Gombai Gólyafészek Óvoda és Mini Bölcsőde

Pedagógiai program

2025.

Gombai Gólyafészek Óvoda és Mini Bölcsőde
2217 Gomba, Bajcsy-Zsilinszky u. 6.

Intézmény OM azonosítója: **033015**	**Főigazgató:** Tóthné Sz. Judit *aláírás*
Legitimációs eljárás	
Készítette és elfogadta: Borbásné Varga Ildikó Borbásné Varga Ildikó *Nevelőtestület képviselőjének neve, aláírása*	**Véleménynyilvánító:** Pogácsás Zelka *SZK képviselőjének neve, aláírása*
A dokumentum jellege: Nyilvános	
GOMBAI GÓLYAFÉSZEK ÓVODA ÉS MINI BÖLCSŐDE Bajcsy-Zs. u. 6. Gomba **Ph.**	
Verziószám: 1/2025	

TARTALOMJEGYZÉK

Törvényi háttér 6

Pedagógiai program célja, tartalma 6

AZ ÓVODA ADATAI 7

ÓVODÁNK BEMUTATÁSA 8

Óvodánk hitvallása 8

AZ ÓVODA ÁTFOGÓ GLOBÁLIS NEVELÉSI TERVE 9

Gyermekkép 9

Óvodakép 9

Óvodai nevelésünk alapelvei 10

Az óvodánk tevékenységét meghatározó célok 10

AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI 12

Az egészséges életmód alakítása- egészségfejlesztés 12

Az érzelmi nevelés, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés 20

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása 24

Az értelmi nevelés 27

AZ ÓVODAI NEVELÉS ALAPVETŐ KERETEI 29

Játék 29

Verselés, mesélés 38

Ének, zene, népi játék, tánc 41

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka 49

Mindennapos mozgás 55

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés 58

Munka jellegű tevékenységek 64

Tevékenységekben megvalósuló tanulás 66

Néphagyományéltetés kapcsolata a különböző tevékenység területekkel 68

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE 70

AZ ÓVODA SAJÁTOS NEVELÉSI FELADATAI 73

Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése 73

Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése 80

2 és fél éves korú gyermekek fejlesztése 81

6-7 éves korú gyermekek fejlesztése 82

AZ ÓVODA EGYÉB FELADATAI 83

Gyermekvédelmi feladatok 83

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek 85

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések 86

AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI 89

Személyi feltételek 89

Tárgyi feltételek 91

Az óvodai élet megszervezése 92

Az óvoda kapcsolatai 100

AZ ÜNNEPEK 105

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK 106

FELHASZNÁLT IRODALOM 107

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK 108

Törvényi háttér

A pedagógiai program az alább felsorolt jogszabályok figyelembe vételével készült:

- 2011. évi CXC. törvény a köznevelésről
- 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

Pedagógiai program célja, tartalma

Az óvoda pedagógiai programja képezi az intézményben folyó nevelő-oktató munka tartalmi, szakmai alapjait.

Az óvoda pedagógiai programja meghatározza:

- az óvoda helyi nevelési alapelveit, értékeit, célkitűzéseit,
- azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítését, melyek által minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez,
- a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet,
- a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet,
- a szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formáit,
- az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket, programokat, tevékenységeket,
- a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket,
- a nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket.

AZ ÓVODA ADATAI

Az intézmény megnevezése: **Gombai Gólyafészek Óvoda és Mini Bölcsőde**

Az intézmény székhelye: **2217 Gomba, Bajcsy-Zsilinszky utca 6.**

Az intézmény telephelye: **2217 Gomba, Bajcsy-Zsilinszky utca 20-22.**

Az intézmény fenntartója: **Gomba Községi Önkormányzat**

Az intézmény fenntartójának címe: **2217 Gomba, Bajcsy-Zsilinszky utca 2.**

Az intézmény működési területe: **Gomba község közigazgatási területe**

Az intézmény OM azonosítója: **033015**

Az intézmény alapítóokiratának száma: 2/2024./OVI

Az intézmény alapításának időpontja: 2003.11.18.

Az intézmény típusa: óvoda-bölcsőde

Az intézmény alapfeladata:

Óvodai nevelés ellátása a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény által, valamint gyermekétkeztetés ellátása a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény alapján, továbbá bölcsődei ellátás a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 42.§-a és 94.§-a alapján.

Az óvoda alaptevékenysége:

Óvodai nevelés, ellátás szakmai és működési feladatai, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek ellátása, szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye és kijelölő döntése alapján- a többi gyermek együtt (integráltan) nevelhető- sajátos nevelési igényű (enyhe értelmi fogyatékos, beszédfogyatékos vagy pszichés fejlődési zavarral küzdő) érzékszervi (hallási) fogyatékos gyermekek nevelése, gyermekek étkeztetése szervezetten.

Az óvodai gyermekcsoportok száma: **5**

Az óvodába felvehető maximális gyermeklétszám**: 129 fő**

Az intézmény gazdálkodásával összefüggő jogosítványok:

Az intézmény az intézményi költségvetésben jóváhagyott előirányzatok keretein belül gazdálkodik, pénzügyi-gazdálkodási feladatait a Gombai Polgármesteri Hivatal (székhelye: 2217 Gomba, Bajcsy-Zsilinszky utca 2.) látja el.

ÓVODÁNK BEMUTATÁSA

Óvodánk Gomba községben, egy többször bővített, régi épületben működik, 5 óvodai csoporttal.

A falu lakói, és így az óvodás gyermekek is szoros kapcsolatban állnak a természettel. Élményeiket, ismereteiket ebből a környezetből merítik. Néhány népszokás még ma is él a községben.

Az óvodai nevelési folyamatban helyet kap a néphagyományok ápolása. Alapvető meggyőződésünk pedig, hogy a 3-6-7 éves gyermek tapasztalatait, élményeit cselekvésbe ágyazva, tevékenység közben szerezheti meg a leghatékonyabban.

Óvodánk nevelőtestülete ezek a sajátosságok alapján alakította ki nevelési koncepcióját. A helyi sajátosságok figyelembevételével pedagógiai programunk az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja és a Néphagyományőrző Óvodai Program alapján önállóan íródott.

Óvodánk hitvallása

Óvodapedagógusaink hitvallását leginkább az alábbi idézettel jellemezhetjük:

„A régi ember arra törekedett, hogy gyermekéből jó gazda, gazdasszony váljék. Legyen szorgalmas, meg tudjon állni a lábán. Legyen „ember", különb, mint a szülei: edzett, kitartó, dologra sose rest; olyan, aki mindenkinek megadja a kijáró tiszteletet; aki a máséhoz ínséges időben sem nyúl, nem hazudik, mindig egyenes úton jár, nem keveredik pletykába, se „törvényes" ügybe."

Molnár V. József

A világ, a környezetünk nem mindig olyan, mint amilyennek szeretnénk látni, nem mindig azt tartja fontosnak, értékesnek, ami szerintünk az. A régi hagyományok újraélesztése világunkat jobbá teheti, mert azokat az értékeket helyezi előtérbe, amiknek hiányát érezzük. A természet, család, munka szeretete, tisztelete a mai korunkban is fontos értéknek számít. A hagyományéltetés gyermekeinket a jóra és hasznosra tanítja, és így gyermekeinkből is jobb felnőttek válhatnak. Molnár V. József s fenti idézetben fogalmazta meg a parasztcsaládok nevelési céljait. Sem szülő, sem óvodapedagógus ennél többet nem kívánhat a mai, felnövekvő nemzedéknek, és ha ez a kívánság megvalósul, ezek az értékek újra előtérbe kerülnek, akkor a világból eltűnik az, amit ma rossznak tartunk és olyan lesz, amilyenre vágyunk.

AZ ÓVODA ÁTFOGÓ GLOBÁLIS NEVELÉSI TERVE

„A gyermekszem: a legfurcsább hatalom
Próbáld ki csak másokon vagy magadon,
Mert amikor a gyermekszem kérve kér,
Abban minden vágy és csoda belefér..."

(Szűcs Imre. A gyermekszem)

Gyermekkép

Minden gyermek sajátos egyedi öröklött tulajdonságokkal, személyiségjegyekkel rendelkező egyszeri, megismételhetetlen, fejlődő személyiség. Fejlődését meghatározzák öröklött tulajdonságai, szociokulturális környezete, és a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások.

Az óvodás évek alatt minden gyermeket személyiségének, képességeinek, érdeklődésének megfelelő egyéni bánásmódban és fejlesztésben részesítünk. Feladatunknak tartjuk olyan gyermekek nevelését, akik óvodánk derűs, családias légkörében felszabadult, kiegyensúlyozott, az élet minden területén egyéni képességeik szerint megfelelni tudó kreatív, iskolaérett gyermekekké válnak. Akik tudnak nevetni, felfedezni, csodálkozni, nyitottság, őszinteség, és jó kapcsolatteremtő képesség jellemzi őket. Alkalmazkodók, együttműködők, önállóak, felszabadultan játszanak. Kötődnek a meséhez, zenéhez, az alkotó, alakító tevékenységekhez, szeretik és óvják a természet kincseit. Az óvoda pedagógusai segítségével kiépül bennük a bizalom, az egymás megbecsülésének érzése.

Óvodakép

Óvodánk a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, ahová a gyermekek a 2,5 éves illetve 3 éves koruktól az iskolába lépésig járhatnak.

Tiszteletben tartjuk, hogy a gyermek nevelése a család feladata, az óvoda csak kiegészítő szerepet tölt be.

A gyermek nevelése során kiemelt feladatunk, hogy az óvó – védő, szociális, nevelő–személyiségfejlesztő funkciók maradéktalan érvényesítésével segítsük a gyermekek személyiségének sokoldalú harmonikus fejlődését az egyéni sajátosságok, és a gyermekenként eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását, testi-lelki, szükségleteinek figyelembevételével, esetenként hátránycsökkentéssel.

Valljuk, hogy az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságából adódóan, feltétel nélküli szeretetre vágyik és arra, hogy szükségleteit kielégítsék. Ezért tartjuk fontosnak az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, befogadó, nyugodt, derűs, családias légkör megteremtését, ahol érzelmi kötődés, bizalom alakul ki óvodapedagógus és gyermek között.

Évek óta foglalkozunk a néphagyományokkal, mely a népszokásokra, jeles napokra, a mindennapi élet hagyományaira, szokásaira, a népművészetekre épülő, óvodai program komplex megvalósítását teszi lehetővé.

Nevelőtestületünk felvállalta a helyi hagyományok őrzését és ápolását. Óvodapedagógusaink rendelkeznek alapvető néprajzi ismeretekkel, ez irányba rendszeresen továbbképzéseken vesznek részt.

Rendszeresen kutatjuk a helyi és környékbeli hagyományokat, népművészeti emlékeket, értékeket, fontosnak tartjuk ezek összegyűjtését, megőrzését, és továbbadását a jövő számára.

Célunk: a gyermekekben tudatosan és fokozatosan kialakítani a népi, nemzeti értékeinkhez, valamint a szülőföldjükhöz, az itt élő magyar és más nemzetiségekhez való viszonyukat. A gyermekek ismerjék meg a népi kultúrát.

A gyermekek tevékenységének többségét az évszakok körforgásában ismétlődő jeles napok, ünnepek, névnapok és a tárgyalkotó népművészetek köré csoportosítjuk, s közben községünk hagyományait megőrizzük, formáljuk.

Óvodai nevelésünk alapelvei

- A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet megbecsülés és bizalom övezze.
- Elősegítjük a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakozását, és személyiségének fejlődését.
- Szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó, derűs óvodai légkört teremtünk a gyermekek számára.
- A fejlődéshez sokféle, változatos tevékenységet biztosítunk, különös tekintettel a játékra.

Az óvodánk tevékenységét meghatározó célok

- A gyermekek harmonikus személyiségfejlesztése, az óvodába lépéstől az iskolába lépésig, a néphagyomány-ápolás, a természetóvás gazdag eszközrendszerével, tevékenységek által és tevékenységeken keresztül.
- A gyermekek komplex cselekvéseken keresztül, óvodapedagógusok irányításával élményszerző, felfedező jellegű, játékos programokon találkozzanak a természettel, a természetvédelem fontosságával, melyben a legfontosabb elv az élet védelme és tisztelete.
- A nevelő és a gyermek szabadságérzetének növelése, demokratikus nevelő alapviszony.
- A hátrányos helyzetből adódó különbségek csökkentése.
- Sikerorientált, a környezetben jól eligazodó, problémájára saját megoldást találó, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező gyermekek nevelése.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, szocializálása.

- A kiemelkedő képességű gyerekek korai felismerése, fejlesztése és támogatása. (A különleges tehetség megnyilvánulhat mozgásban, szociális képességekben, művészeti adottságokban vagy átlagon felüli intellektusban).
- A hazájukat elhagyni készülő családok gyerekeinek fogadása, az önazonosság megőrzésének, ápolásának, erősítésének, társadalmi integrálásának biztosítása. A gyerekek számára egyéni, magyar célnyelvi fejlesztő foglalkozások biztosítása.

A gyermekek testi, lelki, értelmi szükségleteinek kielégítése, képességeinek fejlesztése az óvodai nevelés általános feladata, amit programunkban alapfeladatnak tekintünk. Programunk a gyermek alapvető megnyilvánulási módjára, a **mozgásra** és fő tevékenységi formájára, a **játékra** alapozva szervezi a fő nevelési területeken végzendő pedagógiai és pszichológiai feladatait.

AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

„Némelyek valóságos tanodát,
mások csupán játékhelyet látnak
az óvodában, s a kellő középutat
csak igen kevesen tudják eltalálni."

(Ney Ferenc)

Az óvodai nevelés általános feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi nevelés, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az egészséges életmód alakítása- egészségfejlesztés

„Az egészség az ember legdrágább kincse,
ettől függ biológiai és társadalmi életének
zavartalansága. Az egészség megvédése
(az egészségvédelem) ezért az egyes
embernek és a társadalomnak is alapvető
értéke."

(Dr. Róna Borbála: Egészségtan)

Az óvodai egészségnevelés során hangsúlyozott a testi és lelki egészség harmóniája, szükségleteinek kielégítése.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Óvodai nevelésünk alapvető feladata a gyermekek számára az egészséges életvitelhez szükséges optimális környezet biztosítása, melyben központi helyet foglal el az ingergazdag, gyermekközpontú óvodai életrend. Az egészséges és biztonságos óvodai környezet (csoportszobák, udvar) megteremtésével hozzájárulunk a gyermekek testi szükségleteinek, mozgásigényének megteremtéséhez. Különösen nagy gondot fordítunk a hátrányos, és veszélyeztetett családok gyermekeire. Esélyegyenlőségüket a gondozási teendők során szokások, készségek elsajátítása útján biztosítjuk, hogy az egészséges életmód, a testi higiéné mindennapos igényükké váljon. A családdal együtt valósítjuk meg a gyermekek testi-lelki fejlesztését, a mindennapi mozgás, levegőzés feltételeinek biztosításával elősegítjük a harmonikus, összerendezett mozgásuk fejlődését.

Feladatunk a gyermeki testi képességek fejlődésének elősegítése, a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése, a gyermek testi szükségleteinek szabályozás nélküli kielégítése, a gyermekek gondozása, mozgásigényük kielégítése. Feladatunk továbbá az ökológiai szemléletmód alakítása, az élővilág és az épített környezeti értékek megóvására nevelés.

A gyermekeket a differenciált bánásmód elvének szem előtt tartásával, az egyént tisztelve fejlesztjük, hogy képesek legyenek életkoruknak megfelelő gondozási teendők (öltözködés, tisztálkodás, étkezés) elvégzésére. Az óvoda jól kialakított szokásrendszerével, derűs, nyugalmat árasztó mindennapjaival, biztonságot teremtünk e tevékenységek elvégzéséhez, gyakorlásához. Feladatunk az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, a belsővé válás elősegítése. A gyermekek helyes életritmusának kialakítása érdekében biztosítjuk az óvodában a napirendi rugalmasságot.

Öltözködés

Az öltözködés hozzájárul gyermekeink önállóságának, ízlésvilágának, esztétikai érzékének fejlődéséhez. Óvodánkban minden csoportnak külön öltözőhelyet biztosítunk. Lényeges, hogy óvodásaink ruházata kényelmes, könnyen fel- és levehető legyen. Óvodánkban szükséges benti és kinti játszóruha, cserecipő, esőkabát, gumicsizma, pizsama, tornaruha, tornacipő, és egy váltás fehérneműis. A megfelelő cipő használatát különösen indokoltnak tartjuk, mert védi a lábat, és segít megelőzni a lúdtalp kialakulását. Elegendő időt és szükséges segítséget biztosítunk az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében az öltözőszekrényekben. A megfelelő viselet kiválasztásában, az időjárás és tevékenységek közötti összefüggések felismerésében segítjük a gyermekeket. Az önállóságbeli egyéni különbségek az otthonról hozott szokásból is fakadnak, ezért hangsúlyt fektetünk a szülőkkel való öltözködési szokások összehangolására, esetenként a tapintatos meggyőzésre. A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására teszünk javaslatot (például: műszálas anyagok kerülése, váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása).

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, a szükség szerinti tisztálkodást, a tisztaságigény kialakulását szolgálja. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegségmegelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkorspecifikus módszerekkel tudatosítjuk a gyermekekben. A testápolási feladatok a gyermekek intimszférájában zajlanak, ezért fontos a megfelelő bensőséges légkör kialakítása. A napirend keretei elegendő időt biztosítanak a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. A testápolási teendők végzését elősegítik az óvodai gyermekméretű eszközök, így létrejön az önálló tisztálkodás lehetősége, mely a szokás kialakulásán túl a tisztálkodási igény megjelenését eredményezi. Lényeges a felnőtt állandó, a gyermek egyéni ismeretét figyelembe vevő, tapintatos, türelmes, segítő jelenléte, aki megismerteti a tisztálkodási folyamatok helyes sorrendiségét és technikáját, egészségügyi szokásokat. A testápolás magában foglalja az étkezések előtti, és a szükség szerinti kéz- és arcmosást, törölköző használatát, fésülködést, fogmosást, WC használatát, zsebkendő használatát. A gyermekek saját jellel ellátott tisztálkodási eszközt használnak. Gyermekeinket szükségleteik jelzésére szoktatjuk. A gyakorlati teendők elsajátítása során fokozatosan rávezetjük a gyermekeket a tevékenység önálló elvégzésére. Figyelemmel kísérjük a testápolási szokások alakulásának fokozatait, az igény, az igényesség megjelenését. Fontosnak tartjuk az óvodai és a családi testápolási szokások összehangolását, esetenként a családnak való

segítségnyújtást, tanácsadást. Külön figyelmet fordítunk az eltérő szociokulturális körülmények közül érkező gyermekek testápolási szokásaira, ha szükséges, felvállaljuk a hiányzó szokások kialakítását.

Táplálkozás

A szülőknek lehetőségük van előre megismerni az óvoda heti étrendjét. Fontos feladatunk megismerni a gyermekek egyedi étkezési szokásait, esetleges ételérzékenységét. Ezen tényezőket figyelembevéve tapintattal segítjük, szoktatjuk őket az egészséges, helyes táplálkozásra, szorosan együttműködve a családi neveléssel. Fontos feladatunknak tekintjük a kulturált étkezési és az egészséges táplálkozási szokások kialakítását.

Az egészséges táplálkozási szokások kialakításának érdekében tudatosítjuk a szülőkben a napi ötszöri étkezés fontosságát és felhívjuk a figyelmüket, hogy a gyermekek otthon, óvodába érkezés előtt fogyasztják el reggelijüket. A szülőket tájékoztatjuk a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának veszélyeiről, és a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának pozitív hatásairól. A gyermekek étrendjében lehetőségeink szerint megpróbáljuk ezek fogyasztását csökkenteni illetve ösztönözni.

Óvodánkban folyamatos tízóraizást, uzsonnázást biztosítunk gyermekeinknek. Megfelelő feltételeket teremtünk a nyugodt, családias étkezéshez esztétikusan terített asztal mellett. Ezek az étkezések lehetőséget biztosítanak az egyéni tempó figyelembevételéhez, segítséget nyújtanak a biztonságos eszközhasználathoz. Az ebédet minden csoportban közösen, azonos időben fogyasztják el a gyermekek a felnőttekkel. Fejlettségüktől függően használnak kanalat, villát, kést. Egész nap folyamatosan biztosítunk lehetőséget ivásra, a csoportszobában és az udvaron is. A gyermekek rendszeresen fogyasztanak gyümölcsöt, zöldséget, olykor segítenek a tisztításban, darabolásban, salátát készíthetnek. Ezen alkalmak lehetőséget nyújtanak az oldott együttlétre és az ismeretek bővítésére, esztétikai élmények szerzésére, ízlés alakítására. Gyermekeinket fokozatosan, tapintattal szoktatjuk az új ízekhez, módjukban áll az újat megkóstolni, vagy akár elutasítani.

Mozgás

A gyermeket elsődlegesen biológiai szükséglete készteti mozgásra, amit, ha nem tudunk kielégíteni, testi–lelki nyugtalansághoz vezet. Ezért törekszünk arra, hogy felesleges korlátozások nélkül, belső szükségletből eredően vegyenek részt a sokmozgásos játékokban, kedvükre mozoghassanak, szabadon választhassák meg a terhelés intenzitását és időtartamát (pl.: ha elfárad, leülhet pihenni).

A rendszeres, szabad mozgás lehetőségét biztosítják az óvodán belül a mozgásra alkalmas terek, udvari mászókák, favárak; séták, hosszabb, rövidebb kirándulások, egyéb óvodán kívüli tevékenységek. Játékidőben is lehetőség nyílik mozgásos játékokra. Kihasználjuk a természet erői által való edzés lehetőségeit: a friss levegőn való tartózkodást, óvodán kívüli sétákat, napozást napsapka, napkrém, árnyékolás biztosítása mellett.

Pihenés

A megfelelő biológiai életritmus kialakításában nagy szerepe van a pihenésnek. Az óvodáskorú gyermekek napi alvásigénye 12–14 óra, ennek betartását csak a családdal együttműködve lehet biztosítani. Akkor pihente ki magát a kisgyermek, ha magától ébred. A csoportszobákat a délutáni pihenés előkészítésénél alaposan kiszellőztetjük, és folyamatosan biztosítjuk a légcserét. Minden gyermek saját pizsamájában, és külön ágyban alszik. A halk altatózene, az elsötétített szobák, a csendes beszéd mind elősegítik a belső

feszültségek csökkenését, a pihenésre való ráhangolódást. Az elalvást segítik a nyugodt hangvételű mesék, népdalok, altatók. A gyermekek egyéni igényeinek, elalvási szokásainak figyelembevételével segítjük az elalvást. Arra biztatjuk őket, hogy ha pihenőidőben szükségletük támad, jelezzék az óvodapedagógusnak azt. Fontos a nem alvó gyermekek figyelemmel kísérése. A kevesebb alvásigényű gyermekeket nem kötelező alvásra, hanem pihenésre biztatjuk, közben elsajátítják azt a szokást, hogy a nem alvók ne zavarják alvó társaikat. Fokozatosan megtanulják összehajtani pizsamájukat, takarójukat.

A gyermekek egészségének védelme

A gyermekek felvétele után, családlátogatás során anamnézist készítünk a szülők hozzájárulásával. Az óvodába lépés után folyamatos mérésekkel (testmagasság, súly) tárjuk fel az egyéni sajátosságokat. Igyekszünk a lehető legrövidebb idő alatt megismerni a gyermekeket. Napirendünk és heti rendünk lehetővé teszi a napi testedzést, megteremti a tisztálkodás szükség szerinti feltételeit. Külön figyelmet fordítunk az állandó egészségügyi problémával küzdő, és a szemüveges gyermekekre. Heti rendszerességgel lehetőséget teremtünk tartásjavító tornára, lábboltozat-erősítő gyakorlatok végzésére.

A gyermekek érzékenysége, allergiája, állandó betegsége az anamnézis lapon és a csoportnaplóban kerül rögzítésre. Az óvodában észlelt betegség esetén, a többi gyermek egészségének védelme érdekében megtesszük a szükséges intézkedéseket, azonnal értesítjük a szülőt, és szükséges mértékben ellátjuk a gyermeket. Évente van védőnői szűrővizsgálat és fogászati szűrés.

A gondozási feladatok teljesítése maximálisan elfogadó, támogató légkörben zajlik az egyénileg szükséges és elégséges segítség megadásával. Az önkiszolgáló tevékenység során fontosnak tartjuk az ösztönzést, bátorítást, együtt örülünk az elért eredményeknek. A gyermekekkel kapcsolatba kerülő valamennyi felnőtt azonos, egymással összhangban álló koncepció alapján segíti a gondozási és önkiszolgálási feladatok megvalósulását, az egyéni fejlődés elősegítését.

Fontosnak tartjuk a gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, biztonságos, esztétikus környezet megteremtését. A személyi és környezeti higiénia alapvető feltétele az egészséges életmódnak, az egészség megőrzésének, a jó közérzet kialakulásának. A felnőttek személyi higiénéje mintául szolgál a gyermekek számára. A környezet higiénéjét az óvoda egészére és környezetére kiterjedő tisztasággal, a jó világítással, a légcserével, megfelelő páratartalommal, zöld növényekkel teremtjük meg. A berendezési tárgyak, játékok, eszközök igazodnak a gyermekek méretéhez. Törekszünk a zsúfoltság kiküszöbölésére, arra, hogy a bútorok, tárgyak elhelyezésével elegendő hely jusson a biztonságos közlekedésre. Fontosnak tartjuk, hogy dominájanak a természetes anyagok és ügyeljünk a környezet színharmóniájának kialakítására. Tudatosítjuk az óvodán belüli és kívüli közlekedés, az eszköz-, és udvarhasználat szabályait.

Törekszünk speciális szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátására. (pl.: alapozó terápia).

A mindennapok népszokásőrző tevékenységei közül fontos szerepet kapnak azok, amelyek a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat alakítják, amelyek a földhöz, a természethez, a természetes anyagokhoz való kötődést, a felnőttek és gyermektársak megbecsülését állítják előtérbe.

A hagyományőrzés keretein belül foglalkozunk a népi gyógynövényismeret jelentőségével, a népi orvoslás tudásanyagával a betegség megelőzésben. A bejáratnál kialakított gyógy- és fűszernövény kertünkben megismerkedhetnek jónéhány növénnyel illetve azok gondozásában részt is vehetnek gyermekeink. Megismertetjük a gyerekekkel a népi gyógyászat elemeit, mint például:

- vadon élő és termesztett gyógynövényeket,
- gyógynövénytermékek hagyományos népi felhasználását,
- népi gyógymódokat,
- mágikus gyógymódokat, gyógyító mondókákat.

Az egészséges életmód alakításánál célunk:

- nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó kialakítása,
- alvás és pihenésszükségletek kielégítése,
- a környezet tisztán tartására, a környezet rendjének óvására való igény kialakítása,
- a szervezet ellenálló képességének növelése,
- a helyes testtartás elsajátítása, szükség esetén differenciált segítségnyújtás,
- az óvodai életritmus és a családi életrend közelítésére való törekvés,
- helyes táplálkozási szokások kialakítása,
- a kulturált étkezés illemszabályainak megismertetése,
- egészségmegőrző szokások kialakítása,
- öltözködési szokások fejlesztése.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

Önálló:

- a tisztálkodásban, a tisztálkodási eszközök megválasztásában és azok használatában,
- a WC használatakor,
- fogápolásban,
- öltözködésben, képes megválasztani a helyes sorrendet is,
- önkiszolgáláskor,
- a kimerített étel mennyiségének megítélésében,
- az adott hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházat kiválasztásában.

Megfelelően használja:

- az evőeszközöket (kés, villa, kanál), a játék és egyéb eszközöket,
- a csoportszobát, a mosdót és az épület egyéb helyiségeit,
- a környezet tisztán tartására szolgáló eszközöket (lábtörlő, takarító eszközök).

Tud:

- cipőt fűzni és kötni,
- gombolni,
- teríteni,
- hajtogatni (szalvéta, takaró, ruházat),
- ajtót nyitni, csukni, csendben közlekedni,
- természetes ülő testtartással asztal mellett ülni.

Ismeri:

- a kulturált étkezés szokásait (csukott szájjal rág, ügyel az asztal rendjére, tisztaságára),
- a zsebkendőhasználat módját,
- ruházatának tisztán tartási lehetőségeit,
- a rendetlenség megszüntetésének módjait.

Segít:

- a környezet tisztán tartására, a rend megőrzésére irányuló tevékenységekben,
- a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.

Dohányzás megelőzés

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvoda összes dolgozójának. Az óvoda dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára, ezért nagy felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei a szabad beszélgetés, és ebben a témakörben kifejlesztett játék.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul."

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésekor, hogy milyen mértékben

adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését, szintén elhanyagolást jelent.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet, vagy vezethet.

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek, szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet.

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése, ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek, tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.

Óvodánk közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.

Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a

szülői értekezletekre megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések kivédését, és hangsúlyozzuk a túlzó és felügyelet nélküli elektronikus eszközhasználat káros hatásait.

Az óvodapedagógus balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira, kirándulásra szülői segítséget kérhet.

Közlekedésbiztonsági és balesetmegelőzési program

Az óvodáskorú gyermekek fokozattan ki vannak téve kisebb-nagyobb baleseteknek. Életkori sajátosságuk a játékosság és a kíváncsiság, de nincs elég tapasztalatuk, így sokszor nem ismerik fel a veszélyt sem, és nem is tudnak megfelelően viselkedni. Ennek a programnak a célja a gyermekek védelme, és a gyermekek sérelmére elkövetett bűnözéssel szembeni védelem.

A főként a nagycsoportos korosztály számára szervezett bűn – és baleset-megelőzési témájú tevékenységek célja a gyermekek áldozattá válásának megelőzése, biztonságérzetük erősítése, és annak elősegítése, hogy szükség esetén tudjanak és merjenek segítséget kérni a rendőrtől.

A tevékenységek témakörei:

- ismerkedés szabályai (ki az idegen számunkra, mit mondhatok el idegen embernek magamról és a családomról),
- szabályok, utasítások betartásának fontossága (kinek az utasításait tartsuk be, kinek fogadjunk szót és miért),
- idegen személlyel történő találkozás, kapcsolat, ajándékelfogadás szabályai (utcán, játszótéren, idegen lakásában),
- egyedüli otthon tartózkodás szabályai (telefonálás, idegen beengedése a lakásba),
- veszélyes eszközök nem játékszerek (háztartási eszközök, szúró-vágó eszközök használata, testi épség megóvása),
- közlekedés szabályai (gyalog, kerékpárral, utasként járműben).

Az óvodai csoportok tevékenységeinek éves tervezésében az óvodapedagógusok ezeket a témaköröket beilleszthetik.

A tevékenységek megvalósításába lehetőség szerint bevonjuk a rendőrség kapcsolattartóját. A gyerekek így közvetlen kapcsolatot alakíthatnak ki a rendőrrel, kérdezhetnek tőle, megismerhetik az egyenruhát, az alapvető rendőri felszereléseket is.

Az érzelmi nevelés, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

„Ha a gyerekek elfogadva és barátságban élnek, megtanulják megtalálni a szeretetet a világban."

(Dorothy Law Holte)

Az érzelmi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért fontos, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezért szükséges, hogy már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék a gyermeket. Arra törekszünk, hogy az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Feladatunk, hogy az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek.

Óvodánk lehetőséget teremt arra, hogy a gyermekek kielégíthessék természetes társas szükségleteiket. A mindennapokban a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére neveljük.

Az érzelmi nevelés célja: az óvodáskorú gyermekek érzelmi fogékonyságára alapozunk, a gyermekek családi életének hátterét megismerve. Alkalmat adunk, és lehetőséget teremtünk a gyermekek pozitív érzelmeinek kiváltására:

- a testi szükségletek kielégítésével,
- a derűs, nyugodt légkör megteremtésével,
- az értékes élmények nyújtásával,
- a megértő-elfogadó magatartással,
- a szeretet, és kötődés képességének fejlesztésével,
- a felnőttek, a társaik iránti szeretet és tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztésével,
- az élménybefogadási képesség fejlesztésével,
- a viselkedési nehézségek, és zavarok leküzdésével.

Szem előtt tartjuk a gyermekek természetes igényét a gondoskodás és a szeretet iránti vágyukat illetően. Ébren tartjuk a gyermeki kíváncsiságot, a rácsodálkozást, a felfedezés örömét, a tenni akarásukat.

Programunk az óvodáskorú gyermek érzelmi, értelmi fogékonyságára alapoz. Az összetett tevékenységrendszerből fakadó motivációk, az érdekes élményekkel a gyermek érzelmi életében meghatározó változásokat idéznek elő. A népi mondókák ritmikussága, az énekes

játékok mozgáselemei, a hangulatőrző népdalok, a népmesék varázslatos világa is sajátos érzelmi hatást hordoznak.

A néphagyományőrzés az érzelmi nevelés hatékony eszközeként vonul végig a programon. A változatos cselekvések gyakorlása során a gyereket érzelmi életvitelében megerősíti, érzelmeit vállalóvá neveli. Mindez az óvoda és a családok együttműködésében és kölcsönhatásában valósul meg.

Az értékorientált közösségi nevelés

Az értékorientált közösségi nevelés és a szocializáció szempontjából különös jelentőséggel bír a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása. Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, az értékszocializáció, a szokás- és normarendszer megalapozását.

Alapja: a gyermek biológiai fejlődését segítő, gondoskodó környezet kommunikációs kapcsolatrendszere.

Az értékorientált közösségi nevelést segítő célok, feladatok:

Az újonnan érkező gyermekek befogadása a gyermek személyiségétől függően, az óvodapedagógus és a szülő közös megegyezése alapján.

Az együttéléshez szükséges készségek, képességek, jártasságok kialakítása, formálása, melynek során megalapozódnak a gyermekek erkölcsi, akarati tulajdonságjegyei.

A szülők már a nyílt napokon megismerkedhetnek az óvodával, az óvoda programjával, a leendő óvodapedagógusokkal. A nevelési év megkezdése előtt családlátogatással, szülői értekezlettel indítjuk el a család és az óvoda kapcsolatát. A befogadási időszakban, igény szerint, lehetőséget biztosítunk a szülők részvételére az óvodai életben. A befogadási idő alatt fokozott érzelmi biztonság megteremtésére törekszünk. Segítünk az elválás nehéz perceit megkönnyíteni, testközelséggel megnyugvást találni.

Mindennapjainkban együttes élményekre épülő közös tevékenységet biztosítunk gyermekeink számára. A csoportok sajátos hagyományainak megteremtésével is erősítjük a „jó együtt lenni" érzését.

Megismertetjük a gyermekeket az alapvető illemszabályokkal (köszönés, megköszönés, udvariasság, kérés, stb.) Megteremtjük és kialakítjuk a légkört ahhoz, hogy gyermekeink bizalommal forduljanak a felnőttekhez, ha problémájuk van, ha bánat, vagy öröm éri őket, ha konfliktusba kerültek valakivel. A következő jellemvonások erősítését tartjuk nevelésünkben fontosnak: becsületesség, igazságosság, empátia, fegyelem, kudarctűrés, kitartás. A társas kapcsolatok egészséges alakítása szempontjából elengedhetetlen az agresszió kerülése, a másság elfogadása, az önzetlenség s az értékóvó magatartás (természet, környezet). Segítünk megtanulni, hogyan fejezzék ki szociálisan elfogadott formában a pozitív és negatív érzelmeiket. A gyermeki magatartás alakítása érdekében igyekszünk pozitív viselkedési mintákat közvetíteni.

A szűkebb és tágabb környezet megismerése

A gyermekek nyitottságára építve programunk elősegíti, hogy a gyermekek tudjanak rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tiszteljék és becsüljék azt. Ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket és néphagyományainkat, amely a nemzeti identitástudat kialakulásának, a keresztény kulturális értékek megismerésének, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés kialakulásának az alapja.

A következő generációk jövője, léte függ attól, hogy milyen szemlélettel, értékrenddel, viselkedéskultúrával rendelkeznek, hogyan viszonyulnak természeti és társadalmi környezetükhöz. Ennek alakítása, megalapozása már kisgyermekkorban megkezdődhet.

A modell szerepe, viselkedése

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése. Az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozója ebben a kapcsolatrendszerben minden gyermek képességét egyénileg, a differenciált bánásmód elvének alkalmazásával fejleszti.

Nagy hangsúlyt fektetünk az óvodai dolgozók modell-szerepére, kiemelve a példamutatás fontosságát minden téren, úgy, mint az óvodai dolgozók megjelenése, egyénisége, beszédkultúrája, empátiás képessége.

Speciális fejlesztés

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével.

Célunk: érzelmileg kiegyensúlyozott, társakkal, felnőttekkel szemben barátságos, nyílt gyermekek nevelése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családias légkör megteremtése az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig;
- a gyermek–felnőtt; és a gyermek–gyermek közötti pozitív érzelmi kapcsolatok kialakítása;
- az érzelmeken alapuló kapcsolatteremtő és megtartó képesség kialakítása, erősítése, közösségformálás – hagyományteremtéssel, tudatosan alkalmazott eszközökkel, és módszerekkel;
- közös tevékenységek, élmények alapján szervezett óvodai élet biztosítása, mely erősíti az erkölcsi tulajdonságok kialakítását (együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, önfegyelem, pontosság, szorgalom, szabálytartás, önzetlenség, igazságosság);

- az önismeret megalapozása, pozitív megerősítése, mely által elősegítjük a mások tiszteletére, megbecsülésére nevelést;
- szociális érzékenység kialakítása, mely elősegíti a gyermekeket a másság elfogadásában;
- a pozitív és negatív érzelmi töltés elfogadása, mely segíti az együttműködő társas kapcsolatok kialakulását, közösségbe való beilleszkedést.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- egymással és a felnőttekkel szemben nyitottak, segítőkészek, barátságosak, jószívűek;
- ismerik az igazmondás, becsületesség, önzetlenség jelentését, magatartásukban tükröződnek ezek a jellemvonások;
- kerülik az agressziót, képesek a konfliktusok önálló kezelésére;
- értékóvó magatartásukkal védik környezetüket, a természetet;
- a sikerélmények mellett az őket ért kudarcokat is el tudják viselni;
- tevékenységeiket áthatja a kötelességtudat, kitartás, fegyelem.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének várható eredményei az óvodáskor végére:

A csoportba való minél sikeresebb beilleszkedés, a szokások elsajátítása, reális énkép, önismeret kialakulása, a segítségkérés–elfogadás megfelelő módjának alkalmazása; a közösség részeként való működés.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

"Minden nemzetnek fő kincse a nyelve."

(Gárdonyi Géza)

Az anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés az óvodai nevelés teljes folyamatában jelen van, annak szerves része.

Az anyanyelvi nevelés célja, feladata:

- a gyermek beszédkészségének gondozása, fejlesztése,
- oldott, derűs légkör megteremtése, amelyben érvényesül a gyermek természetes közlési vágya,
- helyes mintaadás,
- a családok anyanyelvi kultúrájának megismerése,
- a szülők meggyőzése az otthoni anyanyelvi élmények fontosságáról (szülői példa, közös beszélgetések, mesélések).

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása- beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés során:

Az óvodapedagógus a szülőkkel való kapcsolattartás során tudatosan törekszik saját és felnőtt környezete beszédkultúrájának csiszolására. Érzi felelősségét, hogy beszédpéldája hat a gyerekre, szülőre, munkatársaira. A metakommunikációval együtt gondot fordít beszédének hangszínére, erősségére és tempójára.

Nyitott légkört teremt, melyben könnyen létrejön a kommunikációs helyzet. Fontos a nyugodt, természetes helyzet, ahol teret nyújt a gyerek közlési vágyának, ahol a gyerek nyíltan, őszintén beszélhet arról, ami őt foglalkoztatja. A gyereket sikerélményhez juttatja. A beszédöröm a gyerekre ösztönzően hat.

Kulturált, rövid, pontos megfogalmazással segíti a gyerek beszédértésének alakulását. A gyerek a szóbeli közlés elemeit utánzással sajátítja el, amit az óvodapedagógushoz való érzelmi kötődés megerősít. A testközelség a gyerek elemi szükséglete. A személyes segítségnyújtás közben jó lehetőség adódik arra, hogy a felnőtt beszélgessen a gyerekkel. A beszéd nemcsak az érintkezés, a viselkedés-szabályozás, hanem a gondolkodás eszköze is. A beszéd és a gondolkodás fejlődése szorosan összefügg. A gyermeki gondolkodás

szemléletes cselekvő tevékenység, ezért feltétele a szókincsgyarapításnak az állandó cselekvés fenntartása.

Programunk sajátossága, hogy az óvodapedagógus a gyereket tapasztalásos, érzékszervi élményeken át fejleszti, így beszéde a változatos tevékenységek, érintkezések során fejlődik. A játékot, a hagyományőrző és a természetszerető tevékenységeket kísérő kommunikációs helyzetek lehetőséget nyújtanak a gyerek differenciált fejlesztésére. A szerep vagy "mintha" játékok párbeszédei, a társasjátékok, a mozgásos játékok szabály megfogalmazásai mellett a népszokásőrző tevékenységek is gazdagítják a gyerek szókincsét.

Az óvodapedagógus által szervezett nyelvi játékok, a szavak játékából fakadó örömérzésen túl sikerélményhez juttatják a gyereket. A tudatos fejlesztés céljából is kezdeményezhet párbeszédet, beszélgetést egy-egy gyerekkel vagy gyerekcsoporttal. Az aktivizáltatás: a beszéltetés és beszélni hagyás az óvodapedagógus feladata. Közben alakul a gyerek beszédfegyelme, önuralma.

Az óvodapedagógus figyelemmel kíséri egyes gyerekek beszédértési, beszédtechnikai szintjét. A gátlások oldásához a báb "varázslatos ereje" nagy segítséget nyújt. A felismert beszédzavarok, hibák esetén a szülővel és az érintett szakemberekkel együttműködik. Napi nevelőmunkájában a gyerek helytelen, rossz kiejtését helyesen ismétli meg, hasonló értelmű mondatba helyezve, nem feltűnően. A kompenzálás mindig egyénre szabott.

Az anyanyelvi nevelés szerves része a képeskönyvek nézegetésén keresztül, a könyvek szeretetére, az "olvasásra" nevelés. Az óvoda környezetében megtalálható könyvek (mese, vers, természetismeretek, hagyományápolás) az irodalmi élménynyújtáson túl hozzájárulnak a gyerekek esztétikai ízlésformálásához, és lehetőséget nyújtanak az anyanyelvi szókincsük gyarapodásához.

Az óvodapedagógus igényes válogatással eléri, hogy a csoportjában lévő könyvek ezt a szerepet töltsék be. Szorgalmazza, és segítséget nyújt a családoknak a könyvvásárláshoz. Az óvodapedagógus mindennapi beszédmintája az irodalom szeretetére való nevelésben döntő hatású. A gyerek a mesélés alatt befogadó. Nemcsak az érzelmi hatásokat éli át, hanem benne "visszahangzik" az óvodapedagógus hangja, hangjának dallama, ritmusa, tempója, amelyet hiteles metakommunikációval kísért. Ez az érzelemteli hatás maradandó, a gyereket utánzásra készteti. A megjelent beszéd "minőségét" a gyermeki adottságokon túl az óvodapedagógusi minta határozza meg.

Az anyanyelvi nevelés személyiségfejlesztő hatása

A gyakori mondókázás elvezeti a gyereket, a beszéddallam, az anyanyelv ritmusának megérzéséhez. A mindennapok szokásőrző tevékenységeihez fűződő kifejezések a gyakorlás során valódi tartalmat kapnak. A jeles napokat kísérő hangulatfokozást, érzelemmélyítést kifejező szavak átkerülnek a gyerek mindennapi szóhasználatába.

A gyerek az oldott, elfogadó környezetben az anyanyelvét egész nap gyakorolja, utánozza. Szabadon fejezi ki önmagát, közlési vágya érvényesül. Befogadó és érdeklődő, másokat is képes meghallgatni. Élményeit képes elmondani, mondatokban kifejezni. Helyesen használja a nyelvtani kifejezésmódokat, ismeri a használt szavak tartalmát. Figyelme, koncentráló készsége fejlődik, gondolkodása fogalmi szintre tevődik. Magabiztossága abban tükröződik, hogy szívesen beszél. A gyermeki biztonságérzet megerősödik, a gyerek teljes lényével érzi: elfogadják. Ez a megerősítés, a létrejövő kapcsolat indítja el a nyelvi

kifejezőképességének további fejlődését. A gyerek a nyelv elsajátítása során teljes személyiségében fejlődik.

A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire építés

Programunk megvalósítása során a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítunk a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Célunk: olyan értelmi képességek megalapozása, fejlesztése, melyek segítségével a gyermekek átélhetik a problémamegoldó gondolkodás örömét, alakul a tanuláshoz való pozitív viszonyuk.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a megismerő tevékenységek fejlesztése (sétáink, kirándulásaink során a spontán észleléstől, a tudatos és szándékos megfigyelés módszereivel, vásárláskor, piac látogatáskor emberi kapcsolatok alakításával, a vásárláskor elfogadott viselkedési szabályok rögzítésével, az udvaron a közvetlen környezet megfigyelésével, a mozgásigény kielégítésével);
- az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének feladatai:

A sokoldalú érzékszervi megtapasztalás és játékba épített ismeretszerzés révén reális ismeretek, fogalmak kialakulása a környező világról, valóságról, elemi gondolkodási műveletek alkalmazása segítséggel a mindenkori képességekhez mérten;

A gyermekek kíváncsiságának, spontán szerzett tapasztalatainak rendezése, célirányos feldolgozása során fejlődnek az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás);

A tapasztalatszerzést úgy igyekszünk teljessé tenni, hogy minél több érzékszervet vonunk be a megismerésbe. A tevékenységek során a gyermekeknek lehetőségük van az információszerzésre látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás útján.

Az értelmi nevelés

„A nevelőnek tehát az a dolga, hogy
úgy mutassa meg a világot a gyermekeinek,
hogy saját érdeklődésével a gyerekeket
közös felfedezésre csábítsa."

(Gerő Zsuzsa)

A külvilágról gyűjtött információkat segítünk rendszerezni, ennek hatására rendeződnek észlelési képességeik. A figyelmüket változatos, a kíváncsiságra építő tevékenységekkel próbáljuk felkelteni és fenntartani. Ezáltal képesek lesznek az életkoruknak megfelelő időtartamú és mélységű szándékos figyelemre, összpontosításra. Emlékezetük fejlesztése érdekében élménydús tevékenységeket szervezünk. A megszerzett tapasztalataikat, emlékeiket játékos cselekvés által mozgósítjuk. Képzeletüket a mindennapi meséléssel, a gyermekek által kitalált, a róluk szóló történetekkel, drámajátékokkal, „mi lenne, ha" szituációkkal, szimbolikus eszközök biztosításával fejlesztjük. Arra törekszünk, hogy a meglévő ismereteiket a képzeletük segítségével csoportosítsák újra. Gondolkodásukat az összefüggések megláttatásával fejlesztjük (ok–okozat, miből–mit, mi–miért, stb.). Gyermekeink gondolkodása a tevékenységek eredményeként, a sok cselekedtetés, tapasztalás, szituáció, problémamegoldás, természetes helyzetek átélése által folyamatosan válik képessé az iskolás korban kialakuló nyelvi gondolkodásra.

Az értelmi nevelés célja

- a gyerek értelmi képességeinek alapozása, fejlesztése,
- aktív cselekedtetéssel, az érzelmi hatások felerősítésével eljuttatni a gyereket a szimbolikus, egocentrikus gondolkodástól a szemléletes, a tapasztalaton alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig.

Az értelmi nevelés kiemelt feladatai:

Egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.

Másrészt, az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

Megismerő képességeik fejlesztése:

- egyre pontosabb, valósághű észlelés,
- figyelemösszpontosításra való képesség,
- valósághoz közelítő képzeleti működés,
- reproduktív emlékezet,
- problémamegoldó és kreatív gondolkodás,

- az alakuló fogalmi gondolkodás.

Programunk játékba ágyazott hagyományőrző tevékenységeivel kínálja a gyereknek a változatos cselekvésen alapuló tapasztalatszerzés lehetőségeit. A gyerek tevékenységének az állandóságát a gyerek állandó érdeklődési vágya tartja fenn. A cselekvés során a gyerekben kellemes testi érzés, jóleső belső érzelem támad.

Az érzelem a gyermeki érdeklődés egyik irányító, mozgató ereje, így az érzelmi állapot mindig a cselekvés akarásának elindítója. A gyerek, ami iránt érdeklődik, törekszik megismerni, így indul a megismerés folyamata. Érzékszervein keresztül szerzi a tapasztalatokat, az érzelmi benyomásokat. Ugyanígy cselekvésre készteti a mozgás által szerzett tapasztalat, amikor a mozgásöröm készteti az újabb és újabb próbálkozásra. Ezek az érzékszervi - mozgásos sémák tapasztalatai indítják el a tanulás folyamatát. Ezt a tanulási folyamatot felgyorsítja a környezet érzelmi hatástöbblete. A gyerek értelmi képességei fejlődnek.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- törekedjen a végzett tevékenységek összefüggéseinek felfedezésére,
- próbálja kifejezni a változások tartalmát szóban, rajzban,
- rendelkezzék probléma felismerő és megoldó képességekkel,
- tudja figyelmét rövid ideig ugyanarra összpontosítani,
- vegyen részt a különböző tevékenységekben,
- segítséggel javítsa saját tévedéseit, ellenőrizze saját tevékenységét,
- törekedjék az önértékelésre,
- ismereteit tudja alkalmazni a gyakorlatban is.

AZ ÓVODAI NEVELÉS ALAPVETŐ KERETEI

Játék

„Én tudom, mint kisgyerek,
Csak az boldog, ki játszhat."
József Attila

„Ha csak lehet, játszik a gyermek. Mert végül a játék komolyodik munkává. Boldog ember, ki munkájában megtalálja a valamikori játék hangulatát."
(Sütő András)

Egy családias légkörű, rugalmas életrend alkalmas arra, hogy a hagyományőrzést az óvodai nevelés keretein belül folytassa. Programunk erre vállalkozik. A régen feledésbe merült, vagy éppen a mai generációk számára már ismeretlen játékok, népszokások, néphagyományok hagyományőrző tevékenységek, játékeszköz készítések feleleventésre kerülnek. Ezzel színesedik, gazdagodik a gyerekek élete, bővül a nevelés eszköztára. Ez a komplex hatásrendszer nyugodt játéklégkörben, kiegyensúlyozott derűs, óvodapedagógusi viszonyulással érhető el.

Régen a gyermekek nevelése a több generáció együttéléséből adódóan nem csak a szülők feladata volt. A nagyszülők, dédnagyszülők a saját gyermekkorukban játszott játékok továbbadásával nemcsak szórakoztatták, tanították unokáikat, hanem egyben lehetővé tették ezeknek a játékoknak a fennmaradását, továbbélését is. Ebben a vonatkozásban joggal mondhatjuk, hogy hagyományőrzést is végeztek.

A program megvalósítása azonos gondolkodást kíván a játékról, ami meghatározza az óvodapedagógus szerepét a folyamatban. A szempontok a következők:

- a játék az óvodáskorú gyerek életében,
- a játék feltételrendszere,
- az óvodapedagógusi viszonyulás a gyermek játékához.

A játék az óvodáskorú gyerek életében

A játék a kisgyermek legkomolyabb tevékenysége, a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze, létfontosságú alaptevékenység. A játék örömforrás. Több forrásból fakad, a játék lényegéből adódik, abból a tulajdonságból, hogy a játék önmagáért való.

A játék célja maga a játék. Örömet okoz maga a cselekvés, manipuláció, elképzelés. A különböző funkciók gyakorlása, a ritmikus beszéd és a lépegetés ismétlése, pl.: felnőttektől átvett régi mondókákban, kiszámolókban, népi játékokban. A játékköröm nagyon gyakran a kellemes élmény újraéléséből fakad.

Játék közben a gyermek ismerkedik a világgal, megismeri a véletlen és a valószínű törvényszerűségeit. Összeköttetést jelent élő- és élettelen környezetével, ismerkedik, tapasztalatokat szerez, reagál. Kíváncsisága belső indíttatású, előhívott "tapogatózások" láncolata, amely ismeretszerzés is egyben.

A játékok többségénél a gyermek látja, hallja, és a testén érzi ugyanazt, tehát jellemző fontos eleme, hogy azonos időben több érzékszervet vonnak be ugyanazon cél érdekében. A beszédtanulást segíti változatos szövegezése, gazdag nyelvi-formai világa is.

A sokféle mozgásban kipróbálja az erejét, ügyességét, a térben egyre biztonságosabban tájékozódik. A játék állandó erőforrás, az érzelmek megjelenésének domináns tere.

Az élményeknek meghatározó szerepük van a játékban. A gyerek élményeit a játékban sokszor rejtett formában, néha szelídített feszültséggel éli át. Ez segíti élményei, tapasztalatai feldolgozásában, a maga kedve szerint alakítja át a megfigyelt valóságot.

A gyerek állandó belső késztetést, hajlandóságot mutat a játékra. A játék vágymegjelenítés is. A gyermek kívánsága, óhaja a játékban mindig beteljesülhet, nem ütközik akadályba. Keresi helyét a felnőttek világában. (Például.: önállósodási vágy, megismerési vágy, tevékenységi vágy, utánzási vágy, szereplési, magamutogatási vágy, mássá változási vágy, mozgási vágy, stb.). A társigény, az ötletek elfogadására ösztönzi, az együtt játszás kreatív együttműködést alakít ki, alakulnak a jó játék hagyományai.

A választás és vállalás önkéntessége, az utánzó beleéléssel, fantáziával játszás képessége önkifejezésre készteti. Erőteljes differenciálódás figyelhető meg a gyermekek játékszokásai és játéklehetőségei között.

A konfliktusok birtoklási vágyból, önérvényesítési törekvésekből, ellentétek ütköztetéséből, fakadnak. Ez természetes jelenség. A játékban gyakorolható ezeknek a problematikus helyzeteknek az önálló megoldása (egyezkedés, rábeszélés, kompromisszum-kötés). Az ÉN tudat erős dominanciája mellett megjelenik a TE és a MI fogalma. A közös játékot áthatja az összetartozás érzése is. Ez az a motiváló erő, amelynek hatására a gyerek képessé válik a játékhoz szükséges szabályok betartására.

A játék feltételrendszere

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését.

A légkör nyugodt és biztonságérzetet keltő, melyben a gyermekek szabadon szervezik meg játékukat, önállóan választják hozzá a társat, helyet, eszközt. Szeretetteljes légkörben könnyebb egymás elfogadása, a toleráns óvodapedagógusi minta példaértékű.

A hely a gyermekek szabad mozgását, biztonságát, játékuk térbeli kibontakozását szolgálja. A játék színtere a csoportszoba, a galéria, de használható felnőtt felügyelete mellett az öltöző, folyosó is. Az óvodapedagógus a gyerekek közreműködésével állandó és ideiglenes játszóhelyeket, kuckókat alakít ki. Ügyel arra, hogy a különböző játszócsoportok ne zavarják egymást. Az irodalmi és zenei élmények befogadására alkalmas hely a csoportszoba nyugalmas része (pl.: zenesarok, mesekuckó, meseszőnyeg, stb.). A mindennapok hagyományőrző tevékenységeinek gyakorlására kialakított kézműves sarokban a közösen gyűjtött, illetve vásárolt természetes anyagok, kellékek játékgazdagító lehetőségeket nyújtanak. A hagyományőrző tevékenységek beiktatásának a tartalmas, elmélyült játék az alapja.

Jó, ha az építőjáték állandó helyet kap, így a nagyméretű elemekkel, textíliákkal az építkezés több napon keresztül folyhat. A gyerekek a csoportszoba kisebb, mozgatható bútorait, a térelválasztó elemeket is saját elgondolásaik alapján variálják játékaikban (pl.: hintó, vár, barlang stb. építésekor).

A játék további helye az udvar. Az adott udvarrészen átélt játék és környezetalakító élmények hatására a területet mindinkább a sajátjuknak érzik. Az udvar alkalmas a mindennapi játékok mellett a népi játékok játszására, népi játék-készítések, kismesterségek gyakorlására is. A csoportszobában megkezdett tevékenységek az udvaron folytathatók.

Az óvoda területén kívül is adódhat hely játékra, pl.: családi házaknál kertekben, kirándulások alkalmával erdőkben, réteken, stb. Fontos az óvodapedagógus helyismerete.

A játékidő a napirend sajátosságából fakadóan folyamatos. A gyerekek a délelőtt elkezdődő játéktémát nemcsak délután, hanem akár több napon és héten keresztül is játszhatják. Addig folytatódhat a kedvelt tevékenység, amíg az a gyerekek számára érdekes, élményt és örömet adó.

A napirendben szereplő egyéb tevékenységek belesimulnak a játék folyamatába. Időlegesen megszakítják ugyan, de nem tördelik szét. Körültekintő szervezéssel a hagyományőrző kezdeményezések, foglalkozások helyének és idejének megválasztása az elmélyült játékot nem borítja fel. A konkrét szervezést igénylő kötött időpontú foglalkozások kivételt képeznek (pl.: mozgás, bábszínház, kirándulások stb.).

A játék eszközei

A mai kor játékpiaca ezrével kínálja a különféle játékeszközöket. A jó ízlésnek, a játék funkciójának nem minden játék felel meg. A játékszerek megválogatásában tükröződik az óvodapedagógusi igényesség. A játékok legyenek esztétikusak, igazodjanak a gyermekek életkorához, segítsék elő a sokoldalú fejlődést. Fontos, hogy fantáziálásra, gondolkodásra, probléma megoldásra motiváljon.

A mai játékeszközöket harmonikusan egészítik ki az ősi-népi játékeszközök, rongybabák, falovacska, stb. Értékük az alábbiakban rejlik:

- természetes anyagból készültek,
- kapcsolódnak a természeti környezethez,
- hordozói egy sajátos ízlésvilágnak, ízlésformáló hatásúak,
- a felnőttek munkaeszközeinek, használati tárgyainak kicsinyített játékeszközei segítenek felkészülni a mindennapi életre,
- az eszközökben megjelenik az egyszerű ember találékonysága, furfangossága (pl.: ördöglakat, búgócsiga, diópergettyű stb.).

A játékeszközök lehetnek a környezetben fellelhető dolgok is (kavics, falevél, bot, ágdarab).

A dramatikus játékeszközök ösztönzik a gyermekeket fantáziájuk szárnyalására. Az esztétikus textíliák, a színes leplek, az ízlésesen elkészített korona, palást, tarisznya, mind elindítói lehetnek egy-egy szerepjátéknak, mesedramatizálásnak, spontán "mintha" játéknak. Ezek az anyagok az építő játékban is új színfoltként jelennek meg.

A gyermeki önkifejezésmódokat a bábozás eszközei teljesítik ki. Fontos a báb és a dramatikus eszközök állandó jelenléte és helye.

A játék tartalma

Vegyes életkorú csoportban a választott játék tartalma az életkorhoz illeszkedik. A vegyes csoporton belül adott a minőségi váltás lehetősége.

A hagyományőrző életmódban is a gyermekek saját elhatározásuk és kedvük szerint játszanak. A játék "klasszikus" tartalma kiegészül népi játékokkal.

Ezek közé sorolhatók:

- az énekes-táncos játékok, (szembekötősdi, gyűrűsdi, párcserélő játékok, fogyó-gyarapodó játékok, leánykérő játékok, lakodalmas játékok, vásáros játékok, furfangos és szórakoztató játékok...),
- a mozgásos és küzdő játékok, (versengő, váltást tartalmazó játékok, várkörüljárás, sorjátékok, hidas játékok...),
- a népszokásőrző dramatikus játékok (a jeles napokhoz kötődő játékok),
- a népi játékszerkészítések (bábuk, játékbútorok, rongybabák, napraforgószár, lovacska, csutkababa, facsiga, töklámpás. kukoricaszárból kunyhó készítése...).

Mindezek új tartalommal töltik meg a gyerekek játékát.

Népi játékok rendszere

A népi játékokat maguk a gyerekek alakították és formálták. Ezek összetett gyermeki tevékenységek, vagy azoknak az eredményei, melyek a gyermeknek egy időben több fizikai és szellemi képességét fejlesztik, miközben szórakoztatják is őt. Hosszú évek, évtizedek, sőt évszázadok alatt alakultak ki, és formálódtak olyanokká, amilyeneknek ma ismerjük őket. Az idő során minden felesleges elem, mozzanat lecsiszolódott róluk, és olyan formát öltöttek, amelyben a gyerekek céljainak a legjobban megfeleltek.

A gyermekek fejlettségi szintjének ismeretében a további fejlődés elősegítése, a gyermekek fejlesztése a hagyományőrzés eszközeivel csak akkor valósítható meg, ha pontosan ismerjük, hogy milyen típusú eszközök állnak rendelkezésünkre, azok milyen képességeket fejlesztenek, és ezekből minél nagyobb játékrepertoárral rendelkezünk.

A népi játékok évszázadok folyamán formálódtak, olyan elemek is keveredtek benne, aminek ma már nem is tudjuk a jelentését. A játékok szoros kapcsolatban állnak a közösség, a társadalom kultúrájával, a játékokban visszatükröződnek a közösség értékei, normái, elvárásai, szemlélete, tudása, gyakran rejtett üzenetek formájában.

A kisgyermeket megszületésétől fogva körülvette a ritmus és a játék, a felnőttek mondókákat mondtak, miközben simogatták, lovagoltatták, táncoltatták stb. Ezeknek a játékoknak a segítségével megtanulta testének és környezetének határait, testrészeinek használatát. Később mondókák segítségével ismerte meg környezetét, az őt körülvevő tárgyakkal játszott, így tanulta meg a tárgyak, anyagok tulajdonságait. A felnőttek és az idősebb gyermekek utánzásával tanulta meg az egyes játékokat, közben olyan készségeket, tevékenységeket sajátított el, amik a felnőtt életben majd segítségére válnak. A játék

közben olyan feladatokat is meg tudott oldani, aminek a hatására kialakul önértékelése, önbizalma.

A hagyományos paraszti társadalomban a gyermek egy meghatározott rendbe született bele. Születésétől fogva ezt a rendet közvetítette számára szűkebb és tágabb környezete, a család, a falu társadalma, ebbe a rendbe nőtt bele, tanult bele észrevétlenül kicsi korától fogva a játékok, a családi és falusi munka- és szórakozási alkalmak révén. Megtanulta a közösség elvárásait vele szemben, és kötelességeit, jogait. Észrevétlenül elsajátította a társas érintkezés szabályait, a viselkedési normákat – lassan belenevelődött a felnőttek világába, megtalálta a maga helyét a falu társadalmában.

A *népi játékok* társadalmi szerepe nagy volt a közösségi viselkedés, az egymáshoz alkalmazkodás és az együttélés szabályainak elsajátításában. A nagyobb gyerekek játékai régen csapatjátékok voltak, játék közben a gyerekek kapcsolatot alakítottak ki társaikkal, a játék szabályainak betartásával megfelelő időben kialakult szabálytudatuk. A csapatokban olyan viszonyrendszerek alakultak ki - alá és fölérendelt, irányító és irányított-, mint a felnőtt társadalomban. A gyermekek játékos formában tanulták meg, hogy fontos a csapatmunka a közös célok eléréséhez, ezért tudni kell a közösségbe beilleszkedni.

A népi játékok közül a fogócskákban, bújócskákban, a szembekötősdikben olyan alapmotívumok találhatók meg, mint az üldözés-menekülés, elbújás-keresés, a testi érintés keresése és kerülése. A másik által való veszélyeztetés, és az oltalomkeresés váltakozásával, a megkapaszkodás és az elszakadás újra átélésével igyekszik a gyermek kibírhatóvá tenni az anyától való elválás ősi sérelmét. A vészhelyzet nélküli csoportos körjátékok élménye pedig az összetartozás érzése.

Az *eszközös játékok* közül a tárgykészítő játékoknak a lényege a játékszer elkészítése vagy megépítése, és a vele való játék. Több csoportra is osztható. A felnőttek életét utánzó játékok azokat a körülményeket teremtik meg, amiben a felnőttek tevékenykednek. Az állat figurák készítése különböző termésekből, csontból, agyagból inkább a fiúk játéka volt. Az emberfigurák készítése a lányok dolga volt, a csutka- és a rongybabákkal való játék az anya szerep gyakorlására volt alkalmas, a tárgykészítés öröme mellett. Ezek a játékok fontos terei a nemi szerepek kialakulásának. A lányok ezen kívül díszeket (nyaklánc, gyűrű, koszorú) is készítettek növényekből saját maguk ékesítésére. A kisfiúk pedig többféle járművet (szekér, csónak) és fegyvert (fakard, íj, csúzli, krumpli puska) csináltak maguknak. A gyerekek által készített zajkeltő eszközöknek is számos fajtája volt (pl.: zúgattyú, dob, köcsögduda, kukoricamuzsika, nádihegedű, síp hagymaszárból, fűzfából, bodzából).

Az *eszközös ügyességi játékok* lényege a játszó ügyessége, lehet egyedül vagy csoportosan is játszani. Pl.: kacsázás, szappanbuborék fújás, golyózás, ugrókötelezés, és a sokféle elkapós vagy kidobós labdajáték. Ezek a játékok elősegítik a szenzomotoros integrációt, a szem-kéz koordinációt. A labdajátékok a legkedveltebb eszközös játékok. A labdázás kettős ingerrel hat a játszóra: a testet mozgásra serkenti, a lélekben örömre ébreszt. A labdajátéknál a játszó egyén összes tulajdonsága tisztán és leplezetlenül megnyilvánul, az ész, az érzés, az akarat, az érzékenység, az izgatottság, és az erő.

A *sport jellegű népi játékoknak* nincs leírt szabályrendszere, a játszók megállapodása alapján játszák. Legismertebbek a bigézés, csülközés, kanászos, tekézés, métázás, mancsozás. Közben a motoros tapasztalatok mellett a társas kapcsolatok is alakulnak, a szabályokhoz és a társakhoz való alkalmazkodás fejlődik.

A különböző *mozgásos játékokban* a mozgás a központi elem, a mozgás elvégzése a játék lényege és célja. Az ölbeli gyermek játékaihoz szükség van egy kezdeményező játszótársra, aki lehet felnőtt vagy egy nagyobb gyerek is. Ezek a mondókákhoz köthető mozgások, mozgássorok a gyermek tanítására, szórakoztatására, az ő szókincséhez, készségeihez alkalmazkodva jöttek létre. A gyerekek megtanulják közben saját testüket elkülöníteni a külvilágtól, ami az én határok kialakulásának feltétele, és mozgásukat is irányítani. A mondókák szövege, ritmusa, hangzása, zeneisége eltér a mindennapi beszédtől, a kisgyermek azonnal felfigyel a mondókázásra jellemző hanghordozásra, a mondókák alakítják az arány-, forma- és ritmusérzékét, esztétikai érzékét. A gyermek erősen összpontosít, ha beszélnek hozzá, közben minden érzékszervét ingerek érik, a különböző csatornákon beérkező információk az agyban lokalizálódnak majd összekapcsolódnak. Ezeket az intenzív koncentrálásokat lazítás követi, ennek a ritmikus váltakozásnak a begyakorlása később fontos lesz a tanulásnál, munkavégzésnél. A szöveghez kapcsolódó ritmikus érintések, mozgások, mozdulatok fontos szerepet játszanak a testséma, az egyensúlyérzék, az irányok, a térérzékelés és térhasználat kialakításában.

A játékok alapja az érzelmi kapcsolat kialakulása a két játszó fél között, a gyermek először passzív szereplő majd megtanul kooperálni, és később kompetens félként irányítani a játékot, ez egy új lépcsőfok társas kapcsolataiban, szociális érettségében. Játék közben különböző érzelmeket élhet át, a félelem és bizalom váltakozását, a várakozás feszültségét. A játékok befejező eleme sokszor a nevettetés, ami oldja a feszültségeket. Nagyon sokféle fajtája van az ölbeli játékoknak: arcsimogatók, arcmutogatók, nevettetők, etetők, tapsoltatók, kézcsipkedők, tenyeresdik, ujjasdik, ökölütögetők, láblóbálók, tornáztatók, hócögtetők, hintáztatók, billegtetők, táncoltatók, álltatók és sétáltatók stb. A természeti és tárgyi környezettel való ismerkedés során megjelennek az azokhoz intézett mondókák: a naphívogatók, esőindítók, állathívogatók, gyógyítók stb.

Ügyességi és erőjátékokban valamilyen mozgás ügyesség és az erő a legfontosabb elem, ezáltal fejleszti az ügyességet, az erőt, a gyorsaságot. Az ügyességi játékok körébe tartoznak pl. guggolós, kifordulós körjátékok, páros szökellők és forgók, az ugróiskolák, a versenyfutások, a párkereső és kendős játékok. Az erőjátékok lehetnek pl. különböző lóbáló és hordozó játékok, talicskázás, bakugrás, sótörés, láncszakítás.

A *fogócskáknak* számtalan változatát ismerjük. A játék alapja, hogy az egyik gyerek megfogja a másikat, ez kiegészülhet szövegekkel, dallamokkal, térformákkal, mozdulatokkal. Lehet házas vagy házatlan fogó, korlátozható a fogó mozgása, a megfogott különbözőképpen kiszabadulhat, lehet párbeszédes stb. A fogójátékok elősegítik a nagymozgások, térbeli tájékozódás, szem-kéz, szem-láb koordináció, egyensúlyérzék fejlődését.

A *vonulások* elsősorban a lányok játékai voltak, végigsétáltak a falun, miközben különböző térformákban haladtak. Pl. labirintustánc, társak körüli kanyargós járás, bújó-vonuló játékok, kapus-hidas játékok. Közben fejlődik az egyensúlyérzék, a téri tájékozódás, a lateralitás, a szem-láb koordináció.

A *szellemi játékokban* a résztvevőknek szüksége van jó memóriára, tudásra, önuralomra, leleményességre, kreativitásra és gyors reagáló képességre. A szellemi ügyességi játékok az emlékező képességet próbára tevő láncversek, a hosszú ismeretközlő mondókák, a beszédgyakorló mondókák, a nyelvtörők, az alliteráló mondókák, a rajzoltatók, a vonalhúzogatók. A beugratásokat csak egyszer lehetett eljátszani egy gyerekkel. Ezeknek a játékoknak az alapja, a figyelem elterelése a játék lényegéről. A kitalálós játékok nagyon változatosak lehetnek pl. kitalálós körjátékok, kérdés-felelet kitalálósdik, megfigyelő és

utánzó képességet próbára tevő játékok. A rejtő-kereső játékok koncentrálást és jó megfigyelőképességet igényelnek, ilyenek lehetnek a különböző gyűrűsdik, tűz-víz játékok, bújócskák. A tiltó játékokban valamit nem szabad csinálni, ehhez koncentrációs képesség és önuralom szükséges, pl. nevetéstilalom, pislogás, mozgás, megszólalás tiltó játékok, gyakran kapcsolódhatnak hozzájuk párbeszédek is.

A következő nagy csoport a *párválasztó játékok*, ezek tükrözik az érzelmi és baráti kapcsolatokat, és leginkább a lányok játékai voltak. A párválasztó körjátékok során az adott résznél a párválasztó párt keres, közösen táncolnak és helyet cserélnek az új játékban. A leánykérő játékokban a játszók körben állnak az anya körön belül, a kérő körön kívül és egymás után elviszi a lányokat. A párválasztó társasjátékokat leggyakrabban a fonóban játszották, régen itt találkozhattak a lányok és a fiúk, lényegük a nemek közti vonzódás kifejeződése. Megerősíti a társas kapcsolatokat, segíti a helyes viselkedésformák kialakulását, fejleszti a nagymozgásokat, a téri tájékozódó képességet, a társakhoz való alkalmazkodást.

A *mondókák és kiszámolók* is a gyermekfolklór részei, abban különböznek a játékoktól, hogy alkalomhoz kötöttek és funkciójuk van. Például naphívogatót rossz időben mondanak, gólyamondókát, ha gólyát látnak. A bölcsődalok a gyermek elaltatásakor hangoztak el, de az ölbeli gyermek játékait bármikor lehetett játszani, nem alkalomhoz kötődtek.

A *természetmondókák* a naphoz és az esőhöz szólnak, a paraszti életben fontos szerepük volt a természet erőinek, a sámáni időkben mágikus szerepe volt a mágikus szertartásoknak, ezek maradványai a naphoz, esőhöz szóló mondókák.

A *növény és állatmondókák* akkor hangoztak el, ha találkoztak velük a gyerekek. A legismertebb növénymondóka típus a levéltépkedők. Az állatmondókáknak két fajtája van, az állatokról szóló és a hangutánzó mondókák. A legtöbb mondóka a fecskéről, a gólyáról, a katicabogáról, a csigáról, tücsökről szól, a házi állatok közül liba, a tyúk, a kakas, a pulyka, a tehén szerepel sokszor. Egyéb hangutánzó mondókákat mondtak a szekér, a vonat, a malom és a harangok hangjáról.

A *csúfolókkal* nevet, mesterséget, tulajdonságot, nemzetiséget, vagy mást is csúfolhattak, gyermeki szókimondás miatt ez nagyon jellegzetes mondókatípus volt. Vannak egyéb mondókák, amelyek különböző alkalmakhoz kötődnek, pl. valami elcseréléséhez, vagy valakire való haragkor.

A *kiolvasók* általánosan elterjedtek, sokfélét sok változatban ismerünk, az a szerepük, hogy a játék főszereplője ki legyen jelölve, vagy két csapat szerepe ki legyen osztva.

Célunk:

Olyan gyermekek nevelése, akik élményeiket, tapasztalataikat játékban, játékosan szerzik, s az így kialakult készségek, képességek elősegítik személyiségük, kreatív gondolkodásuk fejlődését, alkotó képzeletük, társas kapcsolataik alakulását.

Testi, szociális, értelmi és kommunikációs képességeik, akarati tulajdonságaik, érzelmi viszonyulásaik, szokásaik, viselkedésük, alkalmazkodó képességük játékokban való fejlesztése, mely során érvényesül a gyermekek szabadsága, önállósága. A gyermekkorban természetes módon kialakítható tulajdonságokkal a felnőtt életben is fontos vonások megalapozásának elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

Megfelelő feltételek biztosítása a tartalmas, nyugodt, érzelmi biztonságot nyújtó, szabad játékhoz.

Olyan légkör biztosítása, ahol a gyermekek szabadon dönthetnek arról, hogy kivel játszanak, milyen játékot, milyen témát választanak, milyen eszközökkel jelenítik meg ezt, milyen helyet választanak és mennyi ideig tart a játékuk.

Jól átlátható és biztonságos csoportszoba kialakítása, melyben lehetőség van többféle, állandó és variálható kis kuckók létrehozására. A teremben az állandó és ideiglenes játszóhelyek kialakítása a játéktémákat és azok tartalmát, a csoport összetételét és az életkori arányait figyelembe véve.

Indirekt irányítás, tudatos jelenlét, támogató, serkentő magatartás alkalmazása, hogy a gyermekek szabadon valósíthassák meg elgondolásaikat élményeik, érzelmeik, fantáziájuk szerint.

A kreatív tevékenységeknek, (mint pl. rajzolás, festés, agyagozás, barkácsolás, stb.) állandó hely biztosítása a kézműves sarokban.

A jó adottságokkal, felszereltséggel rendelkező tágas udvarunkon megnövekszik a játék tere, ahol az évszaktól és időjárástól függően sokrétű lehetőséget biztosítunk a tartalmas játékra. A sporttevékenységeknek az épületen belül is, és az udvaron is meghatározott helyük van (pl. focipálya, szánkópálya stb.).

Napirendünk rugalmasan igazodik a gyermekek szabad, elmélyült játékához. A folyamatos étkezések biztosítása és a megfelelő időkeretek lehetővé teszik, hogy a gyermekek idejük legnagyobb részét játéktevékenységgel töltsék. Módjuk van továbbá egy játéktémát akár több napon keresztül is folytatni, hogy élményeiket minél mélyebben és gazdagabban átélhessék és feldolgozhassák.

Célunk a napirend keretein belül a hosszantartó és zavartalan játékidő biztosítása. Ezáltal lehetőség nyújtása az elmélyült játék kialakulására, a játéktémák kijátszására, a tartalmas alkotások létrehozására. A játékidő félbeszakítása csak indokolt esetben lehetséges.

Esztétikus, lehetőleg természetes anyagokból készült játékeszközök biztosítása a gyermekek számára. A gyermekek korának és fejlettségének megfelelő fejlesztő játékok, képes könyvek biztosítása. A szerepjátékban való átváltozáshoz szükséges kellékek, ruhadarabok a gyermekek számára elérhető helyen való tárolása. A rajzeszközök önálló és szabad használatának biztosítása. A családban, az óvodában, a tágabb természeti és társadalmi környezetben szerzett élmények, tapasztalatok a játékban saját egyéni elképzeléseik és fantáziájuk szerint újra átélés lehetőségének biztosítása.

A gyermekek játéktevékenységének minőségi fejlesztése

Törekszünk arra, hogy a megfelelő figyelemmel kísérve a játékot, abba direkt módon be nem avatkozva, a gyermekeket egy magasabb minőségű játéktevékenység felé vezessük. Akkor fejlődnek a játék által, ha ötleteinkkel, figyelmes, segítőkész magatartásunkkal tovább lendítjük őket egy fejlettebb szintre, tiszteletben tartva a belső szükségleteiket is. Vannak helyzetek, játékok, amelyekben igénylik a felnőtt jelenlétét. Tapintatos, visszahúzódó magatartásunkkal társaik vagyunk ilyenkor. A játékba való bekapcsolódással megfelelő mintát adunk a közös cselekvéshez, így indirekt módon segítjük a gyermekek részvételét, szerepvállalását, s ez által játékuk is fejlődik. A gyermekek óvodán kívüli,

otthonról hozott tapasztalatait és élményeit is felhasználjuk a játék tartalmi gazdagítása érdekében.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- örömmel, felszabadultan játszanak;
- képesek megszervezni játékukat, helyet biztosítani, társakat találni, ha szükséges, játékeszközöket készíteni hozzá;
- képesek társaikhoz alkalmazkodni, együttműködni velük a játékban;
- akár több napon keresztül is képesek egy azon játéktevékenységet folytatni;
- szerepjátékuk tartalmas, kifejező;
- bonyolult építményeket hoznak létre;
- élvezik a szabályjátékokat;
- képesek a szabályok betartására, óvják a játékeszközöket;
- gazdag érzelem és ötletvilág jellemzi őket;
- a játék folyamán a társas viselkedés szabályát életkornak megfelelően betartják.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének várható eredményei az óvodáskor végére:

- A játék a legfontosabb tapasztalatszerzési, és önkifejezési forma; irányítással, a pedagógus mintaadásával, irányított segítség adásával tanuljon meg gyakorló, konstrukciós, és didaktikus játékokat játszani, egyszerű szabályjátékban részt venni, és spontán is végezzen játéktevékenységet.

Verselés, mesélés

"Miként megőrizünk ködös gyermekmeséket,
És nem felejt szívünk néhány varázsigét..."
(Vas István)

Az óvodában szerzett esztétikai, irodalmi élmények és a népköltészet értékközvetítő hatásai befolyásolják a gyermeki személyiséget, az irodalomhoz való későbbi viszonyát. Ez határozza meg irodalmi nevelésünk feladatát, a változatos élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltését. Ezért a mese - vers kezdeményezések anyagai változatosak, témájuk és hangulatuk, formai jellemzőik alapján kapcsolódnak a zenei hagyományokhoz, a manuális tevékenységekhez, a természeti jelenségekhez, valamint a népszokásokhoz.

Ezen kezdeményezésekre, tevékenységre óvodánkban helyet és időt biztosítunk ahányszor lehetőség, és igény van rá, hiszen a gyermekek számára mondott mese és vers nem egyszerűen csak szórakozási eszköz, hanem a tudat formálásának is jelentős tényezője.

Az irodalmi nevelés célja:

- A gyermekek irodalom iránti érdeklődésének felkeltése gyermekirodalom sajátos eszközeivel
- A beszédkedv felkeltése.
- A gyermekek érzésvilágának gazdagítása.

Feladata:

- A gyermekek szívesen és örömmel hallgassanak verset és mesét.
- Az élmények nyújtásával a vágy felébresztése a könyv iránt.
- A beszédkészség fejlesztése, szókészlet gyarapítása.
- A helyes légzés, artikuláció, tempó, hangsúly kialakítása népi mondókákkal, gyermekversekkel.
- Érzelmi képességek, empatikus készség fejlesztése, erkölcsi érzék alakítása az irodalmi élmények közvetítésével.
- Példaértékű pedagógus modell.

Az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek köréből válogatunk. A verseket, meséket főként a magyar népmesekincs és a népköltészeti alkotások köréből merítjük. A gyermekek minden nap hallgatnak verset, mesét. Az irodalmi élmények ismétlése, többszöri feldolgozása ad lehetőséget a gyermekek által igen kedvelt bábozásra,

dramatizálásra. A dramatikus népszokások jelenléte (pl.: pásztorjáték, vásári- szüreti hangulat...) ösztönző hatású a gyermekek spontán dramatikus játékára. Bábok és különféle jelmezek állnak ehhez rendelkezésünkre minden csoportban.

Fontos a biztonságot nyújtó családias, szeretetet adó légkör megteremtése, amelyben a gyermekek bátran kezdeményeznek a családban, vagy az óvodapedagógus által előadott, hallott verset, mesét. A rendszeres élmény- és lehetőségnyújtás, az óvodapedagógusi megerősítés gazdagítja a gyermek szókincsét, egyre magasabb szinten adja vissza az irodalmi élményeit, és ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A verselésnek mesélésnek állandó helyet biztosítunk ahol mesekönyvek, bábok, jelmezek, kellékek, hangszerek stb. állnak a gyerekek rendelkezésére. Verselni, mondókázni lehet az udvaron, babaszobában, a hangulatában hozzá illő foglalatosságok közben egyaránt.

A mesélést, verselést az óvodában az óvodapedagógus és a gyermekek meghitt kapcsolata fűti, derűjét, izgalmát az óvodapedagógus mesélőkedve fokozza, aki az írott szöveget az élőszó erejével jeleníti meg.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Változatos irodalmi élmények közvetítése (mondóka, vers, verses mese, mese, történet, folytatásos történet, dramatizálás, bábozás).
- A napi tevékenység közbeni, a helyzethez illő rövid mondókák és versek többszöri mondása.
- A mese-vers kezdeményezések anyagának elsősorban a magyar népmesekincs, a népi mondókák közül való válogatása, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek közül való igényes válogatása.
- A köztünk élő kisebbségi és migráns/menekült gyermekek kultúrájának lehetőség szerinti megismerése.
- Az irodalmi élmények feldolgozásának segítése olyan eszközök biztosításával, amelyből a gyerek maga formálhatja meg a szereplőt (barkácsolás, bábkészítés).
- 3-4 éves korban nagy jelentőségű a testi közelség, a simogatók, tapsoltatók, lovagoltatók ritmusának, lüktetésének, egyszerű szövegének kihasználása a gyermek megnyugtatására.
- Lehetőség adása a gyermekek által kitalált történetek, versek elmondására, az ismert mesét másfajta cselekményének, befejezésének kitalálására (kreativitás, fantázia)
- Példamutatással való elősegítése, hogy az irodalmi művekből sok kifejezés a gyermekek hétköznapi szókincsének részévé váljon.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Szívesen mondanak verset, mesét egyénenként is.
- Emlékezetből tudnak meséket, verseket, gyermekmondókákat.

- A mesehallgatást igénylik.
- Szívesen mesélnek, kezdeményeznek bábozást a kisebbeknek, dramatizálnak.
- Kitalálnak történeteket, meséket, használják az ismert mesefordulatokat.
- Az önkifejezésük egyik módja a szóbeli kifejezés mozgással és ábrázolással történő kombinálása.
- Él bennük annak felismerése, hogy a könyvek hasznos, érdekes olvasmányok forrásai.
- Gondosan, megbecsüléssel kezelik a könyveket.

Ének, zene, népi játék, tánc

„Hozzon a gyermeknek mindenki amit tud:
játékot, zenét, örömet. De, hogy mit fogad
el, azt bízzuk rá. Csak az a lelki táplálék
válik javára, amit maga is kíván."

(Kodály Zoltán)

A zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat az egész személyiségre. Az értékes zene fogékonnyá teszi az embert a szép befogadására, formálja ízlését és emberi magatartását.

A mondókák, népi játékok, népdalok hozzátartoztak az emberek mindennapjaihoz, fennmaradniuk is ezért sikerült. Munkájuk egyhangúságát énekléssel oldották fel, sokszor érzelmeiket, örömüket, bánatukat is ekképpen fejezték ki. Gyermekeiket éneklésre ringatták a bölcsőben. Minden alkalomnak megvolt a saját dal- és szokásrendszere.

Zenei nevelésünknek a saját néphagyományunkból kell kiindulnia, mert itt a nyelv, a dallam, és a mozgás tökéletes egységet alkot. Ezeket a hagyományokat, népszokásokat tiszteletben tartjuk, őrizzük, ápoljuk.

A program a néphagyományra építkezve alakítja ki zenei nevelését, juttatja a gyerekeket sajátos élményekhez, teszi gazdagabbá érzelmi, zenei, esztétikai világukat.

A zenei nevelés célja

A gyermeki személyiség egészséges kibontakoztatása, a játék öröme, az ének-zene megszerettetése, a szépre „a tiszta forrásra" való rácsodálkozás, a tiszta éneklésre való szoktatás.

A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése.

A közösségben való éneklés, a közös játék örömének megéreztetése, a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése és játékos alkotókedvük ösztönzése.

Az esztétikai, zenei ízlés és mozgáskultúra formálása.

A zenei nevelés tartalma

A program zenei anyagát alkotják:

- a népi mondókák,
- népi gyermekdalok, énekes népszokások, dalos játékok,
- igényes műzene, művészi értékű komponált zene,
- a zenehallgatás dalanyaga, hangszeres zene,
- a készségfejlesztés zenei elemei.

A népi mondókák játékok szerint: ölbeli játékok, cirógatók, csiklandozók, arc-, ujj-, és tenyérjátékok, tapsoltatók, lovagoltatók, csúfolók, kiszámolók, stb.

A dalos játékok: állathívogatók, naphívogatók, esővárók, sípkészítők, játékra hívogatók, leánykérők, kifordulós játékok, ludas játékok, kapus játékok, küzdő játékok, sorjátékok, csúfolók, stb.

Az énekes játékok mozgásanyaga változatos térformákba rendeződik, több a szerepváltós játék.

Az igényes műzene megismertetését is fontosnak tartjuk, ezért jó, ha a zenei anyagban megjelennek más népek dalai, valamint a magyar és a klasszikus műzene is, a kortárs művészek alkotásai.

A zenehallgatás anyaga az óvodapedagógus igényes válogatását tükrözi. Az anyagot népdalok és műdalok alkotják, élő előadásmódban. A köztünk élő migráns/menekült, és a kisebbségek zenei kultúrájának megismerésére is teret adunk. A dúdolás és a hangszeres zene bármikor megszólalhat a csoportban, az elalvás előtti altató dal pedig a gyerekek egyik legnagyobb élménye.

A zenei készség, ritmus és hallás fejlesztése egymásra épülő, fokozatosan nehezedő feladatok megvalósulásával érvényesül. A képességek fejlődését segítő feladatot a nap bármely tevékenységéhez lehet kapcsolni.

Az énekes játékokat tavasztól őszig a szabadban is kezdeményezhetjük, a legegyszerűbb mozdulatoktól kezdve a változatos térformákig. Ez a nagyobbaknak igénye is, gyakran maguk kezdik és fáradhatatlanul ismétlik.

A készségfejlesztés zenei elmei a tiszta, a csengő hangképzés, az egyenletes lüktetés, a dallam- és ritmusmotívum visszaadása, a dallambújtatás, a tempó, a dinamika, a hangmagasság érzékelése, éneklése és a zenei hangsúlyok kiemelése.

A zenei nevelés személyiségfejlesztő hatása

A népi játékok, a néptánc és igényesen válogatott művészeti alkotások fejlesztik a ritmusérzéket, éneklést, hallást, mozgást.

Az ölbe vevős, mondókás játékok, a testközelség, az érintés, pozitív érzelmeket ébresztenek, szerepet játszanak az érzelmi kötődés alakulásában. Az egyszemélyes játékhelyzetből fejlődik ki a gyerekek éneklési kedve. A kiszámolók segítik az igazságos döntésre törekvést és a konfliktusok megelőzését. A küzdő játékok erősítik a gyerekek egészséges küzdőszellemét. A dramatikus énekes népszokások a felnőttek viselkedési szokásait adják tovább. Mindezek a mozgáskultúrát is gazdagítják.

A zene belső lüktetése, a szabályosan ismétlődő mozdulatok fejlesztik a gyermeki mozgás összerendezettségét, a fegyelmezettséget. A gyerek harmonikus, ritmikus mozgása alakul, ami a tánc alapja.

A hangszeres játék felkelti a gyerekek érdeklődését, rácsodálkozást ébreszt, különleges világot teremt. A zenei nevelés hat a gyerekek érzelemvilágára, esztétikai fogékonyságára. Megalapozza a zenei befogadás képességét, emléknyomai fellelhetők a gyerekek improvizációiban. Az öröm újra-átélésre készteti, amit a társakkal együtt szerzett élmény is fokoz.

A zene, mint esztétikum felfedezése, átélése és létrehozása szükségletként épül be a gyermeki személyiségbe.

Az óvodapedagógus szerepe a nevelés folyamatában:

A zenei nevelés megkívánja, hogy az óvodapedagógus szeressen és tudjon tisztán énekelni, rendelkezzen legalább egy hangszeres tudással.

Zenei műveltsége, a zenéhez való viszonya, és zenei aktivitása meghatározza a gyerek zenei neveltségi szintjét. A mindennapos éneklés az óvodapedagógus belső igényéből kell, hogy fakadjon, fontos az óvodapedagógus igényes válogatása. Gyakran énekeljen népdalokat, melyek hangulatfokozói lehetnek egy-egy hagyományőrző cselekvésnek, teret, lehetőséget teremtsen a gyerek zenei önkifejezésmódjának gyakorlására. Segítse az egyéni improvizációs megnyilvánulásokat szövegben, dalban, ritmikus mozgásban. Ügyel, hogy a dalanyag a gyermekek értelmi és fizikai adottságainak megfelelő, kis hangterjedelmű c-c' magasságú legyen.

Beszédfogyatékos gyermekek esetében fokozott figyelmet kell fordítani a szöveg-mozgásritmus összekapcsolására, a ritmushangszerek egyéni alkalmazására.

Enyhe értelmi fogyatékos és egyéb pszichés zavarral küzdő gyermekek esetében a szövegértés és figyelem, zenei képességek szintjének megfelelő anyag és eszközválasztás, a közös zenei tevékenységben való részvétel közvetlen segítése felnőttel történő együttmozgással, közös élményszerzéssel a társas kapcsolatok erősítése, pozitív érzelmi állapot biztosítása.

A fejlődés és fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végén

- élvezettel hallgatja a zenét;
- tud ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni;
- tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni;
- tud dallam, vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni;
- tud társaival térformákat alakítani;
- a különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaival együtt, egyöntetűen, esztétikusan végzi;
- tud élvezettel, irányítás nélkül játszani néhány dalos játékot;
- felismeri a zenei fogalompárokat - megkülönbözteti és alkalmazza;
- megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától, tudja mindkettőt mozgással, járással, tapssal a dalból kiemelni;
- megbeszélés, vagy egyéni ötletek alapján az éneklést ütőhangszerekkel tudja kísérni;
- a jól ismert dalokat felismeri dúdolásról, hangszerről;
- saját képességük szerint tudnak, mernek és szeretnek énekelni.

Az óvodában játszható énekes népszokások

Azok az énekes népszokások fordulhatnak elő az óvodában, amelyek megfelelnek életkori sajátosságaiknak, kapcsolódnak az évszakok változásaihoz, az évente visszatérő naptári ünnepekhez. Nem a szereplés, hanem a játék öröme, egyedi íze az, ami indokolja ezeknek az énekes népszokásoknak az éltetését.

Ilyenek lehetnek pl. vásározás, szüreti vigasság, leányvásár, lucázás, kántálás, fonó, lakodalmas, farsang, téltemetés, komatálazás, zöldág-járás, pünkösdölés.

Vásározás:

Régi mesterségeket idézünk fel, így a természetes anyagok felhasználásával használati tárgyakat, vásári árukat készítünk, ill. szerzünk be. Népi rigmusokat, énekeket tanulunk, melyek hangoztatásával kínáljuk portékáinkat a vásárban.

Szüreti vigasság:

Szőlőskertbe teszünk látogatást, ahol részesei lehetünk az őszi szőlőszüretnek. Ezután az óvodában folytatjuk a munkát a szőlő feldolgozásával, majd a munka végeztével következik a mulatság. Ehhez zenekar biztosítja az élőzenét, a gyerekek táncolnak, mulatnak.

Leányvásár:

Vásári játékok keretén belül felelevenítjük a leányvásár hagyományát, melyre párválasztó játékkal készülünk.

Lucázás:

A gyerekekkel búzát vetünk kis cserepekbe, hogy majd otthon a karácsonyi asztal dísze lehessen. A tehetséggondozás keretében a vállalkozó gyerekek a csoportokat végigjárva kisebb farönkökön, szalmán ülve „kotyolnak", mondják mondókáikat, rigmusaikat, jókívánságaikat, énekelnek. A kapott ajándékokat tarisznyába gyűjtik. Luca-napi szerencse pogácsát sütünk.

Kántálás:

A karácsonyt megelőző időszakban házról-házra járva énekléssel köszöntjük a ház lakóit, és áldást kívánunk a házra.

Fonó:

A régi fonók hangulatát felidézve, szokásait felelevenítve játszunk, énekelünk, mondókázunk, munkálkodunk.

Lakodalmas:

Népi viseletbe öltözve a valamikori lakodalmak szokásait idézzük fel, játsszuk el a készülődés időszakától indulva a lakomáig, mulatságig. Leánykérő, kapus, és egyéb dalos játékokat játszunk.

Farsang:

A készülődési időszakhoz hozzátartozik a tréfás mondókák mondogatása, énekek énekelgetése, ami aztán a farsangon folytatódik. Ezen időszakban rongyosbált tartunk és csoportonként megsütjük a farsangi fánkot is. Farsang napján a gyermekek és felnőttek jelmezeiket magukra öltve mulatnak.

Téltemetés:

A farsangi mulatozás végén „elkergetjük" a telet, versengésre visszük Konc királyt és Cibere bárót, ami a tél elűzését, a tavasz várását jelképezi. Ehhez kötődően is mondókázunk, énekelünk.

Komatálazás:

Népszokásból lett gyermekjáték. A komatálban finom falatok vannak, amit akár együtt is készíthetünk a gyerekekkel, melyből kóstolót viszünk a többi csoportnak, akik viszonozzák a kedves figyelmességet. Közös játékkal kötünk barátságot.

Zöldág-járás:

Tavaszköszöntő énekes-táncos vonulós játékot játszunk, zöldágból font szép tavaszi kapu alatt bújunk, énekelünk, dalos játékokat játszunk.

Húsvét:

Húsvét előtti készülődés alatt a lányok tavaszi nagytakarítást végeznek, hímes tojást festenek, a fiúk felelevenítik a régi locsolkodások hagyományait.

Májusfa-állítás:

A fiúk feldíszített májusfát ajándékoznak a lányoknak, melyet a lányok köszönetként vidám énekléssel körbetáncolnak.

Pünkösdölés:

Ezen a napon pünkösdi királyt választunk. Ehhez a gyerekek ügyességi játékokkal, lovasversennyel mérik össze az erejüket, a győztesből lesz a király. A lányokkal a kiskirályné-járás szokását idézhetjük fel, az ideillő dalok énekelgetésével.

Néptánc

„Fordulj bolha, csosszantóra,
járd el a táncot régimódra."
(népdal)

A hagyományos kultúrában a játék és a tánc nem különült el élesen egymástól, a kicsik és a nagyok még a felnőttek is egyaránt játszottak és táncoltak. A kicsik a nagyobbakat figyelve lesték el a játékok szabályait és a táncok mozgásformáit.

Az óvodai néptánc foglalkozások inkább élményszerzésnek tekinthetők, mint tánctanításnak, de közben a gyermek mégis sokoldalúan fejlődik testileg és lelkileg egyaránt. A népi játékokban megtalálhatók a néptánc elemeit képező mozgástípusok (lépés, járás, ugrás, forgás), ezeknek a gyakorlásával, elsajátításával a későbbi néptánc tanulást alapozzuk meg. A népzene, a népi játékok, a néptánc megszerettetése, a gyerekek játszani tanítása a célunk.

A heterogén csoportokban a játék és a tánctanulás ugyanolyan lépcsőfokokon megy át, mint a hagyományos paraszti közösségekben. A csoportba kerülő kicsik szemlélődés közben ismerkednek a játékokkal, tánccal, népzenével. Majd a felnőttek és a nagyobb gyerekek utánzása után bekapcsolódnak a játékba, és kialakul a játékbiztonságuk. A csoportba kerülő

kicsikkel az ölbeli játékok játszása során a gyerekek testi érintésre való szükségét elégíthetjük ki, megalapozva ezzel az érzelmi biztonságukat és testsémájuk fejlesztését, ami fontos a mozgásformák megtanulásában. A gyerekeknek lehetőségük van a választásra, eldönthetik mi a könnyű vagy nehéz számukra, bármikor kiállhatnak pihenni vagy visszaállhatnak játszani. A foglalkozás elejére ezért célszerű az egyszerűbb mozgásokat, játékokat tervezni, hogy a kisebbeknek is legyen sikerélményük. A nagyobbak gyerekek mindig szívesen állnak a kisebbek mellé, és segítik őket a játékban.

A néptánc mozgásformái, mozgáselemei:

Az óvodában a tánc főképp vonulásokból, előkészítő mozgásokból (járás, futás, ugrás, taps, csapás) és ezek ritmikai változataiból áll össze. A néptánc közben alkalmazható mozgásformák, játék a térformákkal:

- köralakítás egyenletes járással, dobbantással, tapssal,
- egyenletes járás körben kézfogással, irányváltással,
- kör szűkítése, tágítása,
- vonulás hullám és csigavonalban, kapuk alatt bújás,
- válltánc (vonatozás) hullám és csigavonalban.

Mozgáselemek:

- térdhajlítás, -nyújtás, sarokemelgetés,
- höcögő,
- sarkazó (sarokkoppantás),
- koppintós (lábujj hátul),
- dobbantás test előtt,
- lengető,
- csapásolás (boka, comb, belső lábszár),
- forgások jobbra, balra,
- szökdelések (páros lábbal, forgással, tapssal),
- terpeszugrás előre, lassan (ritka), gyorsan (sűrű), terpesz-zár,
- haránterpesz ugrás lassan, gyorsan, tapssal,
- egyes csárdás, záró lépés előre, oldalzáró lépés, dobbantással, csárdáslépések haladással,
- kéztartások (csípőre, hátul, magasba, egy kéz, két kéz),
- taps (test előtt, elöl-hátul, testrészen, ritmustaps)

Az óvodapedagógus feladatai, a néptánc foglalkozások szervezésének szempontjai:

A legfontosabb a biztonságos, szeretetteljes légkör kialakítása, ahol a gyerekek szívesen játszanak, mozognak.

A magyar játékhagyomány nagyon gazdag a játékok helyi változataiban, ezért érdemes az adott tájra jellemző változatokat megkeresni és ezeket átadni a gyermekeknek.

A játékok kiválasztásánál az elsődleges szempont, hogy a játék cselekmény és hosszúsága igazodjon a gyerekek életkorához.

A néptáncfoglalkozások anyagának összeállítása követi az évszakok változását, az ünnepek és jeles napok rendjét.

A játékokat nem kell ismertetni, a szövegét, dallamát előre megtanítani, hanem rögtön saját funkciójában, játékként, a dallam, a szöveg, a mozgás, a játék egységeként kell megtanítani. A gyermekek így rögtön élményhez juthatnak. Ha valami magyarázatra szorul, akkor azt a megfelelő résznél bemutatni. A szerepek kiválasztása kiszámolóval történik.

A mondókák, dalok tanulása közben a szöveget nem kell elmutogatni, mert ez idegen a magyar népi játékoktól (a Fehér liliomszál típusú játékok kivételével).

Fontos a játékosság és fokozatosság elvének betartása. A játékokat sokszor és több alkalommal játszani, amíg a gyerekeknek élményt jelent, amíg mindenki szerephez nem jut, mert ez biztonságot nyújt számukra. Nem cél minden alkalommal új játék tanítása.

A játékok kiválasztásakor figyelni kell, hogy változatos térformákat tartalmazzanak.

A mozdulatok, motívumok tanulása az óvodában utánzás útján történik, a pontos bemutatás és a sok gyakorlás biztosítja a mozdulatok elsajátítását. De nem a mozgásanyag pontos elsajátítása a cél, hanem az együttmozgás öröme és a mozgásanyanyelv megalapozása.

A gyerekek tartásának, mozgásának direkt javítását kerülni kell, mert ez elveszi a mozgás örömét, ezért fontos az óvodapedagógus helyes mozgása, tartása, példamutatása.

A mozdulatok, motívumok ne váltsák sűrűn egymást, ismétlés közben nem szabad számolni vagy az azonos lábbal történő lépést erőltetni.

Elegendő alkalmat kell biztosítani a zenére történő szabad mozgásra és táncra, mert a magyar néptánc alapja az improvizáció. Mindez segíti kreativitásuk kibontakozását, önismeretük és önértékelésük fejlődését.

Meg lehet ismertetni a gyerekeket különböző népdalokkal, táncszókkal, hangszeres népzenével, és minél több alkalmat keresni élő népzene hallgatására.

A ritmus, a mozgás, a dal, a játéktevékenység komplex élményt nyújt a gyermekek számára, ami segíti az értelmi képességek, a beszédkészség, az akarati tulajdonságok, a jellemvonások, az esztétikai fogékonyság pozitív fejlődését. Fejleszti az érzékelést, az észlelést, a gondolkodást, az emlékezetet, a megfigyelő képességet, a figyelmet.

A lelassított mondókák, énekek ismételgetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, ritmusa, hangerejének utánzása érezteti meg a nyelv kifejező erejét, szépségét. A sokféle énekes játék bővíti a gyermekek szókincsét.

A mozgás közben fejlődik a gyerekek nagy- és finommozgása, téri orientációja, a testsémája, egyensúlyérzéke, keresztcsatornák összehangolása, a szem-kéz koordinációja, lateralitása, ügyessége és állóképessége.

Játék és tánc közben a gyermek lehetőséget kap improvizálásra, ami fejleszti alkotó fantáziájukat, kreativitásukat, önálló játszókedvüket. A játék az érzelmi nevelés fontos eszköze, oldja a feszültségeket, közben kialakul az együttjátszás öröme, fejlődik az

önbizalom, segíti az egymásra figyelést, megerősödnek a társas kapcsolatok, és a közösségi érzés. Az összetartozás élménye biztonságot és védelmet jelent, a játszó gyerek megtanulja kezelni az érzéseit, a konfliktusokat, az alá- és fölérendeltségi viszonyokat. A játékokban alakulnak a helyes viselkedési formák, a szabálytudat, az egymáshoz való alkalmazkodás.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

„Jó szerszám az én kezem, az eszem se rosszabb,
gyönyörű ma a világ, de gyönyörűbb lesz holnap."
(Szabó Lőrinc)

A vizuális tevékenység a művészeti nevelés körébe tartozik, mely érzékszerveken, érzelmeken átható folyamat. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. A gyermek fogékonysága által minden őt körülvevő környezeti ingerre érzékenyen reagál. A gyermek más és más esztétikai élményekkel érkezik az óvodába, amely alakítja az esztétikum iránti fogékonyságot. A gazdagon megélt tevékenységek, rácsodálkozások megtanítják a gyermeket a szép élvezetére, fejlődik esztétikai ítélőképessége.

A változatos cselekvések biztosítják a gyermek alkotókészségének, fantáziájának csiszolódását, mely által fejlődnek értelmi képességei is. A természetes anyagok sokrétű lehetőséget nyújtanak a manuális tevékenységek gyakorlására. Fontos feladatunk a környező valóság megfigyelésének, a természeti szépségek észrevételének képességét alakítani, mely segíti a vizuális funkciók (szín, forma, alak észlelés) fejlődését.

Vizuális nevelés és a hagyományőrzés kapcsolata

A népi kultúra tárgyai, természetes anyagai, forma- szín- és ízlésvilága ma is követendő modellt állítanak elénk. A vizuális nevelés lehetőségei közé tartoznak a népi kismesterségek, a népi díszítő művészet alkotásainak megismerése és alkalmazása, a hagyományőrző tevékenységek során.

Tartalma:

A hagyományőrző program sajátosságai alapján a hagyományos óvodai ábrázolás technikái és eszközei mellett megjelennek a népi kismesterségek technikái is:

- agyagozás,
- nemezelés,
- hímzés,
- fonás,
- szövés,
- tojásfestés,
- gyertyaöntés,
- jeles napok „jelkép-készítő" technikái,
- játékkészítés.

Ajánlatos a természetes anyagok beszerzése. A gyapjú szárazon (fonás, szövés, sodrás) és nedvesen (nemezelés) is felhasználható. A méhviasz alkalmas tojás írókázásra, batikolásra, gyertya készítésére. A játékeszközöket segítséggel a gyerekek is elkészíthetik: rongybabákat, csutkababát, kunyhót, gyermekláncfű koszorút, termésbábokat, krumpli puskát... stb.

A jeles napokra való készülődésben vegyenek részt a gyerekek is.:

- András nap után adventi-koszorú készítés, mézeskalácssütés, díszítés,
- Luca búza vetése,
- karácsonyi gyertyaöntés, díszkészítés (pl. szalmából),
- farsangi maszkkészítés,
- tojásfestés,
- májusfa szalagozás,
- pünkösdi koszorúkészítés.

A szükséges anyagok:

- termések: gesztenye, makk, kukorica, csuhé, búza, zöldségek stb.
- növények: nád, sás, gyékény, szalma, vessző stb.
- állati eredetű anyagok: gyapjú, toll, bőr, méhviasz stb.
- textíliák, fonalak, spárgák, kavicsok, homok stb.

Népi kismesterségek, kézműves tevékenységek

A népi kismesterségekhez sokféle kézműves technika tartozik, alkalmazásuk előtérbe helyezi a természetes anyagok használatát az óvodában. Az óvodáskor az észlelés és a mozgás fejlődésének és összehangolódásának szenzitív időszaka, fontos ebben a korban minél több tapasztalatszerzési lehetőséghez juttatnunk a gyermekeket. A népi kézműves technikák megismerése és gyakorlása közben egyrészt fejlődik a gyermek finommotorikája, másrészt tapasztalatokat szerez a természetes anyagok tulajdonságairól, felhasználhatóságáról. Fontos az alkotás öröme mellett a nyomhagyás, megismételhetőség élménye, ritmusok, csoportosítások létrehozása.

A kézműveskedés során nagyon egyszerű dolgokat készítsünk, hogy a gyerekeknek sikerélményük legyen. Több napon keresztül kínáljuk fel a lehetőségeket, hogy minden gyerek addig tudjon az adott tevékenységgel foglalkozni, ameddig és amikor kedve van hozzá.

Óvodában felhasználható természetes anyagok például: agyag, kavics, fűzfavessző, bodza, fabot, falap, kukoricaszár, csutka, csuhé, termények, termések, gyapjú, fonal, kenderkóc, kendermadzag, vászon, méhviasz, szalma, gyékény, nád, toll, bőr, vadvirágok stb.

Óvodában alkalmazható kézműves technikák például:

- nemezelés, melynek során a gyapjú feldolgozásával ismerkedhetnek meg a gyerekek;

- különböző szövések, fonások, sodrások többféle anyaggal (fonalak, vászon, gyékény, szalma, bőr stb.), többféle módon (szögszövő, szövőkeret, madzagszövő körmön fonás, koszorúfonás stb.);
- a fazekasság alapjai, az agyagozás, tárgykészítés kézzel vagy korong segítségével;
- gyertyaöntés vagy gyertyamártás;
- tojásírás méhviasszal, tojásfestés természetes anyagokkal, berzselés;
- csuhé, szalma, gyékény tárgyak készítése;
- mézeskalácsosság, mézeskalács sütése, díszítése;
- pékmesterség, cipó, kalács készítése;
- gyöngyfűzés, kaláris készítése;
- hímzés, varrás, keresztszemes hímzés kongré anyagon.

A tevékenységek megszervezése:

Állandó helyet biztosítunk az ábrázolás azon eszközeinek, amelyeket a gyermekek a nap folyamán bármikor balesetmentesen használhatnak. Rendszeresen és szívesen végzünk a gyermekek előtt, vagy velük együtt ábrázoló-tevékenységet. Játékidőben elsősorban kiegészítő eszközök készítésére ösztönzünk, de támogatjuk a játékból kihúzódó gyermekek ábrázolótevékenységét is.

Kötetlen foglalkozáson mikrocsoportos forma keretében ajánlunk a gyermekeknek ábrázoló-feladatokat. A kezdeményezés általában az anyagok és eszközök előkészítésével kezdődik, amelybe bevonjuk a nem játszó gyermekeket is, ezzel motiválva. Arra törekszünk, hogy kis csoportban minden gyermeknek megfelelő eszköz és óvodapedagógusi figyelem, idő és hely jusson. Minden tevékenységet dicsérünk, az elakadókat buzdítjuk, ha a gyermek kéri, tevékenyen segítjük. Új technikákat megtanítunk, gyakorlunk. Sokféle tapintással szerezhető tapasztalatot adunk.

Sokféle anyaggal és eszközzel dolgozunk: rajzolunk, festünk, agyagozunk, ragasztunk, nyirkálunk a papírból és textilből, varrogatunk merkelőtűvel papíron és textilen. Alkotunk a természetben található anyagokból, falevélből, tojáshéjból, fakéregből, kavicsokból s minden olyan anyagból, amelyet tudásunk és fantáziánk szerint alkalmazni lehet és tudunk. A nevelési területek komplexitására törekszünk, a természetben talált és gyűjtögetett anyagok felhasználásával hozunk létre alkotásokat, s általában arra nevelünk, hogy a gyermekek meglássák, hogy miből mit lehet létrehozni, mi mire hasonlít, miben mit lehet meglátni, vagy belelátni. A vizuális nevelés eszközei mindig elérhető, konkrét helyen vannak a csoportszobában. Ezek elsősorban a zsírkréta, a ceruza, a rajzlap vagy más papírok, az olló, és a ragasztó. A gyermekek szabadidőben mindezt választhatják, dolgozhatnak vele. Hetente legalább egy alkalommal kitüntetett szerepe van a vizuális nevelésnek, ezek az úgynevezett kezdeményezési alkalmak. A teremrendezés, az asztalok, összetolása jelzi a gyerekek számára, hogy most érdekes manipulatív tevékenység következik. Az eszközök megválasztásánál a természetes anyagokat részesítjük előnyben, ezért kerüljük a mesterséges, rideg vegyi anyagokat. Minden kezdeményezést dicsérünk a gyermekek előtt, egyénileg az őszinte javító szándékú kritika segítségével fejlesztjük a gyermeket. Alkalmat adunk a társak alkotásának megnézésére, a produktumok egymás közötti megbeszélésére.

Cél

- az életkornak megfelelő vizuális tapasztalatok nyújtásával, sokszínű, összetett tevékenységek biztosításával a gyermek váljon képessé a képi, térbeli megjelenítésre, alakuljon ki képi gondolkodása;
- az ábrázoló tevékenységgel az örömteli cselekvés biztonságos önkifejezés elérése;
- a gyermek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése;
- a gyermekek tér- forma-szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása;
- a vizuális percepció fejlesztése;
- egyszerű munkafogások és eszközhasználat képességeinek fejlesztés (különböző anyagok és technikák megismertetése);
- az alkotás örömének megtapasztaltatása;
- az íráshoz szükséges mozgáskoordináció alakítása.

Feladat

- spontán ábrázolás támogatása, kötetlen kezdeményezések szervezése;
- megfigyelési, tapasztalatszerzési, tanulási lehetőségek, élmények biztosítása;
- feltételek folyamatos biztosítása (hely, idő, eszközök);
- esztétikus környezet biztosítása;
- technikák megtanítása;
- eszközhasználat megtanítása, gyakorlása;
- anyagok megismertetése;
- kézművesek meghívása, munkájuk bemutatása.
- műalkotások megismertetése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermek egyéni és életkori sajátosságaihoz igazodva segíteni a képi-, plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó és rendezőképesség alakulását,
- segíteni a gyermek élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését sokoldalú, változatos tevékenykedések által,
- alakítani a gyermek tér, forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásának fejlődését, szép iránti nyitottságát, igényét,
- biztosítani a gyermek élményei, fantáziája és megfigyelései képi és térbeli megjelenítésének sokféle lehetőségét, a gyermeket az alakítás öröméhez juttatni,

- segíteni a kezdeményező, kreatív magatartás érvényre jutását, kreatív képességeinek kibontakoztatását, ehhez hangulati, környezeti, időbeli és eszközbeli feltételek megteremtése a mindennapos szabadidős tevékenységekben is,
- a gyermeket nyitott problémák elé állítani, lehetőséget biztosítani a kísérletezéshez,
- minél több ötlet, megoldási lehetőség biztosítása életkornak megfelelő tapasztalatok nyújtásával, a téma iránti érdeklődést sokoldalú és érzékletes szemléltetéssel,
- vizuális képességek fejlesztése (szem fixációs működése, vizuális zártság-egészlegesség, vizuális időrendiség, ritmus, helyzet-pozíció, memória, percepció, alaklátás és formaállandóság fejlesztése),
- alakítani a gyermek szín és forma világát,
- mozgékonyság (új helyzetekhez való gyors alkalmazkodás), eredetiség (szokatlan, ritka megoldások, ötletek alkalmazásának képessége), átalakítás (átcsoportosítás képessége), szintézis képességének fejlesztése,
- a sokoldalú készség, képesség fejlesztéséhez a legkülönbözőbb technikák bemutatása, megtanítása,
- egyszerű munkafogások és eszköz használat képességének fejlesztése,
- különböző vizuális képességek fejlesztése, kézmozgás finomítása, íráshoz szükséges mozgáskoordináció fejlesztése,
- a tehetségek bátorítása,
- lehetőség szerint gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatásának megszervezése.

A személyiségfejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- képalkotásban egyéni módon jeleníti meg élményeit, elképzeléseit, használja a képi kifejezés változatos eszközeit, formáit,
- fokozott önállósággal tudja használni a megismert technikákat,
- megfelelően használja az eszközöket, kialakul megfelelő ceruzafogása,
- színhasználatában érvényesíti kedvenc színeit, megnevezi a színeket, azok világos és sötét árnyalatát,
- téralakításban, építésben tevékenyen részt vesz,
- plasztikai munkái egyéniek, részletezőek, megfigyelései, elképzelései alapján tevékenykedik,
- önállóan és csoportosan is készít és díszít játékokat, ajándékokat, egyéb tárgyakat, törekszik az esztétikus megjelenítésre,
- rendelkezik koordinált szem és kézmozgással,
- rácsodálkozik a szép látványára,

- a gyermek a technikák gyakorlása során mindig átéli az alkotás örömét, és ez a sikerélmény újabb alkotásra készteti,
- formálódik alkotó képzelete, önkifejezési módja,
- problémamegoldó készsége fejlődik, kezdeményezővé válik, erősödik önbizalma,
- a természet és a természetes anyagok hozzájárulnak a természettel való együttélés folyamatosságához,
- a természet látványa segíti a vizuális percepció fejlődését,
- a gyerek alkotókészsége, fantáziája csiszolódik, mely hat értelmi képességeire is, alakul képszerű gondolkodása, fogalomalkotása konkréttá válik,
- a maguk által készített játékok színesítik játéktevékenységüket, alkotásra képes emberré teszik őket, miközben finommotoros készségük fejlődik.

Mindennapos mozgás

„A mozgás sok mindenre orvosság,
de nincs olyan gyógyszer,
amely a mozgást helyettesítené."
(görög mondás)

A mozgás az érés folyamatában a fejlődő gyerek természetes szükséglete. A program sokrétűen elégíti ki a gyerek mozgásigényét. Tudatosan segíti a mozgás és az észlelési funkciók összerendeződését. Nagy hangsúlyt fektet az egyensúlyérzék és a ritmusérzék fejlesztésére, mint minden összerendezett mozgás alapjára. A mozgás nem szűkül le a mozgásos tevékenységek, mondókás-énekes játékok körére, jelen van az óvodai élet minden területén.

Cél

- motoros képességek fejlesztése: kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, mozgékonyság és hajlékonyság;
- fejlődjön a gyermekek természetes mozgása: járás, csúszás, mászás, futás, ugrás, dobás, támasztás, függés, egyensúlyozás;
- ismerjék meg a gimnasztikát, néhány talajtorna elemet, labdagyakorlatokat és a sokszínű, változatos testnevelési játékokat;
- mozgásuk legyen összerendezettebb, biztonságosabb, fejlődjön tér- és időbeli tájékozottságuk.

Feladat:

- legyen lehetőségük a gyermekeknek saját testük mozgását átélni;
- a gyermekek sokoldalú mozgástapasztalatokat szerezzenek az alapvető mozgásformák gyakorlása által;
- folyamatosan fejlődjön a gyermekek mozgása és egyensúlyérzéke;
- a kéz finommozgásainak fejlesztése változatos lehetőségek biztosításával;
- segítsük elő a gyermekek harmonikus, összerendezett nagy és kismozgásának kialakulását;
- mozgásos feladatok közben társra figyelés képességének fejlesztése.

A tevékenység megszervezése

Az óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés

egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgás lehetőségét, hogy minden adódó alkalmat kihasználunk a nap folyamán erre.

A gyermekek napirendjét úgy célszerű összeállítani, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az üléssel együtt járó tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülnünk. Fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltség fejlődésének.

A természet erőivel – napfény, levegő, víz – történő edzés kedvező hatását nem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű tartani. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A jó eredmény eléréséhez az optimális tárgyi feltételek biztosításán túl azonban az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése is elengedhetetlen. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 20-30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

Hetente egyszer, a délutáni időszakban, megfelelő számú érdeklődő esetén, „Megmozgató" foglalkozásokat tartunk a nagycsoportos korú gyermekeknek.

Megfelelő számú érdeklődő esetén részt veszünk a Bozsik programban, mely során a gyermekek a labdajátékokkal ismerkedhetnek meg. A program keretében évi 4 alkalommal részt veszünk a Monoron megrendezésre kerülő Bozsik fesztiválon.

A mozgás objektív feltételei:

Az óvoda udvara lehetőséget nyújt a mozgásformák gyakorlására, miáltal a gyerek természetes mozgásigénye kielégül. A mozgásos népi játékok tere igazából a kinti tér, szembekötősdi, labdacica, célba dobások, ugróiskola, kötélhúzás, várvédők stb.

A mozgásos tevékenységeket lehetőség szerint a szabadban valósítjuk meg, ehhez az óvoda udvara és a mellette lévő füves és aszfaltos pályák is használhatók. Jó lehetőséget nyújt a különböző mozgások gyakorlására az udvar domborzata, ami télen szánkózásra, csúszkálásra használható, nyáron viszont gyakorolható itt a gurulás, mászás, kúszás, felfelé történő futás, szökdécselés, stb. Az udvar különböző részein elhelyezett játékok kiválóan alkalmasak az egyensúlyérzék fejlesztésére. Hosszabb sétát, sőt túrát teszünk a gyerekekkel a szabadban. Minden, ami az óvoda udvarán található (fák, bokrok, homokozó, játékeszközök, stb.) felhasználhatók a mindennapi testnevelés feladatainak megvalósításához. Ugyanez mondható el az épületen belül szervezett mindennapi testnevelésre is. Mindenkor nagy gondot fordítunk az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek, berendezési tárgyak épségére, tisztaságára, valamint arra, hogy könnyen elérhetők legyenek, megfelelő számban álljanak rendelkezésre.

A mozgás szubjektív feltételei:

Az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó mozgás eredményességét. A testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiválhatja a gyermekeket, építve utánzási hajlamukra, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakulását. Az örömmel, derűs légkörben, együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához is, ezért nagyon lényeges, hogy az óvodapedagógus minden megnyilvánulásán tükröződjön az, hogy szívesen mozog együtt a gyermekekkel és örül a gyermekek mozgásban elért sikereinek.

A mozgás tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik (járás, futások, ugrások, függések, egyensúlygyakorlatok). Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, valamint a kézi szerekkel végezhető gyakorlatok. Természetesen idetartoznak a mozgásos játékok is. A lényeg, hogy minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi mozgás keretébe beépíthető.

Az óvodapedagógus dönti el, hogy a mozgás 20-35 perce alatt mozgásos tevékenységet tart egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával, vagy mozgásos játékokkal tölti ki az időt.

A fejlődés várható eredményei:

- a gyerekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban, a mozgás életvitelük részévé válik,
- a gyerekek nagymozgása, finommozgása, összerendezett lesz,
- ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni,
- testsémájuk, lateralitásuk / jobb-bal/ kialakul,
- önfegyelmük, figyelmük jó, betartják a szabályokat a szabályjátékokban,
- tudnak ütemtartással mozogni,
- szeretnek és tudnak kitartóan futni, és labdajátékokat játszani,
- egyensúlyérzékük fejlődik.

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés

„A gyermekek fejlődésének szabadsága
nem azt jelenti,
hogy egyszerűen magára hagyjuk,
hanem azt,
hogy segítő szeretettel emeljük köréje
a megfelelő környezetet."

(Maria Montessori)

„Formaérzékelésünk helyes működésének
az a feltétele, hogy ráneveljük
látásmódunkat az egyensúly, a harmónia
érzékelésére és valószínűleg ez az első
feltétele a természetvédelemre való
nevelésnek is."

(K. Lorenz)

Környezeti nevelés

Környezeti nevelés általában a környezeti kultúra megélését és átadását jelenti. A környezeti kultúra élő és élettelen, természeti, társadalmi és művészeti környezetünkkel való harmonikus együttélés, mely elsősorban életmód, gondolkodás- és viselkedésmód, szokás és értékrendszer. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét. A környezeti nevelés szoros kapcsolatban áll más nevelési területekkel, integrálódnak és sajátos kölcsönhatásban felerősítik egymást. A környezeti nevelés céljai elérésére felhasználja a játékot, a kommunikációt, az anyanyelvet, a művészeteket, a külső és belső világ tevékeny megismerését, a testnevelést, az attitűdök formálását. Fontos a holisztikus látásmód kialakítása, amely ráirányítja a figyelmet arra, hogy nincs a környezetben elhanyagolható, lényegtelen, felesleges elem, tényező: hálószerűen kapcsolódik össze minden.

A környezeti nevelés alapelvei:

- a gyermekközpontúság, amelyet a játékokon, élményközpontú kereső, kutató, felfedező tevékenységekben oldunk meg,

- a pozitív kapcsolat a természeti és társadalmi környezettel, amelyet a szokások, cselekvések, érzelmek mintakövetéssel történő alakításával, a családi és társadalmi háttér bevonásával, az egészséges életmód kialakításával valósítunk meg,
- a globális nevelésfelfogás, amelyet a hagyományos foglalkozási területek szintézisével alakítunk ki.

A külső világ megismerésére nevelés célja:

- a gyermekek érzékenységének ébrentartása a környezetbarát és környezettudatos életmód iránt,
- kialakítani azokat a szokásokat, magatartásformákat, amelyek a környezettel való harmonikus együttélést biztosítják,
- megalapozni a természeti és a lakókörnyezethez való érzelmi viszonyulást,
- megismertetni és megszerettetni az élő és élettelen világot,
- érzelemgazdagítás a természethez kapcsolódó hagyományőrző tevékenységekkel.

Az óvodapedagógus feladatai:

- kapjon a gyermek ösztönzést arra, hogy próbálja felfedezni környezetét, hogy kutassa és keresse, mit üzen neki érzékszervein keresztül,
- tegye lehetővé a gyermek számára a környezeti tevékenység megismerését, biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és a szervezett tapasztalatszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására,
- a gyermekek kíváncsiságának kielégítése, különböző irányokba fordítása,
- a reális, élményszerű tapasztaltatás segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését,
- a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában ok-okozati viszonyok megláttatása olyan érzelmi megalapozottságú érdeklődési kedv felkeltése a természeti jelenségek iránt, amely kellő alapja lehet a természet és környezetbarát életmódnak.

Az óvodás gyermek cselekvés útján tanul meg látni, gyönyörködni, érzelmileg is kötődni környezetéhez. Legyen alkalmunk sokoldalú és rendszeres tapasztalatszerzésre, folyamatos és alkalomszerű megfigyelésre egyaránt, aktív kerti munkára, különböző gyűjtőtevékenységekre, egyszerű vizsgálatok, kísérletek elvégzésére. Az átéléses tapasztalatszerzésben fontos, hogy a gyermekeknek olyan helyzetet teremtsünk, ahol természetes környezetben ismerkedhetnek meg az őt körülvevő világgal. A tevékenységek során a gyermekek tapasztalatokat szereznek a növények, állatok életéről, az ezekhez kapcsolódó emberi munkálatokról, az idő múlásáról. Ez a tapasztalat évszakonként más és más, de évről-évre visszatérő. Ez a hovatartozást, a biztonságérzést erősíti.

A környezeti nevelés és hagyományőrzés

Az emberiség régebben szinte még együtt lélegzett környezetével, a legfontosabb törvényszerűségeket a természetből merítette. Tudása nem elvont tények, hanem gyakorlati tapasztalatok és a hozzájuk tartozó szokások, szertartások formájában őrződött meg.

A jeles napok az évszakok változásához, a naptári év gazdasági tevékenységeihez, az ember életútjának eseményeihez és az egyházi ünnepekhez kötődtek. Felelevenítésük népi kultúránk, hagyományaink, népszokásaink továbbélését jelenti. Ez nem más, mint „a magyarság tudatalatti elemeinek beültetése, lassú kifejlesztése." (Kodály Zoltán)

A külső világ, azaz a környezet megismerése iránti vágy a gyermekben születése pillanatától jelen van. A gyermeki jellemzők, a rácsodálkozás, az erős közlési vágy, a kommunikációra való nyitottság, az érzelmi fogékonyság a természet szépségeire, az élőlények jelenségeire, a személyes kipróbálási vágy, az állandó cselekvőkészség, mind-mind kedvez a tevékenységeken keresztül történő közvetlen tapasztalatszerzésnek. A gyermeki kíváncsiság érdeklődéssé mélyül, játékaiban és apró felfedezéseiben feltárja a körülötte lévő világot, megtanul abból tájékozódni. A környezeti nevelésnek örömöt, csodálatot kell ébresztenie a még meglévő szépségek iránt. A természeti élmények, tapasztalatok kapcsolják a gyermeket a valósághoz.

A gyerek a hagyományos óvodai ismeretanyagot: az óvodai környezet, az emberi foglalkozások, a közlekedés, az emberi test, a napszakok, az évszakok, az állatok, a növények, stb. egy sajátos hatásrendszerben szerzi meg.

Az ember, a természet és a hagyomány szoros kapcsolatban áll egymással. Ezt a kapcsolatot a következő tevékenységek őrzik, erősítik:

- az évszakok változásából fakadó időjárás megfigyelő tapasztalatszerzések, egy-egy jeles névnaphoz kapcsolódó természeti jelenségek szokásaival való megismerkedés,
- az időjárás változásaiból eredő, a hagyományos népi életmódot utánzó környezetalakító munkálatok,
- termések, gyógynövények gyűjtése, szüretelések, befőzések, gyümölcsszárítások,
- madarakról való gondoskodás (télen eleségről gondoskodunk, nyáron ivóvízről),
- jeles napok előtti készülődések,
- rendszeres környezetmegismerő séták, tájmegismerő kirándulások, falurészek neveinek megismertetése.

A néphagyomány-ápolás fontos kultúrforrássá, nemzeti értékeink őrzőivé, a gyermeki nemzettudat alapköveivé válhatnak. A népszokásokkal kapcsolatos ismeretek kialakulását segítik az irodalmi, zenei nevelés is. A népszokások és ünnepek többsége az évszakok változásaihoz kötődik és egy helyi évkört alkot. A hagyományok, ünnepek megvalósításukban teljesítik ki a művészeti nevelést.

A népszokás „voltaképpen a kultúra hagyományozódásának spontán formája... közösségi magatartásmód és cselekvésmód... egyszerre illemtan, erkölcsi kódex, íratlan törvény, művészet, költészet" (Dömötör Tekla), ezért fontos szerepet tölt be az óvodások környezeti nevelésében.

Környezetvédelem

A gyermekek érzelmi kötődésen keresztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez és védelméhez. A sokrétű tevékenységek során megtapasztalják munkájuk eredményét, környezetükre való hatását. Ilyen pl. a madáretető készítése, a madarakról való gondoskodás, a csoportszobában lévő halak etetése, a kertészkedés, az udvargondozás. Séták során megfigyelik környezetüket és észreveszik az eldobott üvegeket, dobozokat, papír zsebkendőket. Az óvodapedagógus az élővilág sokoldalú megfigyeltetésével az óvó-védő tevékenység eredményeként a gyermekek emocionális alapokon eljutnak annak a belátásához, hogy az élőlényeket, környezetünket óvni, védeni kell. A gyermekek természethez való kötődését és az élőlények megszerettetését szolgálják azok a valódi történetek is, amiket az óvodapedagógus a megfigyelések során elmond.

A népi kismesterségek gyakorlása, a természetes anyagok „közelsége" és a velük való tevékenykedés sajátos élményt és érzelmi többletet jelent a gyerekeknek.

A természet szeretetére nevelni igazán csak a természetben lehet. A rendszerességgel és folyamatosan végzett séták, kirándulások segítenek fejleszteni a gyermekek viszonyítási alapját, így lesznek képesek felfedezni a természet csodáit, és megszeretve védeni azt.

Sétákra, kirándulásokra távcsövet, nagyítót viszünk magunkkal, terméseket gyűjtünk, lenyomatot készítünk a fák kérgéről. Sajnálattal vesszük észre az elpusztult fákat, de nagyítóval megállapíthatjuk, milyen sok rovarnak nyújtanak otthont a korhadó fatörzsek. Megfigyeljük a madarakat, csendes viselkedéssel elérhetjük, hogy a madarak ottlétünkkor is énekeljenek.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy már az óvodás gyermekek is megtanulják, hogy a Földünknek bizony segítségre van szüksége ahhoz, hogy fennmaradjon. Sokan szemetelnek, a földre dobálják az el nem bomló szemetüket, veszélyeztetve az emberek, növények, állatok fennmaradását. Azzal tudunk segíteni, ha odafigyelünk környezetünkre, nem szemetelünk és a háztartásban keletkezett szemetet, külön válogatjuk, mert akkor ezeket újra lehet hasznosítani, és nem a földet szennyezik. Azzal segítünk a legtöbbet, ha már az óvodában helyesen megtanítjuk a szemétgyűjtést a gyermekeknek. Az óvoda nevelési tervében, feladatként építjük be a szelektív hulladék gyűjtés megismertetését, tudatos gyakorlását.

A külső világ megismerésének tartalma

- külső természeti környezet: levegő, víz, talaj, növények, állatok,
- ember alkotta külső (épített) környezet: épületek, műemlékvédelem, hulladékkezelés, vásárlási szokások, emberi kapcsolatok,
- belső természeti környezet: egészséges életmód szokásainak megalapozása, táplálkozás, mozgás, megfelelő napirend, betegség megelőzés,
- belső személyes környezet: mentálhigiéné, a lelki élet egészsége, önértékelés, énkép.

A kisgyermek elsősorban a mesét és a játékot szereti, ezért környezeti nevelése is elsősorban mese és játék legyen. Számára minden, amit a természetben csinál: elsősorban játék. Gyakran azt is játéknak éli meg, amit nem annak szánunk pl. a virágok, növények öntözése, kerti munkák végzése, séta közben a természet megfigyelése. Mesélhetünk a

gyerekeknek a természetről is: pl. a vízcsepp kalandja, ahogy eljut a tengerig, a magról, amelyik felébred a sötét földben vagy éppen mi mindent lát a szél hosszú útján. Ezután ők mesélnek nekünk azonosulva a természettel, s ez az azonosulás, beleérzés, átélés, empátia a legjobb út a környezetbarát értékrendszer kialakításához.

Az óvodai környezet alakítása, óvása folyamatos tevékenységet jelent. A gyermekek szívesen vesznek részt az óvodapedagógus vagy dajka néni által megkezdett munkálatok követésében. A környezettel való aktív ismerkedés áthatja az egész óvodai életet, a nevelés komplex folyamatát. Sokféle alkalom kínálkozik a környezetalakításra. Így a csoportszobai élősarokban való tevékenykedés (pl.: dugványozás, hajtatás, stb.), a természetsarokban történő ismeretszerzés (pl.: termések, száraz ágak, levelek, csigaházak, kövek, talált madárfészkek, stb.) nézegetése, válogatása, manipulálása.

A környező valósággal való ismerkedés

A környező valósággal való ismerkedés során matematikai tartalmú tapasztalatokat, ismereteket szereznek az őket körül vevő tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről. Minden tevékenységükben megjelenik a matematika: összehasonlítanak tárgyakat, személyeket: építőjátékok szétválogatása színük szerint, vagy más tulajdonságok, szabályosságok szerint. Összehasonlító méréseket végeznek pl.: ki a magasabb, sorba rendezik egymást, ki ugrott nagyobbat, kinek nehezebb a hátizsákja. A napirend maga is mérési tapasztalatokat eredményez az idő múlásának mérése kapcsán. Ezen kívül a naptár és az időjárás az óvodás korú gyermek kedvelt témája. Játékukban gyakran párosítanak: csésze- csészealj, ló- lovas, stb. Halmazokat képeznek: baromfiudvar benépesítése, játékválogatás. Ismerkednek a mennyiségekkel, és természetesen számlálnak az egész nap folyamán pl.: terítés közben hány tányér kell, kik hiányoznak aznap és hányan, a memória játékban hány párja lett a győztesnek, más társasjátékok játszásakor stb., ítéleteket alkotnak, döntéseket hoznak. A geometriai világból tapasztalatokat szereznek síkbeli, térbeli alakzatokból, pl.: különféle építések során, papírnyírás, puzzle kirakások alkalmával, stb. A tükörrel való játék során figyelik tükörképük mozgását, utánozzák egymás tükörképét, festékfolttal tükrös (szimmetrikus) alakzatokat hoznak létre. Gyakorolják a térben és a síkban történő tájékozódást. Az óvoda udvarán, vagy séták során is matematikai tapasztalatokra tesznek szert pl.: az ütemes járás, lépcsőzés, hintázás stb., hiszen a gyermekek egész testükkel érzékelik a térben, élethelyzetekben a mennyiségeket.

Az óvodapedagógusok feladata gondoskodni arról, hogy a csoportszobákban természetes anyagokból készült játékok, berendezési tárgyak változatos lehetőségeket biztosítsanak az alapvető matematikai gondolkodási készségek fejlődéséhez. Az ember, a természet, a hagyomány szoros kapcsolatban vannak, ezt a kapcsolatot tevékenységük őrzik és erősítik pl.: hagyományos népi életmódot utánzó, környezet alakító munkák palántanevelés, termések gyűjtése. Az óvodai nevelés folyamatában a népi kultúrából átvett szokások játékaiba szintén be lehet építeni a matematikát pl.: a „Mihály- napi" őszi vásár, Luca napi búzavetés, lakodalmas dalos játékok, ősszel a befőzések alkalmával. Megismerkedik a több- kevesebb matematikai fogalmával húsvétkor, amikor az óvoda udvarán különböző helyekre elrejtett hímes tojásokat kell megkeresniük. (Ki gyűjtötte a többet, kevesebbet, legtöbbet?) Farsangkor a gyermekek maguk készítik a farsangi fánkot, mely mérési, mennyiségi feladatokat rejt magában. A tészta kelesztése során lehetőség van térfogat és minőségi változások megfigyelésére.

A matematikai ismeretszerzéseket a gyermekek által kezdeményezett játékokban kell felismerni és kihasználni, így remek lehetőség nyílik annak elsajátítására, nem erőltetve megtanítani. Minél jobb megfigyelője az óvodapedagógus a gyermekek választott

tevékenységeinek, annál sikeresebben tudja felhasználni azokat a tevékenységeket a matematikai fogalmak megalapozására.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről: tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, megnevezi a testrészeket, felismeri a napszakokat;
- ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés szabályait;
- ismeri szűkebb lakóhelyét, nevezetességeit;
- felismeri a környezetében élő növényeket, állatokat, fejlődik velük kapcsolatos pozitív viszonya, felelősségérzete, tud beszélni azok gondozásáról és védelméről;
- felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit;
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szabályok, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek;
- felismeri az irányokat, formai, elemi mennyiségi ismeretei vannak;
- tud párosítani, halmazt alkotni;
- tulajdonságok, szabályok szerint tud csoportosítani.

Munka jellegű tevékenységek

„A kisgyermekkel mindent elérhetünk
személyes példa és tett által."
(Brunszvik Teréz)

A néphagyományőrző életmód tevékenységei gazdagítják a gyerek cselekvési lehetőségeit. A természetközelségben a természetes anyagok használata során, a rendszeresen visszatérő munkálatok ráébresztik a gyereket, hogy az emberi élet velejárója egy-egy adott cselekvéssor.

A gyerek utánzási vágyából fakad, hogy a környezetében látott felnőtti munkacselekvéseket játékában utánozza. A hiányzó eszköz nem akadály, ezen a mássá változtatás vágya átrepíti, a cselekvésben mindenáron ki akarja magát próbálni. A gyerek a gyerekméretű, valósághű eszközökkel is "mintha" cselekvést végez, játszik.

Ez a fajta cselekvés, ha rendszerességgel tér vissza, és az egyén, a környezet, a közösség javát szolgálja, munkajellegű tevékenységgé válik. Mozgatója a gyerek aktivitási vágya és a felnőtt megerősítő, dicsérő értékelése.

Célok, feladatok:

- A gyerek sajátítsa el azokat a készségeket, jártasságokat, amelyek a társas együttélés fenntartását szolgálják.
- A hagyományőrző tevékenységek gyakorlásán keresztül a munkajellegű tevékenységek megszerettetése, az elvégzett munka megbecsülésére nevelés.
- A munkaerkölcs, felelősségérzet alapozása, kitartásra nevelés: a gyereket eljuttatni a célirányos kötelezettségvállalás befejező mozzanatáig.
- A gyermeki kipróbálási vágy sokrétű, kielégítése, kezdeményezőkészségének formálása.

Az óvodapedagógussal kialakult érzelmi kapcsolat, a megerősítés motivációja ösztönzi a gyereket a munkajellegű tevékenységek céltudatos végzésére.

Munkajellegű tevékenységek tartalma

- önkiszolgálás (Lásd: Egészségre nevelés, gondozás).
- közösségért végzett tevékenységek.

Munkajellegű, közösségért végzett tevékenységformák: a naposi munka, a mindennapi élettel kapcsolatos állandó- és alkalomszerű munkák, növény- és kisállat gondozás.

A naposság vállalásában az önkéntesség dominál. A jelkép (kötény stb.) nem csak a megbízást és a feladatvállalást jelzi, hanem vonzóvá is teszi a tevékenységet, amire büszke és örömmel, sikeresen teljesíti azt. A naposi munka tartalmát úgy célszerű alakítani, hogy minél kevesebb időt vegyen el a gyerek játékából. A naposi munkát kisebb gyerek is vállalhatja. A hagyományőrző cselekvések bővítik a naposi teendőket. Például a kerti

szerszámok rendben tartása, a befőzésekhez, a sütésekhez szükséges eszközök előkészítése, öntözések, stb.

A mindennapi élettel kapcsolatos állandó- és alkalomszerű munkákhoz tartoznak: az udvar- és teremrendezés, a játékjavítás, tisztítás, készítés, az egyéni megbízatások, az üzenetek teljesítése, az ünnepi készülődés (ajándékkészítés, szobacsinosítás, díszítés), a házimunka jellegű tevékenységek (étkezések utáni seprés, sütés-főzés, ünnepek előtti nagytakarítás stb.).

A növény- és kisállat gondozás munkálatai közben a gyerek megismerkedik egyes munkafolyamatokkal (ültetés, vetés, locsolás, kapálás, etetés, itatás stb.). Az óvoda udvarán kialakított veteményes-, virágos-, és sziklakert folyamatos munkát igényel ültetéstől betakarításig, ezért fontos a munkafolyamatok megszervezésénél az " erők " tudatos elosztása.

A kisebb gyereket az eszköz, a cselekvés vonzza, míg a nagyobb már tudatosan végzi el feladatát.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- Önként vállalnak feladatokat, önállóságra törekednek.
- Felismerik saját képességeik határát.
- Egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelő feladatokat végeznek.
- Vállalják a rendszeresen visszatérő feladatokat.
- A megbízatásokat pontosan teljesítik.
- Felismerik a segítségadás lehetőségét.
- Ismerik a szerszámok, munkaeszközök használatát, azok tárolási helyét.
- Figyelnek saját testi épségük megőrzésére, az eszközök megóvására.
- Észreveszik a kisebb hibákat és felfedezik a hibajavítás lehetőségét.
- Gondozzák, óvják a környezetükben levő növényeket, kisállatokat.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

"Amit csak hall a gyermek,
könnyen elfelejti. Amit lát is,
már inkább megjegyzi.
De amiben ő maga is tevékenyen
részt vesz az bizonyosan
bevéső dik az emlékezetébe."
(Kodály Zoltán)

A tanulás az óvodában folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósul meg. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermek előzetes ismereteire, elősegíti a felfedezés, kreativitás fejlődését. A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja a gyermek kompetenciáinak fejlesztése.

A tanulás lehetséges formái:

- utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- cselekvéses tanulás,
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus az általa kezdeményezett tevékenységekben

Párhuzamos, differenciált tevékenységeket szervez, ezek, mint tanulási formák, elsősorban abban különböznek a kezdeményezett foglalkozásoktól, hogy az óvodapedagógus gyakran csak a feltételeket teremti meg a gyermekek felfedezéseinek kreativitásának kibontakozásához, a gyermekek önállóan is tevékenykedhetnek. A párhuzamos tevékenységek nagyobb teret nyitnak a gyermeki önállóság, elmélyülés, érdeklődés előtt.

A foglalkozásokat, bármilyen formában valósultak meg, elejétől a végéig óvodapedagógus irányítja. A tevékenységekben megvalósuló tanulási koncepcióban vannak természetesen az egész csoport számára irányított tevékenységek. A párhuzamos tevékenységek között is vannak olyanok, amelyeket a pedagógus irányít egy ideig pl. egy technika megtanítása, mikrocsoportos tevékenység a nagycsoportosokkal stb.

A tervezés elsősorban az ismeretek, képességek, készségek és attitűdök fejlesztésére irányul.

Az éves tanulási tervek tartalmazzák az óvodapedagógusok repertoárját, az évszakokhoz, ünnepekhez kötődő fontos tevékenységeket, de feltétlenül időt kell hagyni a gyermekek érdeklődéséből kiinduló témák körbejárására is.

A tartalom tehát gyermekek előzetes tapasztalatinak, élményeinek, érdeklődésének ismeretében a gyermekekkel együtt is kialakítható. Pl. megfigyelés a gyermekeket érdeklő téma megkereséséhez, vagy egy felajánlott témához ötletbörze, vagy projektek tervezése. A heti ütemtervek formáját ehhez meg kell találni.

Az óvodapedagógus mintaadó szerepe, közreműködése a gyermek fejlettségétől, igényeitől függ. Ehhez kapcsolódik az azonnali és egyénhez mért pozitív, erősségekre építő visszacsatolás szükségessége

A kezdeményezett tevékenységek időpontja függ a szabad játék intenzitásától, az időjárástól, a gyermekek által kezdeményezett tanulástól.

Az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek főbb jellemzői a gyermek szempontjából:

- már a kezdeményezés tartalmának előkészítésébe is bevont társak
- a választás, döntés lehetőségének biztosításával a cselekvés, tapasztalás, felfedezés szintjén történik az ismerkedés, teret kap a kreativitás
- személyes kontaktus, beszélgetések alkalmával lehetőség adódik a tapasztalatok elemi, fogalmi szinten való kifejezésére
- nemcsak a spontán, hanem a felnőtt által kezdeményezett tevékenységekben is észrevétlenül, ám hatékonyan működik a tanulás, a gyermeki szokások, pszichikus funkciók, képességek, készségek, attitűdök, a teljes személyiség fejlődése

A párhuzamosan végezhető tevékenységek fokozottan igénylik az óvodapedagógus megosztott figyelmét (mikor és mire irányul hangsúlyosan), tisztánlátását (mikor, mi a feladata), döntését (hol van rá nagyobb szükség), a dajkával való együttműködését.

Tapasztalatok szerint a megfelelően motivált gyermekek igényük szerint bekapcsolódnak a közös tevékenységekbe, különösen akkor, ha kapcsolódó szokások, szabályok is segítik ebben (tudja, hogy a megszakított játékot később folytathatja, bízhat abban, hogy társai tiszteletben tartják alkotását, ha visszatér, illetve tudja, hogy az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek később is kérhetők, ha a játék mellett dönt).

Az óvodapedagógusnak lehetősége van arra, hogy ha szükséges külön is foglalkozzon a gyermekkel (hátránykompenzálás, tehetséggondozás, egy –egy irányított megfigyelés, kísérletezés).

Néphagyományéltetés kapcsolata a különböző tevékenység területekkel

Jeles napok, ünnepi szokások

A tervezésnél projektszerű módszert alkalmazunk, az adott téma köré csoportosítjuk a különböző tevékenységformákat, és a témához kapcsolódóan keresünk tevékenységeket nevelési céljaink megvalósításához.

A néphagyományok alkalmasak arra, hogy egy témát a lehető legtöbb oldalról közelítsünk meg, így nyújtva sokrétű és mégis összefüggő ismereteket a gyerekek számára. Ezt a legtermészetesebben úgy tehetjük meg, ha az évkör jeles napjai, népszokásai szerint haladunk. Az évről évre ismétlődő, évszakokhoz kötődő jeles napok, hagyományok ismétlődése a gyerekek biztonságérzetét növeli, már előre tudják és várják az elkövetkező eseményeket.

Az óvodai élet mindennapjaiban, a gyerekek tevékenységeiben a népi hagyományok éltetése a különböző ünnepek, szokások, jeles napok köré van csoportosítva, ez adja keretét nevelő munkánknak. Egy-egy jeles napot helyezünk a középpontba és lehetőleg minden területről (mondóka, mese, népdal, közmondás, találós kérdés, népzene, népi játék, néptánc, kézművesség) anyagot gyűjtünk hozzá. A magyar néphagyomány tájegységenként nagyon gazdag a játékok, népdalok, népszokások, tárgyalkotó népművészet legfőbb jegyeinek változataiban, lehetőleg a helyi jellemző anyagot kell felhasználni. A tervezést az aktualitás, a komplexitás és a fokozatosság és a differenciálás elvét szem előtt tartva a természeti év változásai és kalendáriumi év ünnepei határozzák meg.

Az évkör ünnepei, jeles napjai a következők lehetnek. Pl.:

Szeptember 8. Kisasszony napja - a fecskék, gólyák gyülekezésének kezdete, dióverés kezdete

Szeptember 29. Szent Mihály napja - pásztor ünnep, állatok behajtása, vásározó nap, búcsú

Szeptember – szüretelés, szüreti felvonulás

Október - kukoricatörés, betakarítások, kukoricafosztó

Október 4. Ferenc nap - búzavetés kezdete

Október 15. Teréz nap - szüretelő nap

November 11. Márton nap - Márton lúdja, időjósló nap, újbor kóstolása, Szent Márton legendája, tollfosztó

November 19. Erzsébet nap - időjósló nap, Szent Erzsébet legendája

November 25. Katalin nap - időjósló nap

November 30. András nap - disznótorok kezdete, férjjósló jóslások, időjósló nap

December Advent - várakozás, készülődés az ünnepre, templomlátogatás, mézeskalácssütés

December 4. Borbála nap - cseresznyeág vízbetétele, szerelmi jóslás

December 6. - Szent Miklós legendája

December 13. Luca nap - dologtiltó nap, búzaültetés, időjóslás

December Karácsony - betlehemezés, kántálás

Január – Fonó, szövés, fonás, a párválasztás időszaka

Január 6. Vízkereszt - újévköszöntés, karácsonyfa leszedése, farsang kezdete, lakodalmak kezdete

Január 22. Vince nap - termésjóslás

Január 25. Pál nap - megfordul a tél

Február – farsang, maskarázás, fánksütés, lakodalmazás

Február 2. Gyertyaszentelő Boldogasszony napja - időjósló nap

Február 3. Balázs nap - balázsolás, iskolába hívogatás

Február 6. Dorottya nap - bálozó nap, időjósló nap

Február 14. Bálint nap - tyúkültetés napja

Február 19. Zsuzsanna nap - időjósló nap, megszólalnak a pacsirták

Február Hamvazószerda - farsang vége

Március 12. Gergely nap - gergelyjárás

Március 15. Nemzeti ünnep - huszáros játékok, toborzás, verbuválás

Március 18.-19.-21. Sándor, József, Benedek - meleg hozó napok

Március 28. Gyümölcsoltó Boldogasszony napja - a fecskék, gólyák visszatérése

Április 1. - a bolondozás napja

Április Virágvasárnap - Zöldágjárás, kiszehajtás, villőzés

Április Húsvét - locsolkodás, tojásírás

Április Fehérvasárnap - komatálazás

Április 24. György nap - határjárás, állatok kihajtása, vásározó nap

Május 1. - májusfaállítás

Május 12.- 13.- 14. Pongrác, Szervác, Bonifác napja - fagyosszentek, termésjósló nap

Május Pünkösd - ügyességi játékok, pünkösdi királyválasztás, pünkösdi királyné-járás

Június 29. Péter Pál napja - aratás kezdő napja, búzakalász gyűjtése, búzakoszorú készítése

Augusztus 20. Szent István napja - új kenyér ünnep

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

Az óvodai nevelés végső célja: A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – alkalmanként külön térben szervezett – iskola-előkészítő, fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A tevékenységek célja:

- feladattudat kialakítása,
- figyelem és emlékezet fejlesztése,
- társas kapcsolatok alakítása (felnőttel, gyerekkel),
- tapasztalati következtetések, összefüggések biztosítása,
- beszédhanghallás, relációs szókincs fejlesztése,
- logikus gondolkodás, elemi számolás előkészítése,
- anyanyelvi-kommunikációs kompetenciák fejlesztése,
- nagymozgások, téri orientáció fejlesztése,
- finommotorika, grafomotorika megalapozása.

Naponta a délelőtti időszakban összességében 45 percben a nagycsoportosoknak játékos, élményalapú tevékenységeket biztosítunk, így sok mozgással, mesével, játékkal, tapasztalati úton jutnak új ismeretekhez, miközben fejlődik önbizalmuk, szociális készségük, együttműködési képességük is. Minden gyermek számára biztosítjuk az egyéni fejlődés üteméhez igazodó, szeretetteljes és motiváló tanulási környezetet. A tevékenységek az életkori sajátosságoknak megfelelően nem egybefüggően kerülnek megszervezésre, hanem az adott nap folyamán rugalmasan kapcsolódva az aktuális játéktevékenységekhez, témakörökhöz. A tevékenységek egyéni képességekhez igazodva, differenciált módon zajlanak, figyelembe véve a gyermekek aktuális állapotát, fejlettségi szintjét és tanulási stílusát. A nagycsoportos korú gyermekek számára szervezett tevékenységek alkalmanként külön térben, vagy alkalmanként több csoport nagycsoportos korú gyermekeinek együttes részvételével kerülnek megszervezésre.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése az óvodapedagógusok feladata, melyet egyéni megfigyeléseik alapján végeznek. Az óvodapedagógusok a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményét nevelési évenként kétszer oviKRÉTA felületén rögzítik. A gyermekek fejlődése az alábbi területeken kerül megfigyelésre:

- A gyermek motoros fejlettsége
- A gyermek kommunikációs fejlettsége
- A gyermek szociális fejlettsége

- A gyermek önállóságának fejlettsége
- A gyermek kognitív fejlettsége

A nagycsoportosok féléves mérései alapján a különböző területek méréseinek százalékos eredményei mutatják, hogy a nagycsoportok mely területeken értek el jó, megfelelő vagy gyengébb teljesítményeket. A mérések eredményei a nagycsoportosok számára szervezett iskola előkészítő fejlesztő tevékenységek szervezésénél figyelembevételre kerülnek.

A nagycsoportos korú gyermekek októberi és novemberi időszakban a tanulási zavarok megelőzésének érdekében részt vesznek a Sindelar vizsgáló eljáráson, ahol a következő részképességeket kerülnek vizsgálat alá: vizuális differenciálás, vizuális diszkrimináció, verbális akusztikus differenciálás, verbális akusztikus diszkrimináció, intermodális integráció, vizuális szeriális emlékezet, verbális akusztikus emlékezet, intermodális szeriális emlékezet, beszédmotorika, vizuomotoros koordináció, vizuális figyelem, akusztikus figyelem, testséma téri orientáció.

A tanulási zavarok megelőzésének érdekében a vizsgáló eljárás során gyengébb teljesítményt elért gyermekek egyéni fejlesztésben vesznek részt. A vizsgáló eljáráshoz kapcsolódik egy gyakorló program. Ez egy a gyengén működő részképességekre irányuló, a fokozatosság elvére épülő játékos fejlesztőprogram, amivel a részképesség-gyengeség okozta tanulási zavar, illetve a később, vagy kísérő tünetként jelenlévő magatartásproblémák megelőzhetők. A gyakorló program végezhető egyéni vagy mikrocsoportos formában is.

A fejlettség testi kritériumai óvodáskor végére

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz.

Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró.

Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

Lelki érettség

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek óvodáskor végére, nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépéshez. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek.

Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális, és az akusztikus differenciának, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg-szellemileg egészségesen fejlődő gyermek jellemzői:

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos felidézés, és bevésés, megnő a megőrzés időtartama: a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képező a szándékos figyelem. Fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.

- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi, fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Érthetően folyamatosan kommunikál, beszél: gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban, és hangsúllyal tudja kifejezni. Minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot. Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat. Végig tudja hallgatni, és megérti mások beszédét.

Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, és környezetéről: tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri, és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés szabályait. Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását, és védelmét. Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szabályok, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek. Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Szociális érettség

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre a felnőttekkel és gyermektársaival, amennyiben ezt az iskolai légkör lehetővé teszi.

A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

AZ ÓVODA SAJÁTOS NEVELÉSI FELADATAI

Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

Óvodánk alapító okiratában foglaltak szerint a sajátos nevelési igényű gyermekek (ezen belül *az enyhe értelmi, beszédfogyatékos, egyéb pszichés fejlődési zavarral rendelkező*), érzékszervi *(hallási)* fogyatékos gyermekek nevelését ellátja, az Óvodai nevelés országos alapprogramja határozza meg az óvoda feladatát ezen a területen.

Az óvoda pedagógiai programjának kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit, külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez. Az intézmény vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

Az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermek neveléséhez szükség szerint szakember segítségét is igénybe veszi, fejlesztéséhez egyéni fejlesztési tervet készít és a végrehajtásában közreműködő pedagógus évente legalább egy alkalommal rögzíti a fejlesztés eredményét.

A sajátos nevelési igényű gyermekek közösségbe való beilleszkedését elősegíti a több gyerekkel együtt történő integrált nevelésük. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Óvodánkban vállaljuk annak a kisgyermeknek az integrációját, aki:

- szakértői bizottság véleménye alapján integráltan nevelhető,
- beszédfogyatékos, vagy enyhén értelmi fogyatékos, vagy érzékszervi *(hallási)* fogyatékos, vagy a pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési-tanulási folyamatban akadályozott, a beilleszkedés, magatartási nehézségekkel küzdő gyerek,
- fejlesztéséhez az intézmény rendelkezik a szükséges személyi és tárgyi feltételekkel.

Az integrálás lehetőségének további feltételei:

- beszédfogyatékos, érzékszervi *(hallási)* fogyatékos gyermek képes legyen kapcsolatteremtésre, szükségleteit ki tudja fejezni,
- értelmi sérült gyermek tanítható, fejleszthető legyen az óvodai csoportban,
- pszichés fejlődési zavar miatt akadályozott gyermek alkalmas legyen a közösségi életre, ne veszélyeztesse önmagát vagy társait.

Általános elvek

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyerekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek a megvalósítására törekszik (az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra való törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés fejlesztése).

Biztosítani kell, hogy az elvárások igazodjanak a gyermek fejlődésének üteméhez, ne terhelje túl őket, illetve, hogy a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemévé.

A fejlesztést minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. Az integrált együttnevelés esetenként egyéni fejlesztést igényel. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékosságának, pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, gyógypedagógiai tanár, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, konduktor-tanító, terapeuta, pszichológus, orvos együttműködése szükséges.

A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

A pedagógiai integráció akkor valósul meg, ha a sajátos nevelési igényű és a normál fejlődésmenetű gyerekek egy élettérben nevelődnek. Fontos kritérium: valamennyi résztvevő fejlődési lehetőségeinek maradéktalan biztosítása mellett.

A gyermek rehabilitációs célú fejlesztésének alapja a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye, a gyógypedagógus egyéni fejlesztési tervet készít, és egyéni fejlesztést végez. A csoportba történő integrálást, nevelést az óvodapedagógusok végzik a gyógypedagógus utasításai alapján.

A sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai integrálásának célja:

- diagnózisra építő sokoldalú képességfejlesztés,
- elfogadó környezet biztosítása,
- az alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködő készség terén való segítségnyújtás,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívák keresése,
- közösségbe való beilleszkedésük segítése,
- a hiányzó vagy sérült funkciókat helyreállítani, újakat kialakítani,
- a meglévő ép funkciókat bevonni a hiányok pótlása érdekében,
- különféle funkciók egyensúlyát kialakítani,
- speciális segédeszközöket elfogadtatni, használatukat megtanítani,
- egyéni sikereket segítő tulajdonságokat, funkciókat fejleszteni.

A fejlesztés elvei, feladatai:

Enyhén értelmi fogyatékos gyermek (50-69 IQ)

Feladat:

- spontán tanulás biztosítása,
- társakkal való együttműködés kialakítása,
- kommunikáció fejlesztése,
- élmények, tapasztalatok, minták biztosítása,
- érzelmi, értelmi, motoros és szociális képességek fejlesztése,
- szükség szerint gyógypedagógiai segítség igénybe vétele.

Beszédfogyatékos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek

Az akadályozott beszédfejlődésű gyermekre jellemző az alacsony szintű anyanyelvi fejlettség, a beszédszervek gyengesége, a beszédhangok tiszta ejtésének hiánya, szegényes szókincs, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiánya, grammatikai fejletlenség, az utánzó képesség gyengesége.

Típusok:

- megkésett beszédfejlődés,
- centrális dyslalia (működésből fakadó beszédzavar),
- rinofónia (súlyos orrhangzóság),
- fejlődési dysfázia (a beszéd időbeli és strukturális zavara),
- elektív mutizmus (választott némaság),
- afázia (a beszéd teljes vagy részleges elvesztése),
- beszédhibához kapcsolódó tanulási zavar (dyslexia, dysgraphia, dyscalculia).

Feladat:

- mozgás és kommunikáció fejlesztése,
- anyanyelvi fejlesztés,
- vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése,
- érzelmi élet fejlesztése.

Beszédfogyatékos gyerekek egyéni fejlesztését logopédus végzi, gyógypedagógiai fejlesztő program alapján.

Érzékszervi *(hallási)* fogyatékos gyermek

Az érzékszervi (hallási) fogyatékos gyermekek egyéni fejlesztését logopédus és szurdopedagógus végzi, gyógypedagógiai fejlesztő program alapján.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Ez

függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedoaudiológiai ellátástól stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

Típusok és a fejlesztés feladatai:

- *A súlyos fokban hallássérült – siket – gyermekek (*a beszédtartományban mért hallásveszteség 90 dB vagy nagyobb) óvodás életkorban történő fejlesztési feladata a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás és a beszédértés fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció.

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásaival, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzen a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni. A nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében kívánatos, hogy értsék, ismerjék fel néhány szó, rövid mondat grafikus képét, hozzájuk intézett leggyakoribb kérdéseket, közléseket.

- *A nagyothalló gyermekeknél* a beszédtartományban mért hallásveszteség 30–45 dB közötti, középsúlyos esetben 45–65 dB közötti, súlyos esetben 65–90 dB közötti hallásveszteséget mutatnak ki. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

- *A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott* (pl. cochlea implantált) *hallássérült gyermeknél* – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejleszthetőségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától. a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai habilitációs és rehabilitációs fejlesztés, szülői támogatás, foglalkozás – valamint azzal párhuzamosan –, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Pszichés fejlődési zavar miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott gyermek

Agresszív magatartású gyermek

Testi erejét fitogtatja, játékának tartalma és stílusa is agresszív, rombol, állandó vibrálás jellemzi. Preferáló megerősítő módszer hatékony: a jó tulajdonságait erősítjük, ehhez a körülményeket megteremtjük. Megbízásokat adunk, motiváljuk, tevékenysége révén dicsérjük. Együttműködési szituációkat teremtünk csoporttársainak kisebb csoportjaival.

Szorongó gyermek

Ép intellektus mellett eltér az adott korosztálytól elvárható viselkedéstől. Jellemző, hogy tudja, de nem meri mondani. Énképe negatív, önértékelése alacsony, alulteljesít. Vegetatív tüneteket is mutathat, társas kapcsolatai beszűkülnek. Kiemelten fontos a szorongó gyerek számára a pozitív megerősítés, a jó társas kapcsolatok kialakítása, sikerélmény biztosítása. Elvárásainkat csak fokozatosan emeljük, kialakítjuk reális önképét, többféle megoldási stratégiát gyakoroltatunk be. Szülők felé a pozitív történéseket naponta jelezzük.

Figyelemzavaros gyermek

Nem tud koncentrálni, rendetlenség van körülötte, nem tudja megszervezni az életét, teljesítménye elmarad kortársaitól, állandóan valamilyen mozgásos cselekvést végez. Ezek a tevékenységek segítenek számukra figyelmüket fenntartani, hiányukban más érdekességet keresnek maguknak. A gyakorlás nem segít, de figyelmét segíthetjük, javíthatjuk foglalkozásba beépített rövid mozgással és a feladatmegértésének ellenőrzésével.

Hiperaktív gyermek (figyelemzavar, motoros nyugtalanság, tanulási nehézség együttes)

A motoros nyugtalanságra jellemző, hogy állandóan mozgásban van az optimális ingerlési szint fenntartása érdekében. Belső ingerlő központja alulműködik.

Tanulási nehézségre jellemző, hogy speciális az információfeldolgozás módja, az információk szétszóródottak. Hibáiból nem tanul. Cselekvését a következményekkel nem tudja összekapcsolni, büntetés hasztalan, általános pedagógiai módszerekkel nem lehet náluk eredményt elérni.

Fontos számára az azonnali megerősítés, a pozitív, elfogadó légkör. Fizikailag is mellette kell állni, segíteni, rövid, világos, egyszerű utasításokat adni. Meg kell tanítani arra, hogy kérjen segítséget. Csak azt szabad elvárni tőle, amire képes. Sikerélményeket kell biztosítani számára.

Hasznos lehet a sikert adó mozgásos tevékenység, elsősorban ami vesztibuláris ingert biztosít. A viselkedési nehézségekkel rendelkező gyerekeknek a legkisebb az önértékelésük. A viselkedési problémának széles a skálája a visszahúzódástól, izolációtól egészen a figyelemfelkeltésig és rendbontásig terjedhet, különböző súlyossági fokkal

Dyslexia veszélyeztetett gyermek

Tünetei megjelennek a beszédben, írásban, olvasásban, magatartásban.

A dyslexia-veszélyeztetettség az olvasás tanulás megkezdése előtt diagnosztizálható, és terápiával megelőzhető.

Jellemzője a hangtévesztés, szótagcsere, összetett szavak elő-és utótagjának cseréje. A dyslexiás gyerekeknek nyelvfejlődési elmaradásaik vannak, mint pl. megkésett

beszédfejlődés, makacs beszédhiba, ügyetlen beszédszervi mozgások, szűk aktív szókincs, szótalálási nehézségek, rövid és grammatikailag helytelen mondatszerkesztés, gyenge verbális emlékezet, rossz nyelvi elemzőképesség. Fejletlen lehet ritmusérzéke, lehet dominancia zavara, nehezen alakul ki a testsémája, ügyetlen a mozgása, rosszul tájékozódik térben és időben, szerialitási zavarai vannak.

Az óvodapedagógus feladata a megelőzésben elsősorban a beszédhanghallás, térérzékelés fejlesztése, szükség esetén a dyslexia veszélyeztetettség szűrését és a fejlesztést logopédus végzi.

Dysgraphia veszélyeztetett gyermek

Hasonlóan a diszlexiához, óvodás korú gyerekeknél, akik nem tudnak még írni, itt is legfeljebb csak veszélyeztetettségről beszélhetünk. A diszgráfia megjelenhet önállóan is, vagy lehet a diszlexia írásbeli megnyilvánulása. Lehet a rossz mozgáskoordináció tünete is.

A diszgráfia okai egyaránt lehetnek az észlelés zavarai és a mozgáskoordináció problémái is. Okozhatja a tér- és időbeli, látás- és hallásbeli elemző és összetevő folyamatok fejletlensége, az íráshoz szükséges képzetek kialakulatlansága, a térbeli és az időbeli tájékozódás nehézsége, és az átkódolás problémái.

Az óvodapedagógus feladata a megelőzésben elsősorban a mozgáskoordináció, és a különböző észlelések fejlesztése, szükség esetén a dysgraphia veszélyeztetettség szűrését és a fejlesztést logopédus végzi.

Dyscalculia veszélyeztetett gyermek

Óvodás korban csak a veszélyeztetettség állapítható meg. A korai életszakaszban a veszélyeztetettség ismerhető fel, mivel a dyscalculia egyértelműen csak a tartósan fennálló formális tanulási, vagyis több év iskolai időszak után mondható ki. A tünetei a részképességek eltérő fejlődési irányában, és nem feltétlen az ütemében keresendők. Így a szakember által felismerhető, a tüneti kép ismeretében a terápia hatékonyan működtethető, akár a súlyosabb állapot, a számolási zavar (matematikai teljesítményzavar) kialakulása megelőzhető.

Azok a kisgyermekek leginkább veszélyeztetettek, akiknél a mozgás-, a beszédfejlődés, vagy viselkedés alakulása nem volt egyértelműen harmonikus. Ha egy gyermek nem rajzol, nem szívesen használ eszközöket, érdemes a számolási stratégiáit is megfigyelni. Az a legfeltűnőbb jel, hogy a gyermek csak nagy nehézségek árán, átmenetileg képes figyelni a számokra, számszerűségekre, a matematikai kifejezésekre, fogalmakra (több, mennyivel több, mennyit adjak hozzá...). Korai időszakban nem képes csoportosítani, halmazt alkotni, sorokban, ritmusokban nem tevékenykedik. Játéka monotonabb, mint kortársaié.

Az óvodapedagógus feladata a megelőzésben a nagymozgások, később a finommozgások fejlesztése és a szenzomotoros képességek fejlesztése. Ezen túl feltétlen a szakember (gyógypedagógus) segítségére van szükség. A terápiát meg kell, hogy előzze az állapotfeltárás, a diagnózis, ill. a fejlesztési területek meghatározása.

Kommunikációs zavarokkal küzdő gyermek

Mutizmus

Jellemzője, hogy az otthoni környezeten kívül a gyermek sem felnőttel, sem gyermekkel nem létesít verbális kapcsolatot, viselkedése erősen szorongó. Feladatunk elsősorban

szorongásuk oldása, sikerélmények biztosítása. Verbális megnyilatkozást nem szabad erőltetni, esetleg a fülbesúgás technikájára megtaníthatjuk.

Artikulációs zavar: pöszeség, orrhangzós beszéd

Beszédfolyamatosság zavara: dadogás, hadarás

Hangadási rendellenesség: diszfónia (rekedtség)

Beilleszkedési, tanulási magatartási nehézséggel küzdő gyermek:

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási problémákkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, további személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Óvodapedagógus feladatai:

- az ismeretelsajátítás folyamatát gátló, gyengébben fejlett, diszharmonikus működést mutató részképességek megerősítése,
- az ismeretanyag hatékony beépüléséhez szükséges jártasságok, készségek kialakítása illetve megerősítése,
- a motiváció növelése,
- bátorítás, bíztatás, sikerek, dicséret, elfogadás, együttérzés,
- büntetés, megszégyenítés mellőzése,
- bizalom légkörének megteremtése,
- önállóságra nevelés, differenciálás, egyéni bánásmód, korlátok, keret adása,
- szokatlan ingerek kizárása, dühkitörések figyelmen kívül hagyása.

Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel. A mikrocsoportos vagy csoportos (több óvodapedagógus részvételével az adott tevékenységen) tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében.

Célkitűzésünk:

A kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése. /megelőzzük a tehetségígéretek elkallódását, felismerjük az alulteljesítő gyermekekben bujkáló kiváló képességeket/.

Feladataink:

- felismerni a kreatív gyermekeket,
- boldog és kiegyensúlyozott gyermekek nevelése,
- ösztönözni, motiválni kreativitásukat,
- kielégíteni szükségleteiket: megismerési, elfogadási, alkotási, biztonsági,
- segíteni az önmagára találtatást, hogy megbirkózzon a feladatok sokszínűségével,
- harmonikus fejlesztés,
- segíteni őket a különböző helyzetekben,
- az általános kreatív nevelés eszközeivel segíteni fejlődésüket,
- önbizalom kialakulásának támogatása, tehetségük felfedezésében való bátorítás,
- differenciált egyéni bánásmód tudatos alkalmazása,
- megfelelő tárgyi feltételek biztosítása a tehetség kibontakozásához,
- a szülők figyelmének a felhívása a gyermek kiemelkedő képességére.

Játékos angol nyelvű foglalkozások

Tisztán beszélő 5-7 évesek számára, a délutáni időszakban: 20-30 perces játékos nyelvtanulást biztosítunk, az óvodai napirendbe beépítve. A részvétel önkéntes, és ingyenes. A foglalkozást az óvodapedagógusok tartják megfelelő számú jelentkező esetén. Az adott éves munkatervben meghatározottak szerint kerül megszervezésre.

Népi játékok, néptánc

Heti egy alkalommal, a délutáni időszakban, népi énekes játékokkal és a néptánc elemekkel való élményszerzést biztosítunk a gyerekek számára. A részvétel önkéntes, és ingyenes. A foglalkozást az óvodapedagógusok tartják megfelelő számú jelentkező esetén.

Mozgás

Heti egy alkalommal „Megmozgató" néven, a délutáni időszakban, különböző mozgásos játékokkal mozgásos foglalkozást biztosítunk a nagycsoportos korú gyerekek számára. A részvétel önkéntes, és ingyenes. A foglalkozást az óvodapedagógusok tartják megfelelő számú jelentkező esetén.

Tehetséggondozó foglalkozások

Havonta egy alkalommal, a délutáni időszakban, különböző népi kismesterségek és kézműves tevékenységek elsajátítására foglalkozást biztosítunk elsősorban nagycsoportos korú gyerekek számára. A foglalkozásokat az óvodapedagógusok tartják. A gyermekek megismerik a természetes anyagokat, megtapasztalják az anyagok tulajdonságait. Fontos ebben az életkorban a gyermekeket megismertetni a népművészet tiszta elemeivel, eszközeivel. Teret biztosítunk az anyagok kipróbálására, spontán formálására, alakítására. Gondoskodunk a foglalkozások alkalmával külső helyszínek biztosításáról, mint például: színházlátogatás, erdőjárás, múzeumlátogatás. A részvétel önkéntes, és ingyenes (kivételt képeznek a külső helyszínek biztosításánál az adott intézmény és busz igénybevételénél felmerülő költségek, melyről időben kapnak a szülők tájékoztatást).

2 és fél éves korú gyermekek fejlesztése

Az óvoda felveheti azt a gyermeket, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy a településen minden hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

A kisgyermek és az óvodapedagógus között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket új környezetének elfogadásában, jelentősen megkönnyíti a beilleszkedést az óvodai közösségbe, mérsékeli az adaptáció során mutatkozó stresszreakciók (pl. étkezési, alvási nehézségek, nyugtalanság, sírás, tiltakozás, a szülőhöz való fokozott ragaszkodás, a viselkedésben, szokásokban, az önállóság terén jelentkező esetleges változások... stb.). súlyosságát, időbeni elhúzódását.

A nevelés-gondozás valamennyi helyzetének célja a gyermek testi-lelki harmóniájának elősegítése, melyhez hozzátartozik a személyi- és tárgyi környezettel való harmónia is, ezért a nevelés valamennyi helyzetében lehetőséget kell biztosítani a kisgyermek számára ahhoz, hogy korának és fejlettségének megfelelően ismerkedhessen személyi- és tárgyi környezetével úgy, hogy viselkedési mintát és segítséget kapjon optimális és sokoldalú fejlődéséhez és szocializációjához. Saját látásmód, saját élmények, érzések megjelenítésének folyamatos bátorítása. A felnőttektől és a gyermektársaitól utánzás útján való tanulás segítése. A gondozás (testi szükségletek kielégítése, a szobatisztaság elérésének segítése) és a játék az óvodai élet egyenrangúan fontos helyzetei, melyekben lényeges a gyermek szabad aktivitás iránti igényének és kompetenciaérzésének erősítése.

Törekszünk arra, hogy a három év alatti gyermekek sok területen örömmel, magabiztosan, önállóan vagy kis segítséggel végezzék tevékenységeiket, étkezés, öltözködés, tisztálkodás terén, jól tájékozódjanak a csoportban. Ismerjék és fogadják el a csoport szokásrendjét, szabályait.

Nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy óvodába lépéskor egyre inkább nőljön a társak jelentősége, az együttjátszás magasabb szintű formái jelenjenek meg a játéktevékenységben.

Célkitűzésünk, hogy környezetük iránt érdeklődők, nyitottak legyenek. Szívesen vegyenek részt újszerű, vagy már ismert tevékenységekben, bátran kommunikáljanak, szókincsük egyéni fejlettségükhöz viszonyítottan gazdagodjon.

6-7 éves korú gyermekek fejlesztése

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megléte, annak igazolása. A gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének jellemzőit az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló kormányrendelet határozza meg.

Az iskolaköteles kort elért gyermekek szükség esetén a nevelési tanácsadó, vagy szakértői bizottság vizsgálatán vesznek részt. A nevelési tanácsadó és a szakértői bizottság vizsgálatára köteles a szülő gyermekét elvinni.

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. A szülő kérelmét az iskolakezdés évében január 18-áig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Ha a felmentést engedélyező szerv úgy ítéli meg, hogy a megalapozott döntéshez különleges szakértelemre van szükség, akkor a területileg illetékes szakértői bizottsághoz fordul, hogy megítéljék a gyermek fejlettségét. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség.

A gyermek képességeinek feltérképezése után a gyengén működő részképességekre irányuló, a fokozatosság elvére épülő játékos fejlesztőprogram kerül kijelölésre, ami alapján az óvodapedagógus elkészíti az egyéni fejlesztési tervet és végzi a fejlesztő munkát. A gyakorló program végezhető egyéni vagy mikrocsoportos formában is.

Ha a szakértői bizottság döntése alapján a gyermek az óvodai nevelésben további egy évet eltölt, akkor a szakértői bizottság által kijelölt fejlesztési területeknek megfelelően készíti el az óvodapedagógus az egyéni fejlesztési tervet, szükség szerint igénybe veszi szakemberek segítségét is. A fejlesztés végezhető egyéni vagy mikrocsoportos formában is.

A mikrocsoportos és egyéni munkaforma szolgálja legjobban az egyéni képességfejlesztést, az óvodapedagógus maximálisan figyelembe tudja venni a gyermek egyéni sajátosságait az eredményesség érdekében. Ez adja az egyéni fejlesztés alapját, a fejlesztés az egyéni fejlődési folyamathoz, tempóhoz igazodik.

A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. Megfigyeljük, hogy a gyermek tevékenységét mi motiválja, mit szeret játszani és ez alapján tervezzük meg az egyéni képességfejlesztést. Személyre szabott pozitív értékelésével segítjük a gyermek személyiségének kibontakozását, a részképességek fejlesztését. Az időkereteket rugalmasan kezeljük, igazodva a gyermek munkatempójához és figyelmének tartósságához.

A gyermekek aktuális fejlődési szintjéről és az egyéni fejlesztés területeiről szükséges a szülők megfelelő tájékoztatása, a fejlesztés eredményessége érdekében fontos az együttműködés a családdal.

AZ ÓVODA EGYÉB FELADATAI

Gyermekvédelmi feladatok

„A gyermek fejlődése szempontjából döntő fontosságú, hogy érezze, nem csak szeretik, hanem olyannak szeretik amilyen."

(Herman Alíz)

Intézményünk nevelési elveiben a gyermekek „mindenek feletti érdekeit" tartja szem előtt. Cél, hogy a gyermekek biztonságban érezzék magukat óvodánkban.

Óvodánkban a gyermekek védelme minden dolgozó feladata, aki a gyermekvédelmi felelőssel szoros kapcsolatot tart fenn. A gyermekvédelmi felelős a gyermek- és ifjúságvédelem alapellátásához tartozó jelzőrendszer szerves része. Személyét az főigazgató választja ki és bízza meg, hogy az óvodában ezt a felelősségteljes munkát végezze, a munkát összehangolja és az önkormányzati hálózathoz kapcsolja. Arra törekszünk, hogy a nehéz helyzetben lévő családokat megismerjük és segítsük, differenciáltan a rászorultság fokát és mikéntjét figyelembe véve. Az elbírálásnál méltányosan, a gyermekek számára legkedvezőbb módon történjen a döntéshozatal. Ez minden pedagógus feladata és kötelessége.

A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról szóló 1997. évi XXXI. törvény szerint a gyermekvédelem célja a gyermek családban történő felnevelése, a veszélyeztetettség megelőzése, egy helyi segítő gyűrű kiépítése. Lényege, hogy a segítség akkor érkezzen, amikor a problémák még kezelhetők, megoldhatók családon belül. Egyértelműen a preventív gyermekvédelem megerősítését célozza.

A családsegítő és gyermekjóléti szolgálat a gyermekvédelmi alapellátás legfontosabb intézménye. A gyermekvédelmi törvény előírása szerint a gyermekjóléti szolgálatok feladata a gyermeki veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, a nem állami szervek és magánszemélyek részvételének elősegítése a megelőző rendszerben.

A jelzőrendszer tagjainak nagy a felelőssége, mert gyakran rajtuk múlik egy-egy gyermek sorsa. A törvény szerint kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál, hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén. A veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer tagjai között elsődleges helyen áll az óvoda. A család elsődleges szerepe mellett meghatározó jelentőségű az óvoda felelőssége és lehetősége, akik a gyerekekkel kapcsolatba kerülnek.

A gyermekvédelem alanyai:

- a hátrányos helyzetű gyermekek,
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek,
- a veszélyeztetett gyermekek,
- a nehezen nevelhető gyermekek,
- a szociálisan inadaptált gyermekek.

A gyermekvédelmi feladatkör belső és külső kapcsolattartása:

Belső:

- a főigazgató felelősséget vállal a gyermekvédelmi munka megfelelő működéséért, ehhez biztosítja a feltételeket;
- gyermekvédelmi feladatainkat az éves gyermekvédelmi munkaterv alapján végezzük;
- a gyermekvédelemmel kapcsolatos információkról, cselekvési-intézkedési tervekről a főigazgatót rendszeresen tájékoztatja a gyermekvédelmi felelős;
- rendszeres munkakapcsolatot alakítanak ki a „nyilvántartott" gyermekek óvodapedagógusaival;
- az anyagi veszélyeztetettség felmérése érdekében a csoportban dolgozó óvodapedagógusok, illetve a szülők jelzéseit vesszük figyelembe;
- a megfelelő megoldás biztosítására törekeszünk (étkezési hozzájárulás, rendszeres segély, teljes térítés)

Külső:

- kistérségi családsegítő és gyermekjóléti szolgálat,
- nevelési tanácsadó,
- védőnői szolgálat,
- polgármesteri hivatal gyámügyi előadója.

Az óvodában dolgozók (óvodapedagógusok, pedagógiai munkát segítők) számára a következő feladatok adódnak:

- a hatályos törvények, rendeletek, nemzetközi egyezmények, ajánlások megismerése;
- a szülővel és a gyerekkel egyenrangú, partneri kapcsolat kiépítése, bizalom és nyitottság;
- lehetővé kell tenni a megelőző és a feltárást segítő programok használatát az óvodákban;
- legyen elég ismertető, felvilágosító anyag a szülők, pedagógusok számára;
- legyen elérhető és hozzáférhető, krízisközpontok címe, telefonszáma, a segélytelefonszáma, valamint a gyermekjóléti szolgálat, civil szervezetek, speciális szolgálatok címe és telefonszáma.

Konkrét gyermekvédelmi feladataink:

- az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésén túl ügyelünk a gyermekbalesetek megelőzésére;
- a gyermekekkel kapcsolatos adatok védelmének szem előtt tartása, a titoktartási kötelezettség betartása;
- törekvés a másság elfogadására, vallási, világnézeti vagy egyéb meggyőződés tiszteletben tartása;
- a gyerekek hátrányos megkülönböztetés elleni védelme;

- a különböző okok miatt veszélyhelyzetbe került gyermekek felmérése, nyilvántartásba vétele, a veszélyeztetettség típusának és súlyosságának mérlegelése;
- egyeztetés a gyermekjóléti szolgálattal;
- az okok feltárása és megfelelő segítségnyújtás;
- általános prevenciós tervek az óvodát körülvevő szociális társadalmi környezet függvényében;
- a gyermekek érdekeinek képviselése;
- rendszeres kapcsolattartás a családokkal, eseti családlátogatás a gyermek óvodapedagógusaival együtt. (Körültekintő és tapintatos felvilágosító munka, bizalmas légkör).

A feladat megvalósítása érdekében tesszük:

- szükség esetén fogadó órát biztosítunk;
- évente a környezeti hatásokat felmérjük;
- a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és veszélyeztetett gyermekek számát megállapítjuk;
- családlátogatásokat szervezünk;
- kapcsolattartás külső szakmai intézményekkel, szervezetekkel, szakemberekkel, ügyintézés segítése szülőknek;
- szakmai felkészülés, önképzés, továbbképzés;
- amennyiben a veszélyeztetettség oka anyagi ok, felhívjuk a szülő figyelmét, hogy problémájával hova fordulhat, milyen törvény adta lehetőségei vannak (ingyenes étkezés, nagycsaládosok kedvezménye, segély igénylése stb.). Segítséget nyújtunk egyéb helyzetekben is, pl. kérvények megírásában, a megfelelő fórum felé való irányításban stb.;
- a szociális segítőhöz irányítjuk a szülőket, aki fogadóórát tart az intézményünkben és segíti őket a felmerülő problémák során;
- rendszeres kapcsolatot tartunk az Polgármesteri Hivatal gyámügyi előadójával;
- amennyiben gyermekelhelyezési perben véleményünket kérik, állást foglalunk a gyermek érdekében;
- a szociális hátrányok feltérképezésében, a csoportban dolgozó óvodapedagógusok és a szülők jelzésére alapozunk a hátrányok leküzdése érdekében a fent említett képviseleti szervekkel vesszük fel a kapcsolatot, és a problémák megismerésének függvényében kérünk, illetve ajánlunk segítséget;
- a nevelőszülőknél elhelyezett gyerekek védelme esetén a gyámhatóságot rendszeresen tájékoztatjuk, és a gyermekek beilleszkedését, fejlődését folyamatosan nyomon követjük.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A hátrányos helyzetű gyermekek a közösségbe kerülve gátlásokkal küzdenek, szorongók, nehezen kommunikálnak, konfliktushelyzetben többnyire agresszívan reagálnak. Nem ismerik saját képességeiket, érzelmeiket, nehezen értelmezik társaik viselkedését, feléjük forduló jelzéseit.

Elsődleges feladatunk felderíteni a gyermek fejlődését veszélyeztető okokat. Pedagógiai eszközökkel törekszünk a káros hatások megelőzésére, illetve ellensúlyozására. Megoldási lehetőségek: nevelési segítség, tanácsadás. A szülők figyelmét felhívjuk a gyermek fejlődésének sajátosságaira. Szükség esetén a gyermeket nevelési tanácsadóba irányítjuk.

A beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyermekek szocializációját segítő tevékenységek:

- játék, drámajáték, azonosulásra épülő játék, kapcsolatteremtő játék, kreatív tevékenységek;
- társas kapcsolatok alakítása, tapasztalatszerzés az egymással törődésről. Páros szituációs játékok;
- a közös mozgás öröme, mozgásfejlesztő eszközökkel, óvodapedagógus által irányított mozgásos játékokban;
- az énekes játékok a hallás-, és ritmusérzék fejlesztés mellett a különböző érzelmek átéléséhez is segítséget adnak;
- népmeséink nevelő hatású, én erősítő példát, erkölcsi irányt adnak.

A hátrányok „felmérése" a napi tevékenységek során történik. Fontos elvünk, hogy a bármilyen ok miatt társaitól fejlődésben elmaradt gyermek fejlesztése, korrekciója egészséges társaival együtt, egyéni bánásmóddal történjék. A felzárkóztatás fontos eleme az életkorra leginkább jellemző utánzásos tanulás, a társak példája.

Óvodánk alapító okiratának megfelelően vállaljuk a sajátos nevelési igényű (ezen belül az enyhe értelmi, beszédfogyatékos, egyéb pszichés fejlődési zavar) gyermekek integrált óvodai nevelését megfelelő szakember irányításával. A gyógypedagógiai, logopédiai és mozgás (TSMT) fejlesztés alkalmait kivéve ők is minden idejüket társaikkal együtt töltik.

A szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatása, differenciált fejlesztése terén legfőbb célunk, hogy az óvoda nyugodt – érzelemgazdag - derűs légköre segítse esetleges sérüléseik kompenzálását. Az óvoda valamennyi dolgozója részéről elengedhetetlen a türelmes – elfogadó attitűd, a fokozott törődés, az egyénhez igazított elvárások; amelyek mintául szolgálnak a gyermekek számára. Különösen fontos integrálódásuk (kapcsolatteremtés, beilleszkedés a csoportba, tevékenységekbe) segítése.

Minden gyermek „ügyes" valamiben. Sokoldalú, önkifejezésre lehetőséget adó tevékenységek által segítjük önbizalmának fokozását, figyelemzavarának feloldását, önkontrolljának, önismeretének erősítését, a folyamatos egyéni motiváció fenntartását. Ezek legfőbb eszköze is a mozgás és a társas közösségi játékok (énekes- és szabályjátékok).

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

- Minden gyermek feltétel nélküli elfogadása. Személyiségük, képességeik, tehetségük kibontakoztatása – elsősorban a játékon keresztül közvetített, az életkornak megfelelő műveltségtartalmak eszközrendszerével.
- Minden gyermeket megillet a neki megfelelő, sajátos bánásmód. A követelményszint életkornak és egyéni képességeknek megfelelő módosítása.
- Fokozott tolerancia, elfogadó magatartás a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési-, magatartási-, tanulási zavarral küzdő gyermekekkel, családokkal.

- A hátrányos megkülönböztetés minden formáját elutasítjuk. Intézményünkben nem szervezünk olyan programot, tevékenységet, nem kérünk olyan eszközöket, amelyek költségei a szülőknek aránytalanul nagy terhet jelentenének, és ezzel a gyermekek egy részét kizárnánk az azon való részvételből.

Gomba Község Önkormányzata a Helyi Esélyegyenlőségi Programjának óvodáskorú gyermekeket érintő részei

A Helyi Esélyegyenlőségi Programja érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A szociális alapszolgáltatások közül a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás (felsőfarkasdi óvodások utaztatása) és a kedvezményes étkeztetés jelenik meg óvodánkban.

A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység érdekében önkormányzatunk a következő ellátásokat biztosítja:

Pénzbeli és természetbeni ellátások: a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, a gyermektartásdíj megelőlegezése, az otthonteremtési támogatás, a kiegészítő gyermekvédelmi támogatás.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások: a gyermekjóléti szolgáltatás, a gyermekek napközbeni ellátása, a gyermekek átmeneti gondozása.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások: az otthont nyújtó ellátás, az utógondozói ellátás, a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések: a védelembe vétel, a családba fogadás, az ideiglenes hatályú elhelyezés, az átmeneti nevelésbe vétel, a tartós nevelésbe vétel, a nevelési felügyelet elrendelése, az utógondozás elrendelése.

Az ellátások és intézkedések nyújtása és megtétele, azok ellenőrzése, valamint biztosítása során adatok kezelésére az alábbi szervek és személyek jogosultak:

a gyermekek védelmét biztosító hatósági feladat- és hatásköröket gyakorló szervek és személyek; a jegyző; a gyermekjóléti alapellátást és gyermekvédelmi szakellátást nyújtó szolgáltatás, intézmény fenntartója, vezetője; a helyettes szülő, nevelőszülő; a gyermekjogi képviselő, illetve amennyiben a gyermek panaszának orvoslása érdekében feltétlenül szükséges a betegjogi képviselő; illetve az ellátott jogi képviselő; az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek; a gyermekvédelmi szakértői bizottság.

A jegyző összesíti a települési önkormányzat illetékességi területén a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók számát és az ily módon előállított statisztikai adatokat *minden év október 31-ig* megküldi az illetékes kormányhivatal részére.

Kedvezményes gyermek-étkeztetés:

A gyermekek a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének igénybevételére jogosultak, ha az aktuális törvényi előírásoknak megfelelnek.

Gyermekjóléti alapellátás biztosítása:

Gomba község területén működő a Kistérségi Családsegítő és Gyermekjóléti szolgálat kihelyezett munkatársa áll a lakosság részére. Munkája kiemelkedő jelentőségű a veszélyeztetett és védelembe vett gyermekek vonatkozásában, illetve a lakosság bármely tagja bizalommal fordulhat hozzá bármely hatáskörébe tartozó kérdésben.

Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek:

A tartózkodási engedéllyel rendelkező gyermekek jogosultak a befogadás anyagi feltételeinek megszerzésére, valamint ellátásra és támogatásra az aktuális törvényi előírásoknak megfelelően.

AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Személyi feltételek

Az óvoda 21 alkalmazott foglalkoztatására alkalmas munkakörrel rendelkezik.

Munkakör	**Létszám**
Óvodapedagógus	11 fő
Pedagógiai asszisztens	2 fő
Dajka	5 fő
Óvodatitkár	1 fő
Konyhai segítő	1 fő
Takarító	1 fő

Munkaköri beosztás szerinti megoszlás az óvodapedagógusok körében:

- Főigazgató 1 fő
- Főigazgató helyettes 1 fő

Óvodapedagógusok:

A nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, melynek kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermekek számára. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára. Személyisége, viselkedése, szakmaisága, jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.

Óvodapedagógusaink személyiségére jellemző a nyitottság, a gyermekek tisztelete, szeretete, jogainak tiszteletben tartása, a másság elfogadása, erős érzelmi kötődés néphagyományainkhoz. Nevelőmunkájukat jellemzi a bizalom, a szeretet, az empátia, a gyermekek elfogadása, az egyéni bánásmódra való törekvés és az életkornak megfelelő követelmények támasztása. Változó világunkban a pedagógus személyisége megkívánja a komplex, rugalmas látásmódot, így az új dolgok iránti elfogadáshoz a bátor, kezdeményező, kipróbáló, új iránt fogékony személyiség megléte szükséges.

A néphagyományok ápolása része a nevelőmunkánknak. Néprajzi ismereteinket önképzéssel, tanfolyamokon való részvétellel folyamatosan bővítjük. Az óvodánkban dolgozó pedagógusok nem kizárólag munkaidőben tartják fontosnak a család, természet, néphagyomány értékeit, hanem a mindennapi életben is. Ez meglátszik szabadidős tevékenységeikben, ismereteik gyarapításában, környezetük alakításában. Ezt az értékrendet az óvodáskorú gyermekek sajátosságait figyelembe véve csak így lehet hitelesen átadni. Az óvodából kikerült gyermekeink sokféle tapasztalatot visznek magukkal

önmagukról, szűkebb és tágabb környezetükről, hagyományainkról, a világ dolgaira nyitottak és érzékenyek.

Óvodapedagógusaink megértő, türelmes, érzelmileg elfogadó partneri szerepet töltenek be a családdal való együttnevelésben. Figyelembe veszik a gyermeki esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód biztosításának követelményeit.

Óvodapedagógusi szakmai munkaközösség

A köznevelési törvény értelmében s a nevelési-oktatási intézményben legalább öt pedagógus hozhat létre szakmai munkaközösséget. A **munkaközösségek** a nevelő-oktató munka, illetve a pedagógiai program minél hatékonyabb, színvonalas megvalósítása érdekében jönnek létre. A szakmai munkaközösségek feladatai:

- segítsék az innovációk, új módszerek megismerését, önképzéssel fejlesszék meglévő ismereteiket,
- fordítsanak fokozott figyelmet a tehetséggondozásra, a felzárkóztatásra,
- vegyenek részt egy-egy óvodai, ünnepség szervezésében, lebonyolításában,
- nyújtsanak segítséget a szakmai pályázatok megírásához, elkészítéséhez,
- tegyenek javaslatokat a munkaközösség kiemelt feladataira az éves munkaterv alapján,
- a képzéseken megszerzett ismereteket osszák meg egymás között,
- a tagok segítsék a munkaközösség vezetőjét az éves munkaterv, valamint a munkaközösség tevékenységéről készülő elemzések, beszámoló, értékelések elkészítéséhez.

A dajkák, pedagógiai asszisztensek

Minden csoportban egy dajka, óvodai szinten kettő pedagógiai asszisztens segíti a nevelőmunkát. Fontos feladatot látnak el a gyermekek gondozásában, nevelésében. Személyiségük jellemzői a kiegyensúlyozottság, a gyermekszeretet és tisztelet.

Pedagógiai programunk kiemeli a dajkákat a hagyományos dajkai szerepkörből. Így a dajkák nem csak külső szemlélői, hanem aktív részesei is az óvodai csoport életének. Segítői az óvodapedagógusnak, nevelő hatásával hozzájárulnak a gyermek fejlődéséhez. Ők is ismerik nevelési elveinket, céljainkat, az óvodai nevelésben betöltött szerepük fontosságát.

A pedagógiai asszisztenseket és a dajkákat a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük, akik személyiségükkel, magatartásukkal, beszédstílusukkal hatást gyakorolnak a kisgyermekekre.

A nevelőmunka során az óvodapedagógus, a pedagógiai asszisztens és a dajka tevékenysége összehangolt. A nevelési folyamatban a dajka és a pedagógiai asszisztens közvetlenül és tevékenyen részt vesz, megfelelő szintű tájékoztatással rendelkezik az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseiről, módszereiről. Minden esetben a pedagógiai programnak megfelelően tevékenykednek.

Nem pedagógus alkalmazottak

A nem pedagógus alkalmazottak munkája elengedhetetlen a feladataink megvalósításához, óvodapedagógusi tevékenységek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

Az óvoda egy óvodatitkárt alkalmaz, aki közvetve segíti a nevelő munkát. A tálalókonyhai feladatokat egy nyolc órában foglalkoztatott alkalmazott végzi. Az óvoda takarítását egy teljes munkaidős takarítónő végzi.

Pedagógiai munkát segítő dolgozók és a pedagógusok együttműködése

Intézményünkben a közös értékek, közös normák által meghatározott célok mentén arra törekszünk, hogy bizonyos esetekben egyenlő jogok érvényesüljenek a döntésben. A hangsúly a szaktudáson alapuló szaktekintélyen van. A véleménykülönbségek természetesek, de ezeket szakmai érvekkel fel lehet oldani.

Óvodánkban a főigazgató koordinálja, irányítja az óvodában folyó pedagógiai nevelő-oktató munkát, a dolgozók véleményének figyelembevételével demokratikus légkör uralkodik.

Tárgyi feltételek

Óvodánk, a falu központi helyén, egy többszörösen bővített és korszerűsített, de eredetileg is óvodának épült létesítményben működik. Az épületben 5 csoportszoba, közlekedők, 6 gyermek mosdó, egy orvosi szoba, egy tornaszoba, egy fejlesztő szoba, 2 iroda, egy nevelői szoba, 2 szertár és egy öltöző van, ami kiegészül egy korszerű tálalókonyhával a hozzátartozó kiszolgáló helységekkel. A csoportszobák padlózata linóleum, amely könnyen tisztán tartható, fertőtleníthető. Nagy ablakfelületeken lehetővé válik a napfény szabad beáramlása.

Az óvoda a pedagógiai programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel rendelkezik, a tárgyi eszközök bővítését pályázatok útján, szülők és alapítványunk segítségével valósítjuk meg. Minden csoportban van galéria, ez lehetőséget biztosít gyermekeinknek a változatos nyugodt, elmélyült játékra.

Az óvoda épülete, udvara és csoportszobái is tükrözik az itt folyó néphagyományőrző nevelő munka szellemiségét, az itt dolgozók értékrendjét. Az óvodai helyiségek javarészt az óvodapedagógusok ízlése és igényei szerint vannak berendezve, minél több természetes anyag, és a falu múltjából vett tárgyak felhasználásával. A gyermekek esztétikai nevelését ez is nagyban befolyásolja.

A csoportok hagyományos bútorzatúak, csoportszobáink berendezéseit úgy alakítottuk ki, hogy megfeleljen a gyermekek testméreteinek. A berendezési tárgyak és játékeszközök egy része természetes anyagból van (fa, gyékény, vessző).

A csoportszobákban a játékeszközök elhelyezésére szolgáló polcok mellett, jól tagolt sarkokat alakítottunk ki, ahol egy-egy tevékenységhez szükséges eszközöket helyeztünk el: babaszoba, mesesarok, kézműves sarok. A csoportszobákban mindig megtalálhatóak azok az anyagok, amelyek a népi kismesterségekhez szükségesek (csutka, csuhé, nád, filc, fonal, gyapjú és különböző termények). Az eszközöket a gyermekek bármikor elvehetik, használhatják, ezen eszközök könnyen hozzáférhetőek számukra. A természetsarok növényeinek gondozásában, az akvárium halainak etetésében a gyermekek is részt vesznek.

Arra törekszünk, hogy új eszközök beszerzésével a természetes anyagokból készült, esztétikus, a gyermekek számára praktikus játékok legyenek a csoportokban. Játékeszközeiket a belső igényeiknek megfelelően, önállóan választhatják ki, mindezek biztonságukat, kényelmüket szolgálják, melyek változatos színükkel, formájukkal, harmóniát sugároznak a környezetükben.

Ki kell emelni azokat az óvodapedagógusok által készített játékokat, eszközöket, amelyek fontos szerepet kapnak az óvodai tevékenységekben. Lényeges, hogy az ötleteken túl, az elkészítéshez szükséges anyagok mindig kellő választékban rendelkezésre álljanak.

Az öltözőkben a gyermekek ruhái, váltócipői külön jellel ellátott helyen vannak. A mosdóhelyiségekben jellel ellátott törölközőtartókat, valamint a fogmosás kellékeinek tárolására szolgáló polcokat helyeztünk el.

Az óvodánk nagy udvarral rendelkezik. Fontosnak tartjuk, hogy az udvaron biztosítsuk a gyermekek számára a természetes, szabad mozgást. Az udvari játékeszközök beszerzésénél elsősorban a fából készülteket részesítjük előnyben. A mozgásfejlesztő szereket (csúszdák, mászókák, hinták, babaházak, mókuskerekek, hintaállványok) balesetmegelőzési szabályoknak megfelelően helyeztük el, a szabad játékhoz szükséges tágas terek kialakítására is ügyelve. A füves területek lehetővé teszik a játékos versengések szervezését (futóverseny, akadályverseny stb.), illetve télen a szánkózási lehetőség biztosítását. Az udvar egy részében virágoskertet, konyhakertet alakítottunk ki, ahol a gyermekek maguk is gyakorolhatják a növények gondozását.

Az óvoda dolgozói számára nevelői szoba, iroda helyiségek és felnőtt öltöző, mosdó biztosított. A nevelői szobában helyezkedik el a könyvtár. Könyvtárunkban lévő szakkönyvek óvodapedagógusaink ismereteinek bővítését szolgálják. Könyvállományunk fejlesztése elsősorban néprajzi ismeretet nyújtó könyvek, és fejlesztő könyvek beszerzésével folyamatosan történik.

A szülőkkel való kapcsolattartás keretében a szülői értekezleteket, a fogadóórákat és a megbeszéléseket a nevelői szobában illetve a csoportszobákban tartjuk. Az öltözőkben és az előtérben faliújságokat helyeztük el, amelyen a szülőknek szóló tájékoztatásokat közöljük.

Az óvodai élet megszervezése

Csoportok kialakítása

Pedagógiai programunkat osztatlan, vegyes életkorú gyermekcsoportokban valósítjuk meg. Óvodánkban öt csoport működik. A csoportok létszáma az aktuális törvényi előírásoknak megfelelően kerül kialakításra.

Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról a szülők és az óvodapedagógusok véleményének kikérésével, és a gyermekek életkorának, és fejlettségi szintjének figyelembe vételével a főigazgató dönt.

Egy csoportban kettő óvodapedagógus dolgozik, heti váltásban, délelőtti és délutáni műszakokban. Az óvodában újonnan alkalmazott óvodapedagógusok munkarendjéről és egyéb munkarendi ügyekben pedagógiai szempontok alapján a főigazgató dönt.

A nevelő munkát csoportonként egy-egy dajka és óvodai szinten két pedagógiai asszisztens segíti.

Napirend, hetirend

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek

együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A hetirend és a napirend biztosítja a szokásrendszer segítségével a gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődését, és lehetőséget nyújt az óvodások napi életének megszervezéséhez, melyet az egész nap folyamán óvodapedagógus irányít. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Hetirend

A hetirend a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugodt légkört teremti meg az óvodai csoportban. Figyelünk arra, hogy minél rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti rendet állítsunk össze. Jusson idő a gyermeki tevékenységek, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság a helyzethez való alkalmazkodást segíti elő, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen. Szabadon dönthetünk abban a kérdésben, hogy a komplexitás keretében mely tevékenységeket és szervezeti formákat választjuk a gyermekek fejlesztése érdekében az egyes napok folyamán.

A hét minden napján van lehetőség a rajzolásra, mintázásra, kézműveskedésre, mesélésre, verselésre, beszélgető kör alakítására. A hetirend naponta biztosítja a tervezett és rendszeres mozgásfejlesztést. A keret és az időtartam változó, szervezhető kezdeményezett, vagy kötött formában. Heti 1 alkalommal testnevelés foglalkozást szervezünk. Mozgásfejlesztő szabályjátékokat a mindennapos testnevelés keretein belül a gyerekek részképességeinek fejlesztésére törekedve szervezünk.

Az óvodai hetirend komplex tevékenységekből és állandó tevékenységekből tevődik össze. A hetirendben a napok átjárhatóak, a gyermekek aktuális állapota és az aktuális téma szerint a komplex tevékenységek megszervezése rugalmasan változtatható.

Napirend

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek életrendjét, időbeosztását. A napirend biztosítja a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott óvodai környezet megteremtését. Lehetővé teszi a szabad levegőn való tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenység szabad kibontakoztatását. A gyermek fejlődését biztosító feltételek az együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, változó időtartamú csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg, melyet a csoport fejlettségi szintjének megfelelően tervezünk. A napirenden belül a legtöbb időt a játék kapja. Mindez biztonságot jelent a gyermek számára. A napirend igazodik a célokat szolgáló feladatokhoz, figyelembe veszi egy-egy csoport szokásait és igényeit.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van, ezért napirendben megfelelő időt kell biztosítani a gondozási feladatok végzéséhez. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

A napi gondozási, és egyéb teendők (étkezések, munka), a játék folyamatának csupán egy bizonyos idejű felfüggesztését jelenthetik. A választható tevékenységek a játék

folyamatában zajlanak. A tevékenységek történhetnek egyénileg, vagy mikrocsoportos, csoportos formában. A napirend rugalmassága lehetővé teszi az előre nem tervezett, de a gyermek személyiségfejlődését szolgáló események beillesztését. Figyelembe veszi a gyermek önállóságának, ügyességének fejlődését. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekekben.

Tevékenységek szervezeti formái: szabadon választható tevékenységek, önálló, és irányított tapasztalatszerzés, komplex foglalkozások rendszere, mikrocsoportos foglalkoztatási forma, kötetlen és kötött kezdeményezések, és foglalkozások, egyéni fejlesztés. A komplex foglalkozásoknak nincs előre meghatározott időpontja, a délelőtti időszakban bármikor megvalósíthatók.

Ajánlott napi rend

Időpont	Tevékenység
6.00-7.00 (7.30)	Gyülekezés, szabad játéktevékenység összevont csoportokban
7.00-11.30	Szabad játéktevékenység Közben: folyamatos tízórai mindennapos testnevelés komplex tevékenységek szervezése egyéni és mikro csoportos fejlesztés mozgás, játék a szabad levegőn
11.30-12.30	Ebéd, tisztálkodás
12.30-15.00 (15.30)	Pihenés, folyamatos uzsonna, szabad játéktevékenység
15.00-16.00	Szabad játéktevékenység, szabadon választott foglalkozás, egyéni és mikro csoportos fejlesztés
16.00(16.30)-17.00	Szabad játéktevékenység összevont csoportokban

A napirend javaslat, tájékoztatást nyújt arról, hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek. Ennek alapján minden csoportban az óvodapedagógus dolgozza ki a gyermekek számára leginkább ideális napirendet. A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események stb. hatására.

Tervezés

Az óvodai nevelés a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A tudatos, tervező-nevelő munka alapja az óvodapedagógus tervező munkája. A tervezés során is komplex egységet alkot a nevelés és a tanulás. Az óvodapedagógus által elképzelt fejlesztést a gyermekek által kezdeményezett ötletek egészítik ki.

Projekt módszer

Az óvodai nevelés célja az, hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, és a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. Céljaink eléréséhez hatékonyabb módszer, ha nem a különböző fejlődési szinten lévő gyermekeket differenciáljuk, hanem

tapasztalatszerzés, tevékenységforma, munkavégzés feltételeit szervezzük meg differenciált lehetőségek felkínálásával (pl. tevékenységválasztás, témaválasztás, eszköz-, társválasztás...).

Az óvodás gyermek tanulásának sajátossága a cselekvő aktivitás jelenléte, az átélés lehetősége, a sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalása, a saját környezetéből szerzett problémák és azoknak a megoldása.

A téma, azaz projekt feldolgozása, tevékenységek sorozatából áll, s a tevékenységek folyamatában közvetlen, konkrét tapasztalást biztosít, ezek a tevékenységek önként vállalt cselekvésben történnek.

A módszer jellemzői:

- A cél, a probléma megoldása, a produktum létrehozása
- Az óvodapedagógus-gyermek és a gyermek-gyermek közötti természetes együttműködés, a kooperatív munka, a munkamegosztás, az egyéni vállalás önkéntessége, a szabad önkifejezés és az önállóság.
- A projekt témája lehet egy gyakorlati feladat, egy esztétikai élmény átélése, egy probléma megoldása, egy tevékenység vagy tudás elsajátítása.
- Központi témája (ami lehet élethelyzet vagy a komplex feladat megoldása) tevékenységekben vagy tevékenységek sorozatában valósul meg.
- A téma jellegétől függően időtartama lehet rövidebb vagy hosszabb (hét, hónap).
- A témafeldolgozás teljes, mivel az adott körülményekhez képest a lehető legtöbb összefüggés kerülhet felszínre.
- A tevékenységekbe integrált műveltségtartalmak sokoldalú tapasztalatok során épülnek be a gyermeki tudatba. A valóságos élettevékenységek maguk köré rendezik az ismereteket, ezáltal komplexszé és több szempontúvá válik a központi probléma feldolgozása. Eközben a gyermekek aktívan és cselekvően „élik" az életet, és megismerésük fő forrása a közvetlen tapasztalás lesz, amely így maradandó tudást biztosít.

Előnyei az óvodai nevelés folyamatában:

- Meghagyja a világ egy és osztatlan voltát, és a teljesség élményével ajándékozza meg az óvodás gyermeket.
- Alkalmas élethelyzetekben adódó tevékenységek általi tapasztalatszerzésre.
- A tevékenységekben integrálódik a képességfejlesztés, rendeződnek a műveltségtartalmak, ismeretek.
- A közvetlen környezet szemléletes alapját adja a megismerési folyamatok fejlődésének – az érzékelésnek, az észlelésnek, a figyelemnek, az emlékezetnek, a gondolkodásnak, a képzeletnek stb. és a gyermeki kísérletező igénynek.
- Biztosítja az egyéni érdeklődés, az egyéni ütem, az önállóság és az öntevékenység lehetőségét, ez motiválóan hat a gyermekek téma iránti elkötelezettségére. Ezeket a motiváló hatásokat a pedagógus kihasználhatja a gyermeki önfejlődés inspirálására úgy, hogy eközben ő gyakran a háttérben maradhat.
- A szabad önkifejezés lehetősége harmonikus lelkialkatot eredményez.
- A szenzoros, percepciós, pszichomotoros fejlődés elsőbbséget nyer a konkrét tapasztalás során.
- A cselekvések hatékonyabban segítik a személyiség fejlődését, mintha a felnőttől származnának a feladathelyzetek.

- Mindig tartalmaz választási lehetőséget, így jól hasznosítható az egyéni érdeklődés motiváló ereje.
- Támogatja az eltérő szükségletű gyermekeket, az eltérő tanulási stílusok érvényesülését.
- A közösségi vállalkozás és az együttes tapasztalás során megvalósulhat a munkamegosztás.

Nevelési céljainkat a projekt módszer előnyeinek kihasználásával valósítjuk meg. A tervezésünk a projektszerű tervezés, az adott téma köré csoportosítjuk a különböző tevékenységformákat, és a témához kapcsolódóan keresünk tevékenységeket nevelési céljaink megvalósításához. A néphagyományok alkalmasak arra, hogy egy témát a lehető legtöbb oldalról megközelítsünk, így nyújtva sokrétű és mégis összefüggő ismereteket a gyerekek számára. Ezt a legtermészetesebben úgy tehetjük meg, ha az esztendő menete szerint haladunk. Az óvodai élet mindennapjaiban, a gyerekek tevékenységeiben a népi hagyományok ápolása a különböző ünnepek, szokások, jeles napok köré van csoportosítva, ez adja keretét nevelő munkánknak. Egy-egy jeles napi szokást helyezünk a középpontba és lehetőleg minden területről (mondóka, mese, népdal, közmondás, találós kérdés, népzene, népi játék, néptánc, kézműveskedés) anyagot gyűjtünk hozzá. A magyar néphagyomány nagyon gazdag a játékok, népdalok, népszokások helyi változataiban, lehetőleg az adott tájra jellemző anyagot kell felhasználni. A tervezést az aktualitás, a komplexitás és a fokozatosság elvét szem előtt tartva a természeti év változásai és kalendáriumi év ünnepei határozzák meg.

Az egész éves fejlesztési programot az éves terv tartalmazza. A részletes, kidolgozott tervezést heti terv foglalja magába, a gyermekcsoport fejlettségétől függően tartalmazza a nevelő-fejlesztő munka vázát, valamint helyet biztosít a gyermekek spontán kezdeményezésének. Terjedelme az óvodapedagógus módszertani szabadságának függvénye.

Az éves tervezés két részből áll, a nevelési területenkénti éves fejlesztési tervekből és az évkör alapján összeállított témaajánlatokból.

Az éves fejlesztési tervek nevelési területenként tartalmazzák a fejlesztés átfogó lehetőségeit. A témaajánlatok tartalmazzák nevelési területenként a tartalmi elemek és a tevékenységek választékát. A programunk évköre alapján a különböző témaajánlatok kapcsolódnak a jeles napokhoz, az ünnepi szokásokhoz, a munkaszokásokhoz, az időjárás megfigyelő napokhoz, az évszakok változásaihoz, a természet ünnepeihez, óvodapedagógusi vagy gyermeki kezdeményezésekhez. A témaajánlatok kidolgozottsága, terjedelme az óvodapedagógus módszertani szabadságának függvénye.

A különböző témák, tevékenységek egy-két heti időtartamban valósulnak meg. A heti tervezés tartalmi elemeit és a hozzátartozó fejlesztési célokat az óvodapedagógus a gyermekek aktuális fejlettségi szintjének és állapotának megfelelően választja ki.

A nevelési éven belül az évkör egységeihez igazodva kéthavonta kerülnek tervezésre a szervezési feladatok, a tervezett programok és azok időpontjai. Félévente kerülnek tervezésre a nevelési feladatok. Az eltelt időszakok nevelő munkája értékeléssel kerül lezárásra.

Csoportnapló

Az óvodai csoportnapló vezetése az oviKréta felületén történik.

Az óvodai csoportnaplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM azonosítóját és címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését, a csoport óvodapedagógusait, a megnyitás és lezárás helyét és időpontját, a főigazgató aláírását, papíralapú dokumentum esetén az óvodai körbélyegzők lenyomatát, a pedagógiai program nevét.

Az óvodai csoportnapló tartalmazza:

- a gyermekek nevét és óvodai jelét,
- a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a három–négyéves, a négy–ötéves, az öt–hatéves a hat–hétéves gyermekek számát, a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,
- a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
- szülői értekezletek témáját, időpontját,
- a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó hetirendet napi bontásban,
- nevelési éven belül egy hetes időszakonként a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit, a feljegyzéseket a csoport életéről
- nevelési éven belül kéthavi időszakonként a szervezési feladatokat, a tervezett programokat és azok időpontjait,
- a feljegyzéseket a csoport életéről,
- nevelési éven belül féléves időszakonként a nevelési feladatokat és az értékeléseket,
- a hivatalos csoportlátogatásokat, a látogatás célját, időpontját, a látogató nevét és beosztását, a látogatás szempontrendszerét, az eredményt,

Fejlődés nyomon követése

A gyermeki személyiség fejlesztése szükségessé teszi a gyermekek folyamatos megfigyelését. Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. A gyermekek fejlődésének nyomon követése az óvodapedagógusok feladata, melyet egyéni megfigyeléseik alapján végeznek.

Az óvodapedagógusok a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményét nevelési évenként kétszer oviKRÉTA felületén rögzítik.

A gyermekek fejlődésének megfigyelt területei:

- A gyermek motoros fejlettsége
- A gyermek kommunikációs fejlettsége
- A gyermek szociális fejlettsége
- A gyermek önállóságának fejlettsége

- A gyermek kognitív fejlettsége

Az óvodapedagógusok igény szerint, a szülővel előre egyeztetett időpontban fogadóórát tartanak, lehetőséget biztosítanak a szülők tájékoztatására gyermekük egyéni fejlődéséről vagy a gyermek óvodai életével kapcsolatos kérdések megbeszélésére.

Sindelar vizsgáló eljárás

A nagycsoportos korú gyermekek a tanulási zavarok megelőzésének érdekében részt vesznek a Sindelar vizsgáló eljáráson, ahol a következő részképességeket kerülnek vizsgálat alá: vizuális differenciálás, vizuális diszkrimináció, verbális akusztikus differenciálás, verbális akusztikus diszkrimináció, intermodális integráció, vizuális szeriális emlékezet, verbális akusztikus emlékezet, intermodális szeriális emlékezet, beszédmotorika, vizuomotoros koordináció, vizuális figyelem, akusztikus figyelem, testséma téri orientáció.

A gyermek képességeinek feltérképezése után a gyengén működő részképességekre irányul a fokozatosság elvére épülő játékos fejlesztőprogram, amivel a részképesség-gyengeség okozta tanulási zavar, illetve a később, vagy kísérő tünetként jelenlévő magatartásproblémák megelőzhetők. A gyakorló program végezhető egyéni vagy mikrocsoportos formában is.

Egyéb

A gyermek megismerésére, fejlettségi szintjének megállapítására különböző mérések, módszerek alkalmazhatók (pl. rajz fejlettséget vizsgáló Goodenough teszt, szociometriai mérések, mozgásfejlettséget vizsgáló feladatok stb.) a nevelőtestület illetve az adott gyerek csoport óvodapedagógusainak döntése alapján.

Az óvoda kapcsolatai

Az óvoda és a család kapcsolata

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvodáskorú gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. Az óvoda a gyermekek családi élethez és magánélethez való jogát tiszteletben tartja.

Az óvoda és család harmonikus kapcsolatának megteremtése a gyerekek fejlődése érdekében nélkülözhetetlen. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés, és az óvodai és a családi nevelés egységének megteremtésére, nevelőpartneri viszony kialakítására és működtetésére törekvés.

A családi és óvodai nevelés elveinek kölcsönös megismerése érdekében, folyamatos betekintést biztosítunk a szülőknek az óvodai életbe, a szülő gyermeke fejlődéséről rendszeresen tájékoztatást kap. Az óvodapedagógus az együttműködés során szükség szerint a segítségnyújtás különböző formáit alkalmazza a családok sajátosságainak, szokásainak figyelembe vételével.

A gyermek szülőjével minden, a gyermekével összefüggő adat közölhető, kivéve, ha az adat közlése súlyosan sértené a gyermek testi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését. A szülőnek joga van a gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapni. A szülőnek joga van megismerni az óvoda pedagógiai programját, házirendjét, és tájékoztatást kapni az abban foglaltakról. Az óvodánkban szülők képviseletét a Szülői Közösség látja el.

Az együttműködés formái:

- szülői értekezletek, a fogadó órák,
- igény szerinti réteg szülői értekezletek, továbbképzések,
- szülői munkaközösségi értekezletek,
- beiratkozás előtti Kisgólyaváró nap,
- családlátogatások,
- rugalmas befogadás,
- alkalmi beszélgetések,
- munkadélutánok,
- a különböző rendezvényeken együttes részvétel,
- közös kirándulások,
- nyílt napok,
- folyamatos tájékoztatás szóban, faliújságon és elektronikus úton.

A leendő óvodás gyermekkel és szüleikkel az óvodakezdés előtt egy családlátogatás alkalmával beszélgetünk először, ilyenkor történik az anamnézis felvétele. Kötetlen beszélgetés alatt folyik az ismerkedés a gyerekkel, a szülőkkel, részükről pedig az óvodai élettel, nevelési programunkkal. Ez az alkalom fontos a gyermekekkel való jó kapcsolat, és családdal való jó együttműködés kialakításában. A családok a megszokott értekezleteken, fogadóórákon, nyílt napokon kívül sokszor aktív részesei lehetnek az óvodai életnek. A szülők szívesen segítenek, ha látják, hogy gyermekük jól érzi magát az óvodában, és betekintést kaphatnak az óvodában folyó nevelőmunkába.

A szülőkkel való kapcsolattartás megszokott formái mellett többször szervezünk csak szülőknek szóló vagy szülők számára nyitott programokat, vagy lehetőség és igény szerint csak szülőknek szóló programokat. Ilyenek például: a közös kirándulások, a séták során vendégség a gyerekek családjainál, a családi játszó délutánok, az adventi időszakban megtartott kántálás a családoknál vagy a kézműves délutánok. A gyermeknapon a szülők lehetőség szerint segíthetnek a különböző kézműves vagy játék tevékenységek lebonyolításában.

Az óvoda és az iskola kapcsolata

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamatának eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek a kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A megfelelő kapcsolat alapja egymás munkájának megismerése és tiszteletben tartása, az óvoda lehetőséget nyújt a pedagógiai programjának, a nevelőmunkájának és az iskolába készülő gyermekeknek a megismerésére az iskola számára, szívesen fogadja az érdeklődő tanítónőket, tanítókat.

A megfelelő óvoda-iskola átmenet és az iskolához való pozitív hozzáállás kialakulásának érdekében az iskolával való kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező szerepet vállal.

Az együttműködés lehetséges formái:

- Személyes megbeszélés az első osztályos tanítónőkkel, tanítókkal a gyermekek aktuális fejlettségi szintjéről és a személyiségük általános jellemzőiről.
- Az óvodapedagógusok iskolalátogatása, tájékozódás az gyermekek iskolai beilleszkedéséről.
- Adventi időszakban a gyermekek megtekintik az iskolások által eljátszott betlehemi műsort.
- Balázsolás alkalmával az első osztályosokat vendégül látjuk az óvodában.
- Az iskolába készülő gyermekek szülei számára réteg szülői értekezletet tartunk az iskola igazgatójának és az elsős tanítónőknek, tanítóknak a részvételével.
- Májusban az iskolába készülő gyermekek részt vesznek az első osztályosok egy tanítási óráján, betekintést nyernek az iskolai életbe, a művészeti oktatás keretein belül nyitott foglalkozás során ízelítőt kapnak a különböző művészeti ágakból.
- Az iskolai tanévnyitóra az iskolába felvett gyermekek ünnepi műsorral készülnek.

Az óvoda és a mini bölcsőde kapcsolata

Az óvoda nyitott a mini bölcsődével való szakmai kapcsolat tartására.

Az óvoda nyitott lehetőség illetve igény szerint a mini bölcsődébe járó gyermekek életkori sajátosságaiknak megfelelő módon való részvételére a különböző jeles napokon, ünnepnapokon.

Az óvoda segíti az óvoda és bölcsőde közötti átmenet megkönnyítését, a gyermekek számára szervezett játszó délelőttökkel illetve a szülők számára szervezett nyitott napokkal, tájékoztatókkal.

Az óvoda és az egészségügyi intézmények kapcsolata

Az óvodát ellátó háziorvos folyamatos kapcsolatot tart intézményünkkel. A gyerekek státusvizsgálatát az orvosi rendelőben végzi, melynek keretein belül évente egyszer általános és szemészeti szűrővizsgálatot végez.

Az óvodát ellátó fogorvos évente egyszer fogászati szűrővizsgálatot tart a gyermekek számára.

A védőnő hetente fogadóórát tart az óvodában, és elvégzi a negyedévente kötelező illetve a szükségszerű alkalmi tisztasági vizsgálatokat. A védőnő szülői értekezletek során, alkalomszerűen különböző egészségügyi témákban tájékoztatást nyújt a szülők számára.

Az óvoda és a pedagógiai szakszolgálatok, pedagógiai-szakmai szolgáltatások kapcsolata

Az általuk kezdeményezett konferenciákon, képzéseken képviseljük intézményünket. Szaktanácsadói tevékenységüket éves munkatervünk alapján vesszük igénybe.

A gyermek joga. hogy állapotának, személyes adottságának megfelelő megkülönböztetett ellátásban – különleges gondozásban, rehabilitációs célú ellátásban – részesüljön, és életkorától függetlenül a pedagógiai szakszolgálat intézményéhez forduljon segítségért,

A sajátos nevelési igényű gyermek neveléséhez az alábbi feltételek szükségesek:

- a gyermek, tanuló külön neveléséhez és oktatásához a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatása
- a neveléshez és oktatáshoz szükséges speciális tanterv, tankönyv és egyéb segédlet,
- egyéni előrehaladású képzéshez, integrált óvodai neveléshez az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz szakirányú végzettségű gyógypedagógus,
- a foglalkozásokhoz speciális tanterv, tankönyv, valamint speciális gyógyászati és technikai eszközök,
- a fejlesztési területek szakértői bizottság által történő meghatározása.

A sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez, oktatásához szükséges speciális szakképzettséggel rendelkező szakember utazó gyógypedagógusi hálózat útján is biztosítható.

Az óvoda és a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat kapcsolata

A gyermekjóléti szolgáltatás feladatai a gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermekek veszélyeztetésének megelőzése, a gyermekek veszélyeztetettségének megszüntetése, a családjából kiemelt gyermek otthonába való visszahelyezésének elősegítése és utógondozása, a családba fogadott, gyámság alatt álló, nevelőszülőknél elhelyezett gyermekek és családok figyelemmel kisérése, gondozása. A gyermekjóléti szolgálat feladatai ellátásának segítésében az óvoda partneri viszony tart

fenn. A gyermekvédelmi jelzőrendszer része az óvoda, kapcsolattartó az óvoda gyermekvédelmi felelőse.

Az óvodapedagógusok, a nevelő munkát közvetlenül segítő alkalmazottak megítélése szerint, ha egy gyermek veszélyhelyzetbe kerülhet vagy került, az óvodavezetője köteles értesíteni a gyermekjóléti szolgálatot.

Ha az óvoda a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, vagy a gyermekközösség védelme érdekében indokolt, segítséget kérhet az oktatásügyi közvetítői szolgálattól vagy más, az ifjúságvédelmi, családjogi területen működő szolgálattól.

A család- és gyermekjóléti központ alkalmazásában álló óvoda és iskolai szociális segítő neve és elérhetősége a hirdető táblán megtalálható. Az óvoda és iskolai szociális segítő hetente fogadóórát tart az óvodában, és szükség szerint részt vesz az intézmény programjain.

Az óvoda kapcsolata a fenntartóval

Az intézmény fenntartója Gomba Község Önkormányzata. A hivatalos ügyeket a Gombai Önkormányzati Hivatal munkatársai végzik. Kapcsolatunk részben hivatalos, részben támogató, segítő jellegű. Problémáink megoldását az együttműködés jellemzi.

A kapcsolattartás formái:

- az önkormányzat által meghatározott módon beszámoló készítése,
- időpont egyeztetéssel a polgármester meghallgatja a főigazgatót,
- részvétel képviselőtestületi üléseken az intézményt érintő esetekben,
- egyéb tájékoztatás, megbeszélés időszakonként,
- pénzüggyel napi kapcsolat telefonon, személyesen,
- kapcsolattartás a jegyzővel az óvodába való beiratkozások, az onnan való távozások, illetve az egyéb, gyermekeket érintő események kapcsán.

Időszakos együttműködések

Közművelődési intézmények

A községi könyvtár könyvállományát az óvodapedagógusok felhasználják nevelő munkájuk során a gyermekek ismereteinek fejlesztése, bővítése érdekében.

Civil Ház - IKSZT és az óvoda kapcsolata a kölcsönös együttműködésen alapszik. Lehetőség szerint részt veszünk a Civil Ház - IKSZT óvodásoknak javasolt programjain.

Gombai Református Egyházközség, Katolikus Egyház

Az óvoda a délutáni órákban, heti egy alkalommal, óvodapedagógus részvételével biztosít helyet a hitoktatás számára. A hitoktatáson való részvétel ingyenes, és önkéntes.

Az adventi időszakban a gyermekekkel látogatást teszünk a helyi katolikus vagy a református templomban.

Hagyományőrző egyesületek

Az óvoda kapcsolatot tart fenn a helyi hagyományőrző egyesülettel.

Az óvoda kapcsolatot tart fenn a Néphagyományőrző Óvodapedagógusok Egyesületével, az óvodapedagógusok többsége az egyesület tagja, és rendszeresen részt vesz az egyesület szakmai rendezvényein és munkájában.

2016 áprilisa óta óvodánk a Néphagyományőrző Mesteróvoda címet viseli. A név kötelez bennünket fokozatos megújulásra, tapasztalatszerzésre, átadásra, minél több fórumon való beszélgetésre, megjelenésre, valamint évente kistérségi továbbképzések, szakmai napok szervezésére. Nyitottak vagyunk a hozzánk látogató szakmai közösségek fogadására.

Az óvoda az egyesület tagjai között megtalálható hazai és külhoni magyar óvodákkal az egyesületi munka során illetve lehetőség szerint más módon is szakmai kapcsolatot tart fenn.

AZ ÜNNEPEK

Programunk tartalmából fakad, hogy a néphagyományőrzés erősíti az óvodai élet hagyományait és a népszokásőrző és a természetóvó jeles napokkal gazdagítja azt. Egy-egy eseményt mindig izgalmas készülődés előz meg. Ez az ünnepre hangoló örömteli közös tevékenykedés a gyerekek szociális viselkedésére maradandó hatást gyakorol.

Az óvoda ünnepei és jeles napjai

A népszokásőrző jeles napok cselekményeit meghatározott rituálék szabályozzák. Az évről-évre visszatérő hagyományok biztonságot, megnyugtató eligazodást jelentenek a gyerekek életében, erősödik a valahova tartozás érzése.

A természetóvó jeles napok ünneplését különösen fontosnak tartjuk. A gyerek érzelmein át ismerkedik az élővilággal. A madarak, a fák, a Föld számára „társ". Természetes, a folyamatos gondozáson, törődésen túl az „ünneplésük".

Óvodai megemlékezések:

Március 15.

Népszokásőrző jeles napok, és az óvoda közös ünnepei:

Szüreti felvonulás

Márton nap

Mikulás

Lucázás

Betlehemezés

Farsang

Húsvét

Édesanyák ünnepnapja

Gyermeknap

Nagycsoportosok búcsúztatása

Természetóvó jeles napok az óvodában:

Október 4. Az Állatok Világnapja

Március 22. A Víz Világnapja

Április 22. A Föld Napja

Május 10. Madarak és Fák napja

Az adott gyermekcsoport összetétele alapján a csoportok határozzák meg:

A név- és születésnapok megünneplését

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A pedagógiai programot a nevelőtestület készíti és fogadja el. A pedagógiai programot az főigazgató hagyja jóvá, a szülői szervezet véleményezi. A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, a fenntartó egyetértése szükséges.

A pedagógiai program hatályba lépése határozatlan időre szól, ezzel egyidejűleg, hatályon kívül kerül az intézmény előző pedagógiai programja.

A pedagógiai programban foglaltak szerinti munkavégzés az intézmény valamennyi munkavállalójára, nézve kötelező érvényű.

A pedagógiai program nyilvános. A jóváhagyott pedagógiai program egy hitelesített példánya az intézmény alapdokumentumaival a főigazgató irodájában megtalálható. A pedagógiai program az intézmény honlapjáról letölthető, egy példánya az óvodában hozzáférhető. Az intézmény főigazgatója vagy az általa kijelölt pedagógus köteles a szülők részére tájékoztatást adni a pedagógiai programról.

A pedagógiai program felülvizsgálatára, módosítására akkor kerül sor, ha

- a jogszabályokban változás áll be,
- a nevelőtestület szakmai indokok alapján minősített többséggel erre javaslatot tesz,
- szülői igények alapján (a felvett gyermekek szüleinek 70%-a támogatásával), a nevelőtestület egyetértésével.

A módosításra való javaslatokat írásban az intézmény igazgazójához kell eljuttatni.

A módosított pedagógiai program jóváhagyását követő első szülői értekezlet keretén belül a szülőket tájékoztatni kell a pedagógiai program változásairól.

A Gombai Gólyafészek Óvoda és Mini Bölcsőde 1/2025. verziószámú Pedagógiai Programjának hatálybalépése 2025. szeptember 1.

A hatályba lépéssel egyidejűleg érvényét veszti az intézmény 1/2023.verziószámú pedagógiai programja.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Néphagyományőrző Óvodai Program

Szőke Anna: Elszaladt a kemence

Ludánszkiné Szabó Éva: Óvodai zenei hagyományápolás-népszokások

Komáromi Lajosné: A játék természetes örömével

Papp Kornélia: Szájról szájra, kézről kézre

Labanc Györgyi: Óvodások környezeti nevelése

Dr. Tótszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában

Dr. Fejes Erzsébet - Kanczler Gyuláné dr.: A természet ünnepei

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Pedagógiai Programot jóváhagyja a Gombai Gólyafészek Óvoda és Mini Bölcsőde főigazgatója

Dátum: Gomba, 2025. 08. 25.

Tóthné M. Judit

főigazgató

Ph.

A Pedagógiai Programot véleményezte a Gombai Gólyafészek Óvoda és Mini Bölcsőde Nevelőtestülete

Dátum: Gomba, 2025. 08. 28.

Nevelőtestület nevében

A Pedagógiai Programról véleményét nyilvánította a Szülői Közösség

Dátum: Gomba, 2025. 09. 03.

Szülői Közösség nevében

A Pedagógiai Programban foglaltakkal egyetértését nyilvánította Gomba Község Önkormányzata

Dátum: 2025. 09. 17.

Gomba Község Önkormányzata nevében